नेपाल भ्रमणको छोटो परिचय

इतिहास, भूगोल, यातायात, संञ्चार, स्वास्थ्य, धर्म संस्कृति तथा विविध

विष्णु प्रसाद श्रेष्ठ

नेपाल भ्रमणको छोटो परिचय

इतिहास, भूगोल, यातायात, संञ्चार, स्वास्थ्य, धर्म संस्कृति तथा विविध

विष्णु प्रसाद श्रेष्ठ

"पहाड पर्वत तथा तराई मैदानमा बस्ने प्रत्येक नेपाली पुरुष, महिला र केटाकेटीहरूलाई आधारभूत स्वास्थ्य सुविधा पुऱ्याउनु आजको सबभन्दा ठूलो आवश्यकता हो ।

- श्री ५ वीरेन्द्र

मेरो स्वर्गीय दाजु महादेव प्रसाद,
दिदी मंगलमाया जोशी तथा बहिनी गौरी मैयां
श्रेष्ठको स्मृतिमा उपहार

- लेखक

शुभ - कामना

निवृत्त वरिष्ठ जन स्वास्थ्य अधिकृत श्री विष्णु प्रसाद श्रेष्टले ३० औं बर्ष स्वास्थ्य क्षेत्रमा कार्यरत छंदा आफ्नो कार्य क्षेत्रबाट अलग्ग समय निकाली नेपालको इतिहास, भूगोल, यातायात, सञ्चार, स्वास्थ्य, धर्म, संस्कृति तथा विविध विषयमा आफैले नेपाल अधिराज्यको ७५ जिल्ला मध्ये ७२ जिल्ला घुमी ठाउँ-ठाउँबाट तथ्य तथा यर्थाथता लाई संकलन गरि यो पुस्तकबाट पाठक बर्गलाई जानकारी दिन खोज्नु ज्यादै प्रशंसनीय छ। विश्वास छ यस किताव अध्ययन गर्ने जो कोहीले उहाँको परिश्रम प्रति प्रशंसा नगरि रहन सक्तैन।

शोभा गृह कमलादी,
काठमाण्डौ।
मिति ०५६/८/२९

कुमार श्री मोहन बहादुर शाही

प्रकाशकीय

श्री विष्णु प्रसाद श्रेष्ठले नेपालको ७५ जिल्ला मध्ये ७२ जिल्लाहरूको पैदल , बस, रेल, हवाई मार्गबाट भ्रमण गर्दा कैयौं पटक टण्टलापुर घाम, हिउँ असिना, बर्षा, भोक, प्यास, बन जंगल, बन्य जन्तु, नदी नाला आदिबाट विभिन्न समस्यासंग लड्दै पड्दै २००८ साल देखि हालसम्म ४८ बर्ष भित्रमा धेरै जसो समय जिल्ला भ्रमणमा नै बिताउनु भयो। सो अवधि भित्र नेपाल अधिराज्यको संपूर्ण जिल्ला भ्रमण गर्दा आफूले बटुल्नु भएको अनुभवलाई नेपालको विभिन्न जिल्लामा भ्रमण गर्ने दाजु भाई दिदी बहिनीहरूको लागि यो कितावले उचित लाभ दिन सकोस् भन्ने हेतुले यो पुस्तक प्रकाशन गराएकी छु।

प्रकाशक
श्रीमती देवबदन श्रेष्ठ
ग-२-३०७, डिल्लीबजार
काठमाडौं

शुभ-कामना

नेपाल अधिराज्यको कुना-कुनाको भ्रमण गरि देशको वास्तविक अवस्थाकोबारे ज्ञान हासिल गर्ने श्री विष्णु प्रसादजीद्वारा लिखित यो किताब मैले आदि देखि अन्त्यसम्म पढें । स्थान वा ठाउँको भ्रमण गरेर मात्र हुँदैन त्यस्को वास्तविक मर्म बुझ्न पनि सक्नु पर्छ । श्रेष्ठजीले त्यति मात्रै गर्नु भएन, जो व्यक्ती त्यस्ता विकट ठाउँहरुमा पुग्न सक्दैन त्यस्ता व्यक्तिहरुको लागि आफ्नो लेखको माध्यमबाट पुर्‍याइ दिनु भएको छ। जस्ले यो किताब पढ्नु हुन्छ उस्को लागि यो ठाउँ परिचित स्थान जस्तो हुन्छ । त्यसैले यस्तो किसिमको सामग्री तयार गरि हामी पाठकहरु समक्ष प्रस्तुत गर्ने श्री विष्णु प्रसाद श्रेष्ठलाई हार्दिक शुभकामना ।

मदनदेव भट्टराई

मिति २०५६/८/२९

- मदनदेव भट्टराई

रत्नश्री द्वैमासिक

मेरो भन्नु

मलाई बाल्यकाल देखि नै नेपालको भौगोलिक तथा ऐतिहासिक ज्ञान हासिल गर्न स्थलगत भ्रमण गर्ने इच्छा जागृत भै सोही इच्छा अनुरुप मैले आज सम्ममा नेपाल अधिराज्यको १४ अंचल ७२ जिल्लाहरूको भ्रमण गर्ने मौका प्राप्त गरें।

मेरा कैयौं मित्रहरूले मलाई बारम्बार नेपालको भ्रमण सम्बन्धी एउटा पुस्तक लेख्न प्रेरणा दिई रहनु भएको कारणले "नेपाल भ्रमणको छोटो परिचय" नामक पुस्तक प्रथम संस्करण बि.सं. २०४८ साल श्रावणमा छापी प्रकाशित गरेको थिएँ।

सो पुस्तकमा सानोतिनो गल्ती भएतापनि बौद्धिक स्तरबाट मेरो सो पुस्तकको निकै चाहना गरे अनुरूप पुनः दोश्रो संस्करणबाट आपूर्ति गर्न सो पुस्तकमा उल्लेखित केही अंश हटाई केही अंश थप गरी सुधार गर्ने प्रयास गरेको छु।

यसमा लेखिएका सम्पूर्ण लेखहरू धेरै जसो आफ्नो प्रत्यक्ष अनुभव र त्यसपछि अन्य विभिन्न लेख इतिहास, भूगोल, सामान्य ज्ञान तथा विभिन्न पत्रपत्रिकाहरूको समेत सहयोग लिएको छु।

यसको अतिरिक्त यो पुस्तकमा शाह बंश तथा राणा बंशजहरूको बंशावली समेत तयार पार्ने कोशिस गरेको छु जसको लागि सम्बन्धित नामावली उपलब्ध गराई दिने आदरणीय कुमार साहेब श्री मोहन बहादुर शाही, डा. कुमार शम्शेर ज.ब.रा., प्रहरी अतिरिक्त महानिरीक्षक श्री प्रदीप शम्शेर ज.ब.रा., प्रहरी उपरिक्षक श्री प्रबल शम्शेर ज.ब.रा., माधव शम्शेर ज.ब.रा.को छोरा श्री पुरुषोत्तम शम्शेर ज.ब.रा., इश्वर शम्शेर ज.ब.रा.को छोरा इतिहासकार श्री पुरुषोत्तम शम्शेर ज.ब.रा., मेघराज शम्शेर ज.ब.रा.का छोरा इतिहासकार श्री प्रमोद शम्शेर ज.ब.रा., रा.बै.को अधिकृत श्री बिजय शम्शेर ज.ब.रा., परममित्र श्री मनु शम्शेर ज.ब.रा., श्री भाष्कर शम्शेर ज.ब.रा., कृषि विभाग कृषि प्रसार महाशाखा प्रमुख श्री शिवसुन्दर श्रेष्ठ र दाजु श्री गोपाल प्रसाद श्रेष्ठ तथा जेठान श्री बिज्ञान केशरी बैद्यका साथै रत्नश्री पत्रिकाका प्रधान सम्पादक श्री मदनदेव भट्टराईज्यू प्रति आभार प्रकट गर्दछु।

म कुनै कवि, लेखक, र साहित्यकार नभएको कारणले यसमा ब्याकरण र भाषिक भूलहरू प्रशस्त हुन सक्ने हुँदा सो को लागि म सबैसंग क्षमा प्रार्थना गर्दछु।

ग-२-३०७, डिल्लीबजार
२०५६ पौष
फोन नं. ४-१२७३६

बिष्णु प्रसाद श्रेष्ठ
निबृत्त
बरिष्ठ जनस्वास्थ्य अधिकृत

विषय-सूचि

भूगोल

सामान्य ज्ञान

नेपाल

इतिहास

(नेपालको क्षेत्रफल १,४७,१८१ वर्ग किलो मिटर)

नेपाल "नेपा" शब्दको साँस्कृतिक रुप मानिएको छ ।

तिव्वतीहरु नेपाललाई "नेपा" नै भन्दछन् । नेपालका प्राचिन निवासी नेवारहरु आजकल पनि "नेपा" नै भन्दछन् । नेपाल हिमालयको मध्य प्रदेशमा स्थित छ । यस कारण पनि यस भू-भाग खण्डको नाम नेपाल पर्न गएको होला । कारण तिव्वती भाषामा "ने" को अर्थ घर र "पाल"को अर्थ ऊन पनि हुन्छ । यस आधारमा "नेपा" को अर्थ ऊनको देश पनि हुन जान्छ । अतः नेपालको ब्युत्पति "नेपा" द्वारानै भएको होला भन्न सकिन्छ । भाषा विज्ञानको कसौटीमा कसी लगाएको खण्डमा पनि उपर्युक्त विषय नै ठीक लाग्दो छ ।

पाली बंशावली र स्कण्डपुराणको हिमवत् खण्डमा "ने" नाम गरेका एउटा मुनिको वर्णन छ । यिनै "ने" मुनिद्वारा पालित भएको हुनाले नै यस भूखण्डको नाम नेपाल हुन गएको हो पनि भनिन्छ । शक्ति वल्लभले पनि "रत्नाकार" नाटकमा यो भू-खण्ड "ने" मुनिद्वारा पालित नै मानेका छन् ।

गण्डकी माहात्मयमा "नेपा" नाम गरेका एक शिवभक्त राजाको कथा वर्णित छ । यिनै "नेप" नामक राजाले पारस आदि देशहरू विजय गरी भगवान शक्तिको आराधना गरेर नेपालको निर्माण गरे भन्ने उल्लेख छ । तन्त्र शास्त्रमा पनि यस नेपाल भू-खण्डको नाम निम्न प्रकार वर्णन गरिएको छ ।

अर्थात :- १) सत्ययुगमा - "सत्यवती"

२) त्रेतायुगमा - "तपोवन"

३) द्वापरयुगमा - "मुक्ति सोपान"

४) कलीयुगमा - "नेपाल"

इतिहास : सत्ययुगमा बन्धुमती नगरमा विपस्वी बुद्धको यहाँ आगमन भयो । चैत्र शुल्क पूर्णिमाको दिन विपस्वी बुद्धले नागवहमा एक वीज रोपे । आश्विन शुक्ल पूर्णिमा पछि उक्त कमलको वीजबाट एक अलौकिक कमल उत्पन्न भयो ।

स्वयम्भु : बिपस्वी बुद्धले कमलको बीज रोपेको छ मास पश्चात आस्विन शुल्क पुर्णिमाको दिन त्यस बीजबाट एक अलौकिक कमल पुष्प उत्पन्न भयो । त्यस दिन पुराणमा बर्णित स्वर्गलोक अक्षत भूवनबाट भगवान स्वयम्भूको ज्योति अवतरित भएर त्यसै कमलमा देखियो ।

शिखि बुद्धको आगमन : उक्त कमल हेर्न अरुणपुरी बाट शिखि बुद्धको आगमन भयो र मेष साक्रान्तिको दिन स्वयं भगवान स्वयम्भूको त्यसै व्यक्तिमा अन्तर्निहित भए ।

विश्वभू बुद्धको आगमन : त्रेतायुगमा विश्वभू बुद्ध ले "अनुपम" नामक स्थानबाट आएर ज्योति दर्शन गरी नागदहको जल निस्कने बाटो आफ्नो शिष्यलाई बताई आफु आफ्नै लोकतिर गए ।

मञ्जुश्री बोधिसत्वको आगमन र नागदह देखि जल निस्कनु : त्रेतायुगमै केही काल पश्चात मञ्जुश्री बोधिसत्व महाचीन (चिन देश) बाट स्वयम्भू ज्योति को दर्शन गर्न भनी नागदहको तटमा आए । तीनरात महामण्डपमा निवास गरी स्वयम्भूको दर्शन गरी सकेपछि उनको विचार अनुसार आफ्ना दुई शक्ति मध्ये "वरदा" लाई फुल्चोच्यो गोरीमा र "मोक्षदा" लाई ध्यानोच्यो गोरिमा स्थापित गरी उनी स्वयम महामण्डप देखि दक्षिणको पर्वतमा गई बसे । तदन्तर मञ्जुश्रीले नागदहलाई घेर्ने पर्वतमालाको निरिक्षण गरी कटुवाल नामक स्थानमा आफ्नो खड्गले काटेर जल निस्कने बाटो बनाए ।

पौराणिक काल :
धर्माकर नाम गरेको क्षत्रिय पहिलो राजा भए । धर्माकर निसन्तान भएपछि धर्मपाल नेपाल उपत्यकाका राजा भए ।

ऐतिहासिक काल :
१) गोपाल बंश (गुप्त बंश) प्रथम राजा "वरसिंह"
उत्पति : रजपुर्त महिपपाल खानदान
- पेद्रिक बंशावली अनुसार

२) किरात वंश :- प्रथम राजा "एलम"

उत्पति : क) भारतको पूर्वाञ्चल प्रदेश आग्नेयदेशीय

-बाबुराम अनुसार

ख) तामाकोशी र सुनकोशी तटका बासिन्दा

-गोपाल वंश अनुसार

३) सोम वंश (लिच्छवि वंश) प्रथम राजा "निमिष"

उत्पति : वैशाली

४) मल्ल वंश :- प्रथम राजा "अरिमल्ल"

उत्पति : कुसी नगर

५) हरिसिंह देव :-

उत्पति :- कर्नाट वंश

६) शाह वंश :-

उत्पति : चितौडको सिसौदिया रजपुत (चन्द्र वंश)

अन्य :-

१) तिब्वतमा वि सं १७४३ सन् १६८६ ई सम्म कुनै तिब्वती सम्वत प्रारम्भ भएको छैन ।

-तिब्वती वंशावली अनुसार

२) अंशुवर्माको राज्य :- सन् ६०५ देखि ६२१

अंशुवर्माका बाबुको नाम रुप बर्मा थिए भन्ने भोटाहिटीको सडक उत्खननमा प्राप्त सिलालेखमा उल्लेख भएको पाईन्छ ।

वि.सं. २०४१ साल वैसाख १९ गते भोटाहिटीमा सडक उत्खनन् गर्दा (सब वे वनाउन) प्राप्त ढुंगे धाराको वरीपरी अनुसन्धान गर्दा श्री हर्षसम्वत ५४ अर्थात सन् ६२१ अंशुवर्माको कृपा बाट विभु बर्माले धारा बनाए भन्ने भोटाहिटीमा पाईएको ९ फिट ७ इन्च लम्बाई को ढुंगे धारामा अङ्कित लिपिहरु लिच्छवि लिपि अन्तर्गत उत्तर ब्राहमी लिपिमा पाईएको छ। अंशुवर्माको छोरी भृकुटीसंग तिब्वतका राजा स्रोङ्चन गम्पोले विवाह गरि उनको नाम हरित तारा राखे । त्यस्तै चीनकी राजकुमारी वेचिङसंग विवाह गरि उनको नाम स्वेत तारा राखे ।

शाहवंशका पूर्वजहरुको वंशावली

चितौडका सिसौयिया रजपुत (चन्द्रवंशी)
भट्टारक ऋषीराज राणाजी

उदभवम

फत्यासिंह

मनुमय (उज्जैन आएर बसे)

व्राध्याणिक

भूपाल (रिडी आएर बसे)

हरिहर सिंह (खाचाखान)
(ढोर र भिरकोटमा आफ्नो स्वतन्त्र राज्य कायम गरे

अजय सिंह (मिचाखान)
(थल्लो नुवाकोट स्याङजामा आफ्नो स्वतन्त्र राज्य कायम गरे)

जयन खान

सूर्यखान

मिचारखान (द्धितिय)

जगदेव खान

कुलमण्डन

यसोबम शाह

(लमंजुङमा राजा नभएकोले कुलमण्डन शाहका सातौं कान्छा पुत्र यसोबम शाहलाई त्यहाँका जनताले माँगी लगी राजा तुल्याए

नरहरि शाह

द्रव्यशाह

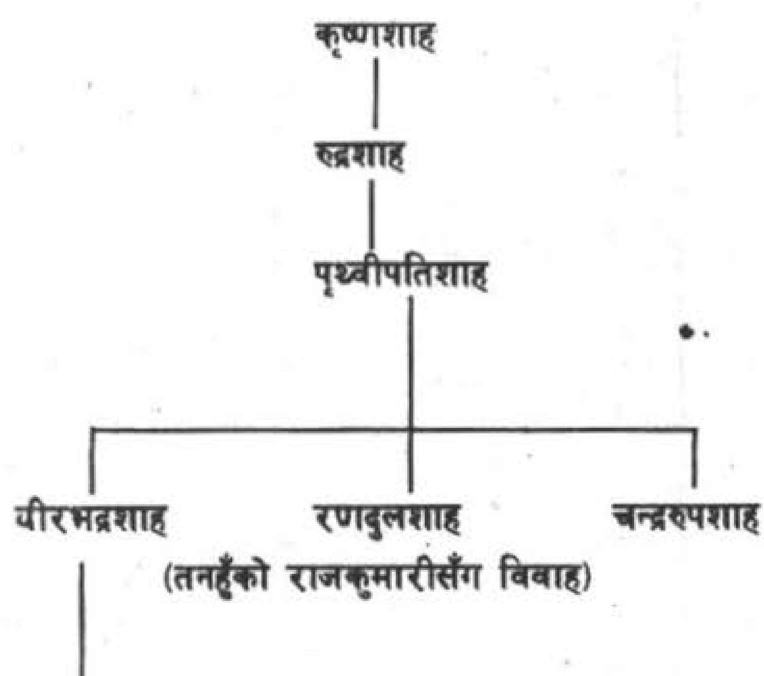
नरपतिशाह

द्रव्यशाह
(गोरखाधिपति)

पुरन्दरशाह

रामशाह

डम्बरशाह

नरभुपाल शाह
(माइली रानी पाल्पाली राजकुमारी कौशल्या देवी संग विवाह)

श्री ५ वडा महाराजाधिराज पृथ्वीनारायण शाह
जन्म वि.सं. १७७९ स्वर्गारोहण वि.सं. १८३१
सन् १७२२ सन् १७७४

श्री ५ महाराजाधिज प्रताप सिंह शाह
(जन्म वि.सं.१८०८ स्वर्गारोहण वि.सं.१८३४)

श्री ५ महाराजाधिराज रण बहादुर शाहदेव
(जन्म वि.सं.१८३२ स्वर्गारोहण वि.सं.१८६३)

श्री ५ महाराजाधिराज गीर्वाणयुद्ध विक्रम शाहदेव
(जन्म विसं १८५४ स्वर्गारोहण विसं १८७३)

श्री ५ महाराजाधिराज राजेन्द्र विरविक्रम शाहदेव
(जन्म विसं१८७० स्वर्गारोहण१९३८)

श्री ५ सुरेन्द्र बीर विक्रम शाहदेव

उपेन्द्र विक्रम शाह

रणेन्द्र विक्रम शाह

वीरेन्द्र विक्रम शाह

देवेन्द विक्रम शाह

श्री ५ युवराजाधिराज त्रैलोक्य वीरविक्रम साहदेवकी
कान्छी युवराज्ञी जंग वहादुरकी
छोरी ललितराजेश्वरी देवी

नरेन्द्र विक्रम शाह

श्री ५ महाराजाधिराज पृथ्वी वीर विक्रम शाहदेव
(जन्म विसं. १९३२ स्वर्गारोहण विसं १९६८

श्री ५ 'महाराजाधिराज पृथ्वी वीर विक्रम शाहदेव
(जन्म विसं. १९३२ स्वर्गारोहण विसं १९६८

श्री ५ जेठी वडा महाराजी पंजावकी
राजपुत कन्या

श्री ५ साहिली वडामहारानी
बीर शम्शेरकी छोरी

श्री ५ माहिली वडा महाराजी पंजावकी
राजपुत कन्या लक्ष्मी दिव्यश्वरी राज्यलक्ष्मी देवी शाह

श्री ५ कान्छी वडामहारानी बीर
शम्शेरकी छोरीबाट छोरा
जन्मनासाथ मृत्यू

राष्ट्र पिता श्री ५ महाराजाधिराज त्रिभुवन वीर विक्रम शाहदेव
(जन्म विसं १९६३ स्वर्गारोहण विसं २०११/११/३०

श्री ५ जेठी बडाहारानी
कान्ति राज्य लक्ष्मी देवी शाह

श्री ५ कान्छी वडामहारानी इश्वरी
राज्यलक्ष्मी देवी शाह

श्री ५ जेठी बडाहारानी
कान्ति राज्य लक्ष्मी देवी शाह

श्री ५ कान्छी बडामहारानी इश्वरी
राज्यलक्ष्मी देवी शाह

श्री ५ अधिराजकुमार बसुन्धरा
बीर बिक्रम शाहदेव जन्म सन्
नोभेम्बर, १९२१

श्री ५ महाराजाधिराज महेन्द्र वीर
विक्रमशाहदेव (जन्म १९७७ आषाढ
कृष्ण दशमी सन् १९२० स्वर्गारोहण
२०२८/१०/१७

श्री ५ अधिराजकुमार हिमालय बीर
बिक्रम शाहदेव जन्म अक्टोबर १२,
१९२१ सन्

श्री ५ अधिराजकुमारी शान्ति सिंह

श्री ५ अधिराजकुमारी शारदा शाह

श्री ५ महाराजाधिराज
वीरेन्द्र वीर विक्रम शाहदेव

श्री ५ अधिराजकुमार ज्ञानेन्द्र
बीर बिक्रम शाहदेव

श्री ५ अधिराजकुमारीशोभा शाही

श्री धीरेन्द्र शाह

श्री ५ महाराजाधिराज वीरेन्द्र वीर विक्रम शाहदेव
(जन्म विसं २००२साल पौष १४ गते
राज्यारोहण २०२८ साल माघ १७ गते
राज्याभिषेक विसं २०३१/११/१२

श्री ५ युवराजाधिराज
दीपेन्द्र वीर विक्रम
शाहदेव जन्म सन्
जुन २७, १९७१ विसं
२०२८/३/१३

श्री ५ अधिराजकुमारी
श्रुती राज्य लक्ष्मी देवी
राणा जन्म सन् अक्टोवर
१६, १९७६ विसं.
२०३३/६/३०

श्री ५ अधिराजकुमार निराजन वीर विक्रम शाहदेव
जन्म विसं २०३५/७/२०

विवाह सम्वन्ध

१) श्री ५ अधिराजकुमारी शान्ति सिंह – बझाङी राजा श्री. दीपक जङ्गवहादुर सिंहसंग
जन्म नोभेम्वर १९४१

२) श्री ५ अधिराजकुमारी शारदा शाह – कुमार श्री खड्ग विक्रम शाह संग
जन्म सन् फरवरी १९४३

३) श्री ५ महाराजाधिराज बीरेन्द्र वीर विक्रम शाहदेब – श्री ५ बडा महारानी ऐश्वर्य राज्य लक्ष्मी देवी शाह जन्म सन् २७ नोभेम्भर १९४९
जन्म सन् २७ डिसेम्वर १९४५

४) श्री ५ अधिराजकुमार ज्ञानेन्द्र वीर बिक्रम शाहदेब – श्री ५ अधिराजकुमारी कोमल राज्यलक्ष्मी देवी शाह जन्म सन् फरवरी १९५१
जन्म सन् जुलाई १९४७

५) श्री ५ अधिराजमारी शोभा शाही – कुमार श्री मोहन बहादुर शाही
जन्म सन् जनवरी १९४९

हिमबहादुर शाही — मनुजा शाही

६) श्री धिरेन्द्र शाह – श्री ५ अधिराजकुमारी प्रेक्षा राज्य लक्ष्मी देवी शाह
जन्म सन् जनवरी १९५० — जन्म सन् १९५२

७) श्री ५ अधिराजकुमारी श्रुती राज्य लक्ष्मी देवी राणा – कुमार श्री गोरख शमसेर जङ्गबहादुर राणा
जन्म सन् अक्टोबर १६, १९७६

राजपरिवारको निवास स्थान

१) श्री ५ मुमा बडामहारानी रत्नराज्य लक्ष्मी देवी शाह
महेन्द्र मन्जिल नारायणहिटी राजदरवार

२) श्री ५ महाराजधिराज बीरन्द्र बीर बिक्रम शाहदेव
नारायणहिटी राजदरवार- दरवार मार्ग

३) श्री ५ अधिराजकुमार ज्ञानेन्द्र बीर विक्रम शाहदेव
निर्मल निवास - महाराजगञ्ज

४) श्री धीरेन्द्र शाह
जीवन कुञ्ज- महाराजगञ्ज

५) श्री ५ अधिराजकुमारी शान्ति सिंह
शान्तिकुञ्ज- कमलादी

६) श्री ५ अधिराजकुमारी शारदा शाह
शारदा सदन- कमलादी

७) श्री ५ अधिराजकुमारी शोभा शाही
शोभा गृह- कमलादी

७) श्री ५ अधिराजकुमारी श्रुती राज्य लक्ष्मीदेवी राणा
केशर भवन- लैनचौर

राणाबंशको पूर्वजहरुको वंशावली

चितौडको गोलोत राज वंश मध्ये एक
राम सिंह (पहाड तर्फ लागे)

यिनैका वंश अहिराम कुँवर
(कास्कीमा बसी राखेको थिए। पछि गोरखा पुगी नरभूपाल शाहको
एक ठूलो सेनापति भए)

सेनापति रामकृष्ण कुँवर
(पृथ्वी नारायण शाह र प्रताप सिह शाहको सेनापति)

जय कृष्ण कुँवर

रणजीत कुंवर

काजी बाल नर्सिंह कुँवर
(रण बहादुर शाहको संरक्षक)

बलराम कुँवर

रेवन्त कुँवर

छोराहरू

जेठी पत्नीबाट भक्तविर कुँवर

कान्छीपत्नी नयन सिंह थापाकी छोरीबाट

१. जंग बहादुर
२. बम बहादुर
३. बद्री नर्सिंह
४. कृष्ण बहादुर
५. रणोद्दीप सिंह
६. जगत शम्शेर
७. धीर शम्शेर

१. जंग बहादुर ज.व.रा.का छोरा, नाती पनातीहरु :

छोराहरु	नातीहरु	पनातीहरु
१ भिम जंग		
२ जगत जंग	१ युद्धप्रताप जंग	१ जगतप्रताप जंग
		२ भवेन्द्र प्रताप जंग
		३ चन्द्र प्रताप जंग
		४ लेख प्रताप जंग
		५ फवेन्द्र प्रताप जंग
	२ पुण्य प्रताप जंग	
	३ इन्द्र प्रताप जंग	
	४ कुन्द्र प्रताप जंग	
	५ घन प्रताप जंग	
	६ रण प्रताप जंग	
	७ राज जंग	
	८ प्रथम जंग	
३. जीत जंग	१. मेघजंग	
	२. दल जंग	
	३. बम जंग	
	४. ओमजंग	
	५. मोदजंग	
	६. क्षेत्रजंग	
	७. प्रचण्डजंग	
	८. पुष्पजंग	
	९. इन्द्रजंग	
	१०. नूरजंग	
	११. धर्मजंग	
	१२. बेदजंग	
	१३. झलक जंग	

	१४. हुमायु जंग	
	१५. दल विक्रम जंग	
४. बबर जंग		
५. रणजंग		
६. नरजंग		
७. रणवीरजंग	१. गिरवीर जंग	१. धिरेन्द्र वीर जंग
		२. रेपेन्द्र प्रताप जंग
	२. शेरवीर जंग	
	३. दौलतवीर जंग	
	४. नरेन्द्रवीर जंग	
	५. केशरवीर जंग	
	६. हस्तेविर जंग	
	७. क्षेत्रवीर जंग	
	८.दिल्लीवीर जंग	१. द्रोणवीर जंग
		२. भीम वीर जंग
		३. धर्मवीर जंग
	९. जगतप्रकाश जंग	
८. पदम जंग	१. पियुस जंग	
	२. झपड जंग	
	३. युवराज जंग	१. पराक्रम जंग
		२. नृपेन्द्र जंग
		३. तेज राज जंग
		४. योग राज जंग
	४. श्याम जंग	
	५. चुडामणि जंग	
	६. लाल जंग	
	७. टेकेन्द्र जंग	
	८. महेन्द्र जंग	
	९. पोतेन्द्र जंग	१. डम्बर जंग
		२. लिला सुख जंग

	१०. खड्ग जंग	
	११. बोध जंग	१. दलख जंग
	१२. नेपाल जंग	१. मेहर जंग
	१३. जोधार जंग	१. झलक जंग
		२. युधिष्टीर जंग
		३. दोलखेश्वर जंग
		४. थिर जंग
	१४. पिताम्वर जंग	१. धनिवर जंग
		२. हिम्मत वर जंग
९. डम्वर जंग	१. प्रसिद्ध जंग	
	२. नुर प्रताप जंग	
	३. देव जंग	१. हरि प्रताप जंग
१०. युद्ध जंग	१. जय जंग	
	२. रणजित जंग	१. रणशेर जंग
	३. पुलक जंग	
	४. नरभुपाल जंग	
११. ललित जंग	१. युद्ध प्रताप जंग	१. द्रोण प्रताप जंग
	२. योगविक्रम जंग	१. जनक प्रताप जंग
		२. तेज प्रताप जंग
	३. हर्क प्रताप जंग	१. वेद प्रताप जंग
१२. हर्ष जंग	१. दुर्गा जंग	
	२. कुमार जंग	१. तेज जंग
		२. भेष जंग
१३. मानसिं जंग		
१४. वीर जंग	१. टेकवीर जंग	१. ऋषीबीर जंग
		२. इश्वरवीर जंग
		३. कृष्ण वीर जंग
		४. कुषवीर जंग
		५. रमेशवीर जंग
		६. उमेश वीर जंग

जंग वहादुर ज.व.रा.को भाईहरु र भाईको छोरा नातीहरु :

क्रम संख्या	भाईहरु	भाईका छोराहरु	नातीहरु
२.	वम बहादुर	१. वमवीर विक्रम	१. पुर्ण विक्रम
			२. प्रेम विक्रम
			३. पुष्कर विक्रम
			४. उपेन्द्र विक्रम
			५. तिर विक्रम
			६. भिम विक्रम
			७.खड्क विक्रम
			८. चन्द्र विक्रम
			९. क्षेत्र विक्रम
		२. वीर विक्रम	
		३. यक्ष विक्रम	१तारक्षी बिक्रम
			२. भूवनबिक्रम
			३. लिला बिक्रम
			४. तुला बिक्रम
			५. दिब्यबिक्रम
		४. टेक विक्रम	१. क्रिटेन्द्रबिक्रम
			२. इन्द्रबिक्रम
			३. मिनबिक्रम
			४. शोमबिक्रम
			५. ओमबिक्रम
			६. योग बिक्रम
३.	बद्री नर्सिंङ	१. केवार नर्सिंङ	१. शेर नर्सिंङ
		२ ध्वज नर्सिंङ	१. रण नर्सिंङ
			२. धिर नर्सिंङ
			३. तोड नर्सिंङ
			४. गिरी नर्सिंङ

			५. देव नर्सिङ
			६. श्री नर्सिङ
		३. भैरव नर्सिङ	१. वीर नर्सिङ
			२. भीम नर्सिङ
			३. जंग नर्सिङ
			४. देव नर्सिङ
			५. दीप नर्सिङ
			६. तेज नर्सिङ
			७.कृष्ण नर्सिङ
			८.नारायण नर्सिङ
			९. दुर्गा नर्सिङ
			१०.काशी नर्सिङ
			११. ब्रम्ह नर्सिङ
		४. कुमार नर्सिङ	१. पुण्य नर्सिङ
			२. भक्त नर्सिङ
			३. झलक नर्सिङ
			४. मोहन नर्सिङ
			५. जुद्ध नर्सिङ
		५. किशोर नर्सिङ	१. जीत नर्सिङ
			२. पदम नर्सिङ
		६. अमिर नर्सिङ	
४.	कृष्ण बहादुर	१. बुद्धि विक्रम राणा	
		२. राम कृष्ण राणा	
५.	रणोद्दीप सिंह		
६.	जगत शम्शेर	१. अमर जंग	१. शम्शेर जंग
			२.भिमप्रताप जंग
		२. भुपेन्द्र जंग	१. विदुर जंग
			२. भेष जंग
			३. रेवेन्द्र जंग
			४. खड्ग जंग

			५. दिल्ली जंग ६. जुद्ध जंग ७. लिला जंग
७	धीर शम्शेर	नाति	१. वीर शम्शेर २.डम्बर शम्शेर ३. खड्ग शम्शेर ४. रण शम्शेर ५. देब शम्शेर ६. चन्द्र शम्शेर ७. भिम शम्शेर ८. फत्य शम्शेर ९.ललित शम्शेर १०. जीत शम्शेर ११. पुर्ण शम्शेर १२. यदु शम्शेर १३. दुर्गा शम्शेर १४. शेर शम्शेर १५. जुद्ध शम्शेर १६.खम्ब शम्शेर १७. हर्ष शम्शेर

१. विर शम्शेर ज.ब.रा को छोरा, नाती र पनातीहरु :

क्रम संख्या	छोराहरु	नातीहरु	पनातीहरु
१.	गेहेन्द्र शम्शेर	१. भैरब शम्शेर	१. भारत शम्शेर २. गोविन्द शम्शेर
		२. लिला शम्शेर	१. चुडा राज शम्शेर २. देवेन्द्र शम्शेर
		३. एकराज शम्शेर	१. सुवर्ण शम्शेर २. इन शम्शेर

			३. अखण्ड शम्शेर ४. सहदेव शम्शेर
		४. सुर शम्शेर ५. जन शम्शेर	
२.	धर्म शम्शेर	१. एकराज बम्शेर	(गोद लिएको)
३.	चक्र शम्शेरकी	रानीले	
		१. प्रमोद शम्शेर	(गोद लिएको)
४.	रुद्र शम्शेर	१७ भाई छोराहरु (अर्को पानामा छुट्टै)	
५.	तेज शम्शेर	१. इन्दू शम्शेर	१. कोमल शम्शेर २. गन्धर्व शम्शेर ३.पशुपति शम्शेर
		२. यज्ञ शम्शेर	१. सार्दुल शम्शेर २. नेत्र शम्शेरर ३. श्री शम्शेर
		३. केशव शम्शेर	१.नारायण शंशेर
		४. मंगल शम्शेर ५. सम्ब शम्शेर	
६.	प्रताप शम्शेर	१. माधव शम्शेर	१. अच्युत शम्शेर २.पुरुषोतम शंशेर ३.दामोदर शंशेर (पुर्व मन्त्री) ४.सचित शम्शेर ५. अनन्त शम्शेर
		२. गोविन्द शम्शेर	१.पराक्रम शंशेर २. प्रसिद्ध शम्शेर
७.	इन्द्र शम्शेर	१. तोरण शम्शेर्	

		२.वलराम शंशेर	
		३. लक्ष्मण शम्शेर	
		४. लोक शम्शेर	
		५. विद्या शाम्शेर	
		६. सिद्दी शम्शेर	
		७. लक्ष्मी शम्शेर	
		८. युवराज शम्शेर	
		९. क्षेत्र शम्शेर	
	८. आनन्द शम्शेर	१. युधिष्टर शम्शेर	
		२. बल्लव शम्शेर	
		३. फाल्गुण शम्शेर	
		४. नहकुल शम्शेर	
		५. सहदेब शम्शेर	

रुद्र शम्शेर ज.व.राको छोरा नाती पनातीहरु :

क्रम	छोराहरु	नातीहरु	पनातीहरु
१.	धन शम्शेर	१. त्रैलोक्य शम्शेर	१. रत्न शम्शेर
		२. निर्माणि शम्शेर	
		३. मछिन्द्र शम्शेर	
		४. गोरख शम्शेर	
२.	नरराज शम्शेर	१. त्रिलोकराज शम्शेर	
		२. ढुण्डी शम्शेर	
		३. कुवेर शम्शेर	
		४. उत्तम शम्शेर	
		५. गोल्डेन शम्शेर	
३.	राज शम्शेर	१. शशि राज शम्शेर	१. प्रद्युम्न शम्शेर
		२. भक्ति शम्शेर	१. डा. दिग्वीजय शम्शेर
			२. डा. वीरबाहन शम्शेर

		३. मेडिनी(हल्बु)शम्शेर	
		४. सौभाग्य शम्शेर	१. दीपक शम्शेर
		५. पराक्रम शम्शेर	
		६. अमृत शम्शेर	
		७. अनङ्ग शम्शेर	
		८. सरवज्ञ शम्शेर	
४.	मेघराज शम्शेर	१. विभु शम्शेर	
		२. शक्ति शम्शेर	
		३. प्रमोद शम्शेर	(इतिहासकार)
		४. शान्ती शम्शेर	
५.	ईश्वर शम्शेर	१. पुरुषोतम शम्शेर (इतिहासकार)	१. परमवीर शम्शेर
		२. बटुक शम्शेर	
		३. किशोर शम्शेर	
६.	गोपाल शम्शेर	१) दैव शम्शेर	
		२) बसु शम्शेर	(प्रहरी उपरिक्षक एस.पी.)
		३) त्रिभुपति शम्शेर	
		४) बलभद्रशम्शेर	
७.	श्याम शम्शेर	१) अमोघ शम्शेर	
८.	धैर्य शम्शेर	१) प्रभात शम्शेर	१) उद्गार शम्शेर
			२) अभिमान शम्शेर
			३) आलोक शम्शेर
		२) सिद्धी शम्शेर	
		३) डा. कुमार शम्शेर	विनायक शम्शेर
		४) शागर शम्शेर	
		५) हेमन्तशम्शेर	१) शिशिर शम्शेर
		६) अर्जुन शम्शेर	
९.	त्रिविक्रम शम्शेर)		
१०.	कर्णा शम्शेर	१) राजकुमार शम्शेर	

११. धनन्जयशम्शेर	१.रत्न शम्शेर	
	२) प्यार शम्शेर	
१२. दिव्य शम्शेर	१) ज्योति शम्शेर	
	२) विशाल शम्शेर	
१३. रघु शम्शेर		
१४) भूपति शम्शेर	१. अभिमन्यू शम्शेर	
१५) तप्त शम्शेर	१) अमरद्वीप शम्शेर	
१६. भृगु शम्शेर	१) महेश शम्शेर	
१७) कृपा शम्शेर	१) शुभाष शम्शेर	

२. डम्वर शम्शेर ज.ब.रा को छोरा नाती पनातीहरु :

क्रमसंख्या	छोराहरु	नातीहरु	पनातीहरु
१.	समर शम्शेर	१. पुष्कर शम्शेर	
		२. बाल कृष्ण शम	१. जनार्दन शम
		३. कर्ण शम्शेर	
		४. बोध शम्शेर	
२.	वेद शम्शेर	१. हजुर शम्शेर	
		२. मेहर शम्शेर	
३.	बासुदेव शम्शेर		

३. खड्ग शम्शेर ज.ब.रा.को छोरा नाती पनातीहरु :

क्रमसंख्या	छोराहरु	नातीहरु	पनातीहरु
१.	पुण्य शम्शेर		
२.	जय शम्शेर		
३.	विक्रम शम्शेर	१. पिताम्वर शम्शेर	
		२. पार्थिव शम्शेर	
४.	लोक शम्शेर		
५.	बहादुर शम्शेर	१. वेद शम्शेर	
		२. सूर्य शम्शेर	
		३. तेज शम्शेर	
		४. कर्ण शम्शेर	

		५. तोय शम्शेर ६ गोपाल शम्शेर	
६.	टुँग शम्शेर	१. द्रोण शम्शेर २. जगदीश शम्शेर ३. कण्डर्प(वैजु) शम्शेर	
७.	हेम शम्शेर		
८.	हस्त शम्शेर	१. गुण शम्शेर (पूर्व राजदूत) २. चिरिन्जीवी शम्शेर	
९.	कुञ्जर शम्शेर		

५. देव शम्शेर ज.ब.रा का छोरा नाति र पनातीहरु :-

क्रम संख्या	छोराहरु	नातीहरु	पनातिहरु
१.	जंग शम्शेर	१. कल्याण शम्शेर	१. पशुपति शम्शेर २. त्रिलोचन शंशेर ३. श्री शम्शेर
		२. कर्ण शम्शेर	१. ज्योति शम्शेर २. भाष्कर शम्शेर
		३. लक्ष्मणशंशेर	१. हिमालय शम्शेर (पूर्व गर्भनर) २. प्रभाकर शम्शेर ३. रत्न शम्शेर(पूर्व आई.जी.पि) ४. जय शम्शेर ५. प्रभात शम्शेर
		४. भिष्म शम्शेर	१. शुभ शम्शेर
		५. द्रोण शम्शेर	१.
		६. नरेन्द्र शम्शेर	
२	भुवन शम्शेर	१. वलदेव शम्शेर	१. प्रज्जय शम्शेर २. अजय शम्शेर

३.	लोकेन्द्र शंशेर		
४.	लभ शम्शेर	१. ढुण्डीराज शम्शेर	१. प्रभाकर शम्शेर
			२. दिवाकर शम्शेर
			३. प्रेम शम्शेर
			४. प्रदिप शम्शेर (प्रहरी अतिरिक्त महानिरीक्षक)
			५. दिलिप शम्शेर
			६. गोपाल शम्शेर
		२. पुष्कर शम्शेर	१.चिरंजिवी शम्शेर
		३. शम्भू शम्शेर	१. अशोक शम्शेर
			२. पारस शम्शेर
		४ शेखर शाम्शेर	
५.	तोम्र शाम्शेर	१. हिक्मत शम्शेर	
		२. नृप शम्शेर	
		३. मनोहर शम्शेर	
६.	प्रकाश शम्शेर	१. बीरेन्द्र शम्शेर	१. कृष्ण शम्शेर
			२. प्रशान्त शम्शेर
७.	नरेन्द्र शम्शेर	१. हनु शम्शेर	
		२.	

८.	हेम शम्शेर		
९.			
१०.	बहादुर शम्शेर	१. पिर्थु शम्शेर २. बेनु शम्शेर	
११.	मसुरी शम्शेर	१. कैलाश शम्शेर २. दधिचि शम्शेर ३. अंगिरा शम्शेर	
१२.	कृष्ण शम्शेर		

६. चन्द्र शम्शेर ज.ब.रा.को छोरा नाती र पनातिहरुः-

क्र.सं.	छोराहरु	नातीहरु	पनातीहरु
१.	मोहन शम्शेर	१. शारदा शम्शेर	१. दिपक शम्शेर २. मुकुन्द शम्शेर
		२. विजय शम्शेर	१. पशुपति शम्शेर
२	बबर शम्शेर	१. मृगेन्द्र शम्शेर	१. भरत शम्शेर २. आदित्य शम्शेर ३. जगदीस शम्शेर ४. शागर शम्शेर ५. जयप्रकास शम्शेर
		२. ब्रम्ह शम्शेर	
३.	केशर शम्शेर	१. साम्राज्य शम्शेर	१. भिमराज शम्शेर २. डा. इवर्ण शम्शेर ३. रिद्धी शम्शेर ४. पोषण शम्शेर
		२. अरविन्द शम्शेर	
		३. मुरारी शम्शेर	१. हेमन्त शम्शेर २. पंकज शम्शेर
		४. केयुर शम्शेर	१. गोरख शम्शेर

		५. लोक भक्त शम्शेर	
४.	सिंह शम्शेर	१. अर्जुन शम्शेर	
५.	कृष्णा शम्शेर	१. झरेन्द्र शम्शेर	
६.	बद्री शम्शेर	१. प्रल्हाद शम्शेर	
७.	विष्णु शम्शेर	१. पिताम्वर शम्शेर	
८.	शंकर शम्शेर	१. श्री धर शम्शेर	१. सर्वज्ञ शम्शेर (पाइलट)
		२. दामोदर शम्शेर	
९.	मदन शम्शेर	१. गोपाल शम्शेर	

७. भिम शम्शेर ज.ब.रा. को छोराहरु नातीहरु र पनातीहरु :

क्र.सं	छोराहरु	नातीहरु	पनातीहरु
१.	पदम शम्शेर	१. बसन्त शम्शेर	१.नरनारायण शम्शेर
			२.पृथ्वी राज शम्शेर
			३. भक्तराज शंशेर
			४. दिलिप शम्शेर
		२. नरेन्द्र शम्शेर	
२.	हिरण्य शम्शेर	१. शुवर्ण शम्शेर	१. कनक शम्शेर
			२. कञ्चन शम्शेर
			३. रुक्म शम्शेर (ने.ओ.स.को अध्यक्ष)
३.	प्रकाश शम्शेर	१. महावीर शम्शेर	
४.	राम शम्शेर	१. मन शम्शेर	
		२. सत्य शम्शेर	
		३. परशुराम शम्शेर	
५.	यज्ञ शम्शेर	१. शिव शम्शेर	
		२. श्याम शम्शेर	

८. फत्य शम्शेरका छोराहरु नातीहरु र पनातीहरु :

क्र.सं.	छोराहरु	नातीहरु	पनातीहरु
१.	समिर शम्शेर		
२.	गजेन्द्र शम्शेर	१. अच्युत शम्शेर	
३	प्रचण्ड शम्शेर		
४.	भुपाल शम्शेर		

९. ललित शम्शेरका छोरा नाती र पनातिहरु :-

क्र.सं.	छोराहरु	नातीहरु	पनातीहरु
१.	तिर्थ शम्शेर	१. पवित्र शम्शेर	

११. पूर्ण शम्शेरका छोरा नाती र पनातीहरु :-

क्र.सं.	छोराहरु	नातिहरु	पनातिहरु
१.	पुष्प शम्शेर	१. गोपी शम्शेर	
		२. मयुर शम्शेर	
		३. जितेन्द्र शम्शेर	
		४. बुद्धि शम्शेर	
		५. ज्ञानु शम्शेर	
२.	भव शम्शेर	१. भवानी शम्शेर	
		२. जननी शम्शेर	
		३. डियर शम्शेर	

१२. यदु शम्शेर ज.ब.रा.का छोरा नाती र पनाती, खनातीहरु :

क्र.सं	छोरा	नाति	पनाती	खनाती
१.	अमिर शम्शेर	१. लेख शम्शेर		
२.	नगेन्द्र शम्शेर	१. पवन शम्शेर (पूर्व महासेनानी)		
३.	जगत प्रताप शम्शेर	१. कुवेर शम्शेर (सहायक रथी)	१. प्रेम शम्शेर	१. सिद्धार्थ शम्शेर २. गौरव शम्शेर
			२. नरेन्द्र शम्शेर	१. उज्वल शम्शेर
			३. समिर शम्शेर	
			४. प्रवल शम्शेर (प्रहरी उपरिक्षक)	१. प्रसन्न शम्शेर २. त्रिलोचन शंशेर
		२. खेम राज शम्शेर (सहायक रथि)	१. डा. विनय शम्शेर	
		३. युवक शम्शेर		
		४. विजय राणा	१. जयसन शम्शेर	
४.	ठगेन्द्र शम्शेर	१. धरणी शम्शेर		
५.	योगेन्द्र शम्शेर (काजु बाबु साहेब)	१. प्रमोद शम्शेर २. प्रदीप शम्शेर		

१४. शेर शम्शेरका छोरा नाती र पनातीहरु :

क्र.सं.	छोराहरु	नातीहरु	पनातीहरु
१.	बुद्ध शम्शेर	१. गगन शम्शेर	१. मनू शम्शेर २. दिपक शम्शेर ३. चांद शम्शेर
		२.योधराज शमशेर	१. किरीटी शम्शेर २. प्रभात शम्शेर ३. धनन्जय शम्शेर
		३. दायमण्ड शम्शेर	१. खुम्बु शम्शेर

			२. रघु शम्शेर
२.	दमन शम्शेर		
३.	खेम शम्शेर	१. किर्ति शम्शेर	
		२. यदुमन शमशेर	
		३. लालित्य शंशेर	१. शुनिल शम्शेर
४.	सोम शम्शेर	१. कर्पुर शम्शेर	
		२. दिगम्वर शंशेर	१. इन्दिवर शम्शेर
		३. धेनु शम्शेर	१. राजेश शम्शेर
			२. राकेश शम्शेर
५.	विज्ञान शम्शेर	१. बरुण शम्शेर	१. प्रदीप शम्शेर
			२. चैतन्य शम्शेर
			३. अजय शम्शेर
			४. म्येन्त शम्शेर
			५. विशाल शम्शेर
६.	दिल्ली शम्शेर	१. शु'निल शम्शेर	
		२. सुधिर शम्शेर	
७.	धन शम्शेर	१. मुरारी शम्शेर	
		२. भिकटी शम्शेर	
		३. राजु शम्शेर	
		४. निज शम्शेर	
		५. गजुर शम्शेर	

१५. जुद्ध शम्शेर ज.व.रा.को छोरा नाती र पनातीहरु :

क्र.सं.	छोराहरु	नातीहरु	पनातीहरु
१.	.मान शम्शेर	१. लक्ष्मी शम्शेर	
		२. महेश्वर शम्शेर	१. मधुकर शम्शेर
		३. दधि शमशेर	१. हेम शम्शेर
			२. पुरेन्द्र शम्शेर
			३. डम्वर शम्शेर

			४. राम शम्शेर
			५.लक्ष्मण शम्शेर
		४. फरिन्द्र शम्शेर	१. मोर्टेन शम्शेर
		५. तारा शम्शेर	१. राजु राणा
		६. विनायक शम्शेर	१. विन्दु राणा
		७. उदय शम्शेर	
२.	बहादुर शम्शेर	१. नर शम्शेर	१. प्रभाकर शम्शेर
			२. प्रदीप शम्शेर
			३. प्रकाश शम्शेर
		२. ओम शम्शेर	
		३. प्रभु शम्शेर	
३.	अग्नी शम्शेर	१. सिद्धि शम्शेर	
		२. केन्द्र शम्शेर	१. सुरज शम्शेर
			२. उदय शम्शेर
		३. मुकुन्द शम्शेर	
		४. दिपक शम्शेर	
		५. केशव शम्शेर	
		६. बैकुण्ठ शम्शेर	
		७. उपेन्द्र शम्शेर	
४.	हरि शम्शेर	१. अरुण शम्शेर	१. ज्योति शम्शेर
		२. शुसिल शम्शेर	
५.	विक्रम शम्शेर	१. भिमसेन शमशेर	१. माधव शम्शेर
			२. उद्धव शम्शेर
			३. मधु शम्शेर
		२. सुवर्शन शम्शेर	१. मन शम्शेर
			२. मुनु शम्शेर
		३. हरिहर शम्शेर	१. मणि राणा
६.	सूर्य शम्शेर	१. युवराज शम्शेर	

७.	चेत शम्शेर	१. इन्दु शम्शेर	१. प्रकृति शम्शेर
			२. प्रज्वल शम्शेर (प्रधान सेनापति)
			३. प्रविण शम्शेर
			४. सुरेश शम्शेर
		२. कुमार शम्शेर	१. अभय शम्शेर
८.	ध्रुव शम्शेर	१. भगीरथ शम्शेर	
		२. मनोहर शम्शेर	१. अभिनय शम्शेर
			२. डा.अशोक शम्शेर
		३. शेष शम्शेर	
९.	नारायण शम्शेर	१. मृग शम्शेर	
		२. मधुर शम्शेर	
१०.	नीर शम्शेर	१. दिवाकर शम्शेर	
		२. विनायक शम्शेर	
११.	किरण शम्शेर	१. प्रसिद्ध शम्शेर	
		२. प्रवल शम्शेर	
		३. प्रमोद शम्शेर	
१२.	सुरेन्द्र शम्शेर	१. केशव शम्शेर	
१३.	शान्त शम्शेर		
१४.	मिन शम्शेर	१. अनुप शम्शेर	
१५.	रवि शम्शेर		
१६.	शशि शम्शेर	१. रुक्म शम्शेर	
		२. कृष्ण शम्शेर	
१७.	विनोद शम्शेर		

१३. दुर्गा शम्शेर ज.व.रा.का छोरा नाती र पनातीअरु :

क्र.सं	छोराहरु	नातीहरु	पनातीहरु
१.	पृथ्वी शम्शेर		
२.	सुन्दर शम्शेर		
३.	थिर शम्शेर		

१६. खम्व शम्शेर का छोरा नाती र पनातीहरु :

क्र.सं.	छोराहरु	नातीहरु	पनातिहरु
१.	तुला शम्शेर (पूर्व महासेनानी)	१. प्रसाद शम्शेर २. मंगल शम्शेर ३. गणेश शम्शेर ४. गडुल शम्शेर (पूर्व महारथि) ५. शोभा शम्शेर	
२.	केदार शम्शेर		

१७. हर्ष शम्शेरका छोरा नाती र पनातीहरु :

क्र.सं.	छोराहरु	नातीहरु	पनातीहरु
१.	गंगा शम्शेर	१. महेन्द्र शम्शेर	

राणाकालीन दरबारहरू

१. हिटी दरबार:- काजी धोकलसिंह बस्नेतको यो घर उनको सर्वस्व भए पछि फत्येजंग शाहको भयो। पछि जंग बहादुरको उदय भएपछि माथिल्लो हिटी दरबार रणोद्धिपको र तल्लो हिटी दरबार धीर शमशेरको भयो।

नारायणहिटी राजदरबार राणा शासन कालमा जंग बहादुरले आफ्नो भाई रणोद्धिप सिंहलाई वि.सं. १९०६ मा नारायण दरबार निर्माण गरि दिएका थिए। वि.सं. १९४२ मा रणोद्धिप सिंहको हत्या पछि वि.सं. १९४३ मा बीर शम्शेरले उक्त दरबारलाई तोडफोड गरि त्यहि ठाउँमा नयाँ दरबार बनाउन लगाए।

माथिल्लो हिटी दरबार प्रसिद्ध नारायण मन्दिरको नामले नारायणहिटी दरबार तल्लो हिटी दरबार यथावतै छ। वि.सं. १९४३ मा श्री ५ महाराजाधिराज पृथ्वी बीर बीक्रम शाहदेव हनुमानढोका दरबारबाट नारायणहिटी दरबार सरि बक्स्यो।

अन्य दरबारहरु:

बीर शम्शेरले :

कस्को लागि	कुन दरबारको निर्माण गराए	हाल प्रयोग भैरहेको
१. आफ्नो लागि	वि.सं. १९५० मा सेतो दरबार (पछि गेहेन्द्र शम्शेर)	एनआईडिसी
२. रुद्र शम्शेर र महारानी दीप कुमारीका लागि	१९४६ मा चार बुर्जा	निर्वाचन आयोग
३. धर्म शम्शेर	सुवर्ण महल	
४. " तेजशम्शेर	लाल दरबार १९५२ बि.सं.	होटल याक यती
५. " प्रताप शम्शेर	फोहरा दरबार	अमेरिकी सरकार मातहत खेल मैदान
६. चक्र शम्शेरकी रानी	हिटी दरबार	प्रमोद शम्शेर
७. भाई जुद्ध शम्शेर	जावलाखेल दरबार	नेपाल प्रशासनिक प्रशिक्षण प्रतिष्ठान
८. इन्द्र शम्शेर	तोरण भवन	चिन सरकारको कुटनितिक कार्यालय
९. आनन्द शम्शेर र रांनीको लागि	आनन्द भवन	इन्जिनियरिङ क्याम्पस

चन्द्र शम्शेरले:

कस्को लागि	कुन दरबारको निर्माण गराए	हाल प्रयोग भैरहेका
१. आफ्नो लागि	बि.सं. १९६० मा सिंह दरबार	श्री ५ को सरकार को मुख्य कार्यालय
२. मोहन शम्शेर	वि.सं. १९८२ मा लक्ष्मी निवास	शाही नेपाली सेना प्यारासुट गण
३. कृष्ण शम्शेर	शितल निवास १९८०	परराष्ट्र मन्त्रालय
४. छोरी बलंझगी महारानी	शाह महल	साम्राज्य शम्शेर
५. बबर शम्शेर	बबर महल	महलेखा परिक्षकको विभाग
६. सिंह शम्शेर	सिंह महल	नेरा बैंक
७. केशर शम्शेर	केशर महल	शिक्षा मन्त्रालय

८. विष्णु शम्शेर	श्री महल	स्थानीय वि. मन्त्रालय
९. शंकर शम्शेर	हरिहर भवन	सामान्य प्रशासन "
१०. मदन शम्शेर	श्री दरबार	मदन पुरस्कार गुठी
भीम शम्शेर:		
कस्को लागि	कुन दरबारको निर्माण गराए	हाल प्रयोग भैरहेको
१. आफ्नो लागि	विशाल नगर दरबार	१ नरनारायण शंशेर २. पृथ्वीराज शंशेर
२. राम शम्शेर	सत्य भवन	रा.बा. बैंक के.का.
३. "	टंगाल दरबार	"
४. हिरण्य शम्शेर	ललिता निवास	नेरा बैंक बालुवाटार
५. सीता महारानी	सीता भवन	बाल मन्दिर
फत्ये शम्शेर:		
कस्को लागि	कुन दरबारको निर्माण गराए	हाल प्रयोग भैरहेका
१. आफ्नो लागि	महावीर भवन	प्रहरी प्रधान कार्यालय
जुद्ध शम्शेर:		
कस्को लागि	कुन दरबारको निर्माण गराए	हाल प्रयोग भैरहेको
१. रानी पूर्ण कुमारी	कालिमाटी दरबार	यु.एस.ए.आई.डी.
२. रवि शम्शेर	रवि भवन	"
३. नारायण शम्शेर	नारायणभवन	प्रथम महिला प्र.के.
४. नारायण शम्शेरको आमा रानी	नारायण भवन द्वितीय	"
५. छोरा मिन शम्शेर र उन्की आमा	मिन भवन	मिन भवन क्या.
६. " किरण शम्शेर	किरण भवन	प्रबल शम्शेर
७. " सुरेन्द्र शम्शेर	सुरेन्द्र भवन	अर्न्राष्ट्रिय क्लब
८. " नीर शम्शेर	नीर भवन	Germman Development C0-operation GTR
९. शान्त शम्शेर	शान्त भवन	ज्ञानोदय बालबाटिका
१०. " विक्रम शम्शेर	विक्रम भवन	ब्रिटिस गोर्खाज नेपाल
११. " शशी शम्शेर	शशी भवन प्रधान	प्र. सेनापति आवास
१२ अग्नि शम्शेर	अग्नि भवन	शंकर होटेल
१३ चेत शम्शेर	चेत भवन	न्याडिसन होटल
१४. मान शम्शेर	मान भवन	ए.मि.एम. हाई स्कूल

२०४८ साल बैशाख २९ गतेको महानिर्वाचनमा प्रतिनिधि सभा सदस्यहरूबाट प्राप्त मत

क्र.सं.	अञ्चल	जिल्ला क्षेत्र	विजयी उमेदवार	प्राप्त मत	पार्टी
१.	मेची	ताप्लेजुङ्ग १	कुल प्रसाद उप्रेती	१२७८३	एमाले
२.	मेची	ताप्लेजुङ्ग २	अम्बिका साँवा	१२२१५	एमाले
३.	मेची	पाँचथर १	बसन्तकुमार नेम्बाङ्ग	१३४५७	एमाले
४.	मेची	पाँचथर २	डम्बरसिंह सम्बाहाम्फे	१४८०३	एमाले
५.	मेची	इलाम १	झलनाथ खनाल	२५५४०	एमाले
६.	मेची	इलाम २	मणिकुमार लिम्बु	१९७५९	एमाले
७.	मेची	झापा १	द्रोण प्रसाद आचार्य	१३७२१	एमाले
८.	मेची	झापा २	देवी प्रसाद ओझा	२०६४६	एमाले
९.	मेची	झपा ३	राधाकृष्ण मैनाली	२००५०	एमाले
१०.	मेची	झापा ४	नारायण राजबंशी	१५३७४	एमाले
११.	मेची	झपा ५	चन्द्र प्रकाश मैनाली	१८८९२	एमाले
१२.	मेची	झापा ६	कें. पी. ओली शर्मा	२१०४९	एमाले
१३	कोशी	संखुवासभा १	परशुराम मेधी गुरुङ	१५०६०	एमाले
१४.	कोशी	संखूवासभा २	धनेन्द्र बस्नेत	१८७९३	एमाले
१५	कोशी	तेहथुम १	विजय सुब्बा	१०७०५	एमाले
१६	कोशी	तेहथुम २	सूर्य प्रसाद कन्दङवा	१३१०१	एमाले्
१७	काशी	भोजपुर १	नरेन्द्र बस्नेत	१३२७९	एमाले
१८	कोशी	भोजपुर २	हेम राज राई	१६१०३	एमाले
१९	कोशी	भोजपुर ३	धन हर्क राई	१५२०१	एमालै
२०	कोशी	धनकुटा १	रकम चेमजोङ	१७६१०	एमाले
२१	कोशी	धनकुटा २	गोपाल गुरागाई.	१७७६३	एमाले
२२	कोशी	मोरङ १	गिरिजा प्र. कोईराला	१६४०३	नेका
२३.	कोशी	मोरङ्ग २	भरतमोहन अधिकारी	२६९५०	एमाले
२४.	कोशी	मोरङ्ग ३	लाल बाबु पण्डित	१८६६७	इमाले
२५.	कोशी	मोरङ्ग ४	हर्कमान तामाङ	२७६३३	एमाले
२६.	कोशी	मोरङ्ग ५	सुश्री शैलजा आचार्य	१९७६९	नेका
२७.	कोशी	मोरङ्ग ६	श्यामलाल तब्दार	२३९३१	नेका

२८.	कोशी	सुनसरी १	मनमोहन अधिकारी	२७८८४	एमाले
२९.	कोशी	सुनसरी २	विजय गच्छेदार	२७४७६	नेका
३०.	कोशी	सुनसरी ३	गिरिजा प्र. कोईराला	२७४६९	नेका
२०४८/१०/२६ उप निर्वाचन			प्रकाश कोईराला	२७७२२	नेका
३१.	कोशी	मोरङ्ग ४	खलिल मिया	२४३५०	नेका
३२.	सगरमाथा	खोटाङ १	टंक राई	११५६३	एमाले
३३.	सगरमाथा	खोटाङ २	कुल प्रसाद फुयाल	१२७३०	एमाले
३४.	सगरमाथा	खोटाङ ३	अशोक कुमार राई	१३४७९	एमाले
३५.	सगरमाथा	सोलुखुम्बु १	बलबहादुर के.सी.	१८८७१	ने.का.
३६.	सगरमाथा	ओखलढुङ्गा १	बालाराज कार्की	१९२२८	नेका
३७.	सगरमाथा	ओखलढुंगा२	बल बहादुर राई	१६७८०	नेका
३८.	सगरमाथा	उदयपुर १	लक्ष्मीनारायण चौधरी	२०४१३	एमाले
३९.	सगरमाथा	उदयपुर २	विष्णु बहादुर राउत	१४०६४	एमाले
४०.	सगरमाथा	सप्तरी १	हिरालाल चौधरी	१३९७३	एमाले
४१.	सगरमाथा	सप्तरी २	गजेन्द्र नारायण सिंह	९४७१	नेसपा
४२.	सगरमाथा	सप्तरी ३	हरिप्रसाद राय	११२५१	नेका
४३.	सगरमाथा	सप्तरी ४	कुवेर प्रसाद शर्मा	१३९३१	नेका
४४.	सगरमाथा	सप्तरी ५	दुर्गानन्द सिंह थारु	१०७२१	नेका
४५.	सगरमाथा	सिराहा १	पदम नारायण चौधरी	११८२४	नेका
४६.	सगरमाथा	सिराहा २	नथुनी सिंह दनुवार	८१०७	नेका
४७.	सगरमाथा	सिराहा ३	सुरेश चन्द्र दास	१२४८५	नेका
४८.	सगरमाथा	सिराहा ४	राजदेव गोइत	११९१९	स्वतन्त्र
४९.	सगरमाथा	सिरहा ५	विष्णु बहादुर तामाङ्ग	१२६७७	सजमो
५०.	जनकपुर	दोलखा १	इन्द्र बहादुर खडका	१८३७६	एमाले
५१.	जनकपुर	दोलखा २	जीतवीर तामाङ	१७५४८	एमाले
५२.	जनकपुर	रामेछाप १	लक्ष्मण प्रसाद घिमिरे	१२५५४	नेका
५३.	जनकपुर	रामेछाप २	कमल प्रसाद चौलागाई	१२९५७	सजमो
५४.	जनकपुर	सिन्धुली १.	मदन ढुंगेल	९९८६	नेका
५५.	जनकपुर	सिन्धुली २	प्रकाश कोइराला	६३७४	नेका
५६.	जनकपुर	सिन्धुली ३	डा. ध्रुव प्रसाद शर्मा	९११५	नेका

५७.	जनकपुर	धनुषा १	शिवधारी यादव	१६६१६	नेका
५८.	जनकपुर	धनुषा २	श्रीमती लिला कोइराला	१९६४४	नेका
५९.	जनकपुर	धनुषा ३	आनन्द प्रसाद ढुंगाना	२०८६७	नेका
६०.	जनकपुर	धनुषा ४	महेन्द्र नारायण निधि	२५८५२	नेका
६१.	जनकपुर	धनुषा ५	डा. राम वरण यादव	१६६४०	नेका
६२.	जनकपुर	महोत्तरी १	महेन्द्र यादव	१९६१९	नेका
६३.	जनकपुर	धनुषा २	हरि शंकर मिश्र	१३१६५	नेका
६४.	जनकपुर	धनुषा ३	महेश्वर प्रसाद सिंह	१०७०६	नेका
६५	.जनकपुर	धनुषा ४	बेनी माधव सिंह	११६०५	नेका
६६.	जनकपुर	धनुषा ५	बसन्त गुरुङ	१४५२८	नेका
६७.	जनकपुर	सर्लाही १	ब्रम्ह नारायण चौधरी	१२२९६	नेका
६८.	जनकपुर	सर्लाही २	श्रीमती मिना पाण्डे	१०६८४	नेका
६९.	जनकपुर	सर्लाही ३	रामहरी जोशी	११७४१	नेका
७०.	जनकपुर	सर्लाही ४	बैधनाथ महतो	९७७५	नेकपा प्र
७१.	जनकपुर	सर्लाही ५	महन्त ठाकुर	७८१८	नेका
७२.	बागमती	धादिङ १	दामन पाखिन	१४१५७	नेका
७३.	बागमती	धादिङ २	गङ्गालाल तुलाधर	१८९११	एमाले
७४.	बागमती	धादिङ ३	राजेन्द्र प्रसाद पाण्डे	१६९१४	एमाले
७५.	बागमती	नुवाकोट १	डा.प्रकाश चन्द्र लोहनी	११८७०	राप्रपा चन्द
७६.	बागमती	नुवाकोट २	गणेश पण्डित	१३५६४	एमाले
७७.	बागमती	नुवाकोट ३	अर्जुन नर्सिंह के.सी.	११०८६	नेका
७८.	बागमती	काठमाडौं १	मदन भण्डारी	२७३७२	एमाले
७९.	बागमती	काठमाडौं २	दमननाथ ढुङ्गाना	२३१३०	नेका
८०.	बागमती	काठमाडौं ३	पदम रत्न तुलाधर	२६४८९	एमाले
८१.	बागमती	काठमाडौं ४	श्रीमती शाहना प्रधान	२८६८०	एमाले
८२.	बागमती	काठमाडौं ५	मदन भण्डारी	२७४७५	एमाले
२०४८/१०/२६	उपनिर्वाचन	५	कृष्ण गोपाल श्रेष्ठ	२१२५३	एमाले
८३.	बागमती	भक्तपुर १	नारायणमान बिजुक्छे	२०१६३	नेमकिपा
८४.	बागमती	भक्तपुर २	जगन्नाथ आचार्य	१६०५३	नेका
८५.	बागमती	ललितपुर १	मिठ्ठाराम शर्मा	१२४१६	एमाले

८६.	बागमती	ललितपुर २	सिद्धिलाल सिंह	२७२०२	एमाले
८७.	बागमती	ललितपुर ३	लीलामणि पोखरेल	१७०४९	संजमो
८८.	बागमती	काभ्रे १	कमान सिंह लामा	१५४७२	संजमो
८९.	बागमती	काभ्रे २	शिव बहादुर देउजा	१०१६८	एमाले
९०.	बागमती	काभ्रे ३	केशव बडाल	१६३२५	एमाले
९१.	बागमती	काभ्रे ४	गोविन्द नाथ उप्रेती	२०८०८	एमाले
९२.	बागमती	सिन्धुपाल्चोक १	अमृत कुमार बोहरा	१३५८३	एमाले
९३.	बागमती	सिन्धुपाल्चोक २	कृष्ण राज श्रेष्ठ	७८१८	एमाले
९४.	बागमती	सिन्धुपाल्चोक ३	पशुपति शम्शेर	१०१३६	राप्रपा (चन्द)
९५.	काठमाडौं	रसुवा १	राम कृष्ण उपाध्याय	७२९२	राप्रपा चन्द
९६.	नारायणी	मकवानपुर १	कृष्णा प्रसाद दाहाल	१४१४०	एमाले
९७.	नारायणी	मकवानपुर २	विरोध खतिवडा	१६८६९	एमाले
९८.	नारायणी	मकवानपुर ३	हिरण्य लाल श्रेष्ठ	११२६८	एमाले
९९.	नारायणी	रौतहट १	बज्र किशोर सिंह	१२५६९	नेका
१००.	नारायणी	रौतहट २	शेख इद्रिस	२८२७६	नेका
१०१.	नारायणी	रौतहट ३	गोविन्द चैधरी	१३९८७	स्वतन्त्र
१०२.	नारायणी	रौतहट ४	बंशीधर मिश्र	१२६६५	एमाले
१०३.	नारायणी	बारा १	मुकुन्द न्यौपाने	१६९९०	एमाले
१०४.	नारायणी	बारा २	सोहन प्रसाद चौधरी	१४३०७	एमाले
१०५.	नारायणी	बारा ३	ऋषीकेश गौतम	१८१४४	नेका
१०६.	नारायणी	बारा ४	सलिम अन्सारी	३०५४७	एमाले
१०७.	नारायणी	पर्सा १	आत्मा राम ओझा	१७७०३	नेका
१०८.	नारायणी	पर्सा २	रामचन्द्र प्रसाद कुशवाहा	१६६२३	नेका
१०९.	नारायणी	पर्सा ३	सुरेन्द्र प्रसाद चौधरी	१६६४१	नेका
११०.	नारायणी	पर्सा ४	रमेश रिजाल	१२६९६	नेका
१११.	नारायणी	चितवन १	जागृतप्रसाद भेटवाल	२५७८४	एमाले
११२.	नारायणी	चितवन २	भिम बहादुर श्रेष्ठ	२५७१९	नेकपा (प्र)
११३.	नारायणी	चितवन ३	अमिक शेरचन	२२८९५	संजमो
११४.	गण्डकी	गोरखा १	चिरञ्जीवी वाग्ले	१५४९६	नेका
११५.	गण्डकी	गोरखा २	सुश्री मैया देवी श्रेष्ठ	१५२६९	नेका

११६.	गण्डकी	गोरखा ३	चिनकाजी श्रेष्ठ	२०१८५	नेका
११७.	गण्डकी	लमजुंग १	रामचन्द्र अधिकारी	१६६७८	नेका
११८.	गण्डकी	लमजुंग २	राम बहादुर गुरुङ	१९९२२	नेका
११९.	गण्डकी	कास्की १	तारानाथ रानाभाट	२०४१६	नेका
१२०.	गण्डकी	कास्की २	तुल बहादुर गुरुङ	२४०४४	एमाले
१२१.	गण्डकी	कास्की ३	सोम नाथ प्यासी	१७९१८	एमाले
१२२.	गण्डकी	तनहुँ १	राम चन्द्र पौडेल	१८२६८	नेका
१२३.	गण्डकी	तनहुँ २	गोविन्दराज जोशी	२२७९९	नेका
१२४.	गण्डकी	तनहुँ ३	किरण गुरुङ	२०२४७	एमाले
१२५.	गण्डकी	स्याङजा १	रुद्रमान गुरुङ	१५९९९	नेका
१२६.	गण्डकी	स्याङजा २	गोपाल मान श्रेष्ठ	१७२६६	नेका
१२७.	गण्डकी	स्याङजा ३	दिनबन्धु अर्याल	१७७५०	नेका
१२८.	गण्डकी	स्याङजा ४	शंकर प्रसाद पाण्डे	१६४४२	नेका
१२९.	गण्डकी	मनाङ १	पाल्टेन गुरुङ	३०६०	नेका
१३०.	लुम्बिनी	गुल्मी १	झक बहादुर पुन	१६७६७	नेका
१३१.	लुम्बिनी	गुल्मी २	भागवत ज्ञवाली	२२३६४	नेका
१३२.	लुम्बिनी	गुल्मी ३	रुद्रमणि भण्डारी शर्मा	१५२८८	नेका
१३३.	लुम्बिनी	पाल्पा १	कालुराम राना	१५९८०	नेका
१३४.	लुम्बिनी	पाल्पा २	गम्भीर जंग कार्की	१७२४८	नेका
१३५.	लुम्बिनी	पाल्पा ३	हरि प्रसाद नेपाल	१६७८६	नेका
१३६.	लुम्बिनी	अर्घाखाँची १	रेवती प्रसाद भूसाल	१६०६९	नेका
१३७.	लुम्बिनी	अर्घाखाँची २	ढुंडीराज शर्मापौडेल	२०७९५	नेका
१३८.	लुम्बिनी	नवलपरासी १	सूर्य भक्त अधिकारी	२२३१०	नेका
१३९.	लुम्बिनी	नवलपरासी २	मझीलाल थारू	१७४५९	एमाले
१४०.	लुम्बिनी	नवलपरासी ३	हृदयेश त्रिपाठी	१६७०७	सपा
१४१	लुम्बिनी	नवलपरासी ४	त्रियुगीनारायण चौधरी	२४६३९	सपा
१४२.	लुम्बिनी	रुपन्देही १	दुर्योधन सिंह	९९२५	नेका
१४३.	लुम्बिनी	रुपन्देही २	रामकृष्ण ताम्राकार	११६८९	नेका
१४४.	लुम्बिनी	रुपन्देही ३	बालकृष्ण खाण	१६७७८	नेका
१४५.	लुम्बिनी	रुपन्देही ४	सन्त प्रसाद चौधरी	९८६६	सपा

१४६.	लुम्बिनी	रुपन्देही ५	श्याम सुन्दर गुप्ता	१२२८२	सपा
१४७.	लुम्बिनी	कपिलबस्तु १	कमलेश कुमार शर्मा	१३३२९	नेका
१४८.	लुम्बिनी	कपिलबस्तु २	दिप कुमार उपाध्याय	१९५८६	नेका
१४९.	लुम्बिनी	कपिलबस्तु ३	विष्णु राज आचार्य	१३६८१	नेका
१५०.	लुम्बिनी	कपिलबस्तु ४	मिर्जा दिल शाद वेग	१२३२३	सपा
१५१.	धौलागिरी	पर्वत १	कृष्ण प्रसाद भट्टराई	१४१९६	एमाले
१५२.	धौलागिरी	पर्वत २	श्रीमती उमा अधिकारी	१४४८०	नेका
१५३.	धौलागिरी	वागलुङ्ग १	गोविन्द प्रसाद कंडेल	१३३४८	नेका
१५४.	धौलागिरी	वागलुङ्ग २	मिन बहादुर खत्री	१५६४४	नेका
१५५.	धौलागिरी	वागलुङ्ग ३	ओमकार प्रकाश गौचन	८५५१	स्वतन्त्र
१५६.	धौलागिरी	म्यागदी १	थम माया थापा	१०७४८	एमाले
१५७.	धौलागिरी	म्यागदी २	चन्द्र प्रकाश वानिया	५९८९	एमाले
१५८.	धौलागिरी	मुस्ताङ १	ओम विकास गौचन	२३४७	एमाले
१५९.	राप्ती	रुकुम १	खडग बहादुर बुढा	१६२३१	संजमो
१६०.	राप्ती	रुकुम २	गोपालजीजंग शाह	१२४४१	नेका
१६१.	राप्ती	रोल्पा १	बरमन बुढा	९६५६	संजमो
१६२..	राप्ती	रोल्पा २	कृष्ण बहादुर महरा	१२६३६	संजमो
१६३.	राप्ती	प्यूठान १	शिवराज सुवेदी	६५३६	नेका
१६४.	राप्ती	प्यूठान २	मुक्ति प्रसाद शर्मा	७००६	नेका
१६५.	राप्ती	सल्यान १	राजेन्द्र बहादुर शाह	१७०९७	नेका
१६६.	राप्ती	सल्यान २	छवि प्रसाद देवकोटा	१७९००	नेका
१६७.	राप्ती	दाङ १	हरिप्रसाद चौधरी	१६४३५	नेका
१६८.	राप्ती	दाङ २	शिवराज गौतम	२०५९०	एमाले
१६९.	राप्ती	दाङ ३	खुम बहादुर खडका	२०१०५	नेका
१७०.	भेरी	जाजरकोट १	द्वारकाप्रसाद प्रधान	५०३३	नेका
१७१.	भेरी	जाजरकोट २	कृष्ण बहादुर शाही	७००९	एमाले
१७२.	भेरी	दैलेख १	गणेश बहादुर खडका	१३४७६	नेका
१७३.	भेरी	दैलेख २	रङ्ग बहादुर शाही	१६१८२	नेका
१७४.	भेरी	सुर्खेत १	पूर्ण बहादुर खडका	२१६३७	नेका
१७५.	भेरी	सुर्खेत २	शिवराज जोशी	१६२१४	नेका

१७६.	भेरी	बाँके १	शैयद मैराज अहमद शाह	१४६०४	नेका
१७७.	भेरी	बाँके २	शुशिल कोइराला	१४४०९	नेका
१७८.	भेरी	बाँके ३	कृष्ण सिंह परियार	१२४७३	नेका
१७९.	भेरी	बर्दिया १	बामदेव गौतम	१६४८६	एमाले
१८०.	भेरी	बर्दिया २	खगराज शर्मा	११२४७	एमाले
१८१.	भेरी	बर्दिया ३	गोविन्दराज ज्ञवाली	११८४९	एमाले
१८२.	कर्णाली	कलिकोट १	तिलक प्रसाद न्यौपाने	७७१७	नेका
१८३.	कर्णाली	जुम्ला १	दिल्ली बहादुर महत	१३३७०	नेमकिपा
१८४.	कर्णाली	मुगु १	हर्क बहादुर मल्ल	८३४४	नेका
१८५.	कर्णाली	हुम्ला १	छक्क बहादुर लामा	४६९५	संजमो
१८६.	कर्णाली	डोल्पा १	क्यावु बुढा	७४६२	नेका
१८७.	सेती	अछाम १	बल बहादुर कुंवर	११८५५	नेका
१८८.	सेती	अछाम २	गोविन्द बहादुर शाह	११०२६	नेका
१८९.	सेती	अछाम ३	राम बहादुर विष्ट	१३८५१	नेका
१९०.	सेती	बझाङ १	अर्जुन बहादुर सिंह	९६४६	नेका
१९१.	सेती	बझाङ २	लोकराज जोशी	१०४७७	नेका
१९२.	सेती	डोटी १	भक्त बहादुर वलायर	१९८०५	नेका
१९३.	सेती	डोटी २	सिद्धराज ओझा	२१४४२	नेका
१९४.	सेती	कैलाली १	गङ्गा बहादुर कुंवर	२०९५५	नेका
१९५.	सेती	कैलाली २	राम जनम चौधरी	२२७४७	नेका
१९६.	सेती	कैलाली ३	टेक बहादुर चोखाल	१७४७८	नेका
१९७.	सेती	बाजुरा १	देवराज जोशी	१७०६६	नेका
१९८.	महाकाली	दार्चुला १	दिलेन्द्र प्रसाद बडु	९६७८	नेका
१९९.	महाकाली	दार्चुला २	अकवर बहादुर सिंह	५०५९	राप्रपा (थापा)
२००.	महाकाली	बैतडी १	कृष्ण कुमार जोशी	१११२८	नेका
२०१.	महाकाली	बैतडी २	विनय ध्वज चन्द	१२०८०	नेका
२०२.	महाकाली	बैतडी ३	नरेन्द्र बहादुर बम	९४४६	नेका
२०३.	महाकाली	डडेलधुरा १	शेर बहादुर देउपा	२४५७०	नेका
२०४.	महाकाली	कञ्चनपुर १	वासुदेव भट्ट	१५३६०	नेका
२०५.	महाकाली	कञ्चनपुर २	तारणी दत्त चटौत	१६९२३	नेका

०५१ कार्तिक २९ गतेको मध्यावधि निर्वाचनमा
प्रतिनिधि सभा सदस्यहरुबाट प्राप्त मत

क्र.सं.	अञ्चल	जिल्ला क्षेत्र	विजयी उम्मेदवार	प्राप्त मत	पार्टी
१.	मेची	ताप्लेजुंग १	मणि लामा	१०७४२	नेका
२.	मेची	" २	अम्बिका सावा	८१३४	एमाले
३.	मेची	पाँचथर १	दिपकप्रकाश बास्कोटा	१३९४९	नेका
४.	मेची	" २	पदम सुन्दर लावती	१३७६८	राप्रपा
५.	मेची	इलाम १	झलनाथ खनाल	१४३८३	एमाले
६.	मेची	" २	कुल बहादुर गुरुङ्ग	१२५४७	नेका
७.	मेची	" ३	पदम भण्डारी	१३६६३	एमाले
८.	मेची	झापा १	पुष्प पोखरेल	१५६५२	एमाले
९.	मेची	" २	चन्द्र प्रकाश मैनाली	१८८४३	एमाले
१०.	मेची	" ३	देवी प्रसाद ओझा	१६६७४	एमाले
११.	मेची	" ४	चक्र बास्तोला	१३९१२	नेका
१२.	मेची	" ५	राधाकृष्ण मैनाली	१६३६१	एमाले
१३.	मेची	" ६	खड्ग ओली	१८८६१	एमाले
१४.	कोशी	तेह्रथुम १	सुरेन्द्र फोम्बो	१६७११	एमाले
१५.	कोशी	संखुवासभा १	डेडराज खड्का	१२३५४	एमाले
१६.	कोशी	" २	हरि बैरागी दाहाल	१२७३८	एमाले
१७.	कोशी	भोजपुर १	हेम राज राई	१५९७४	एमाले
१८	कोशी	" २	धनहर्क राई	१७५९४	एमाले
१९.	कोशी	धनकुटा १	रकम चेम्जोङ	१२५७४	एमाले
२०.	कोशी	" १	सूर्य बहादुर थापा	१३२२०	राप्रपा
२१.	कोशी	सुनसरी १	श्रीमती लिला श्रेष्ठ सुब्बा	१२८७४	एमाले
२२.	कोशी	" २	विजय कुमार गच्छदार	२१९६२	नेका
२३.	कोशी	" ३	लक्ष्मण मेहता	१६३४१	नेका
२४.	कोशी	" ४	हरि नाथ वास्तोला	१६४८१	नेका
२५.	कोशी	" ५	गिरिजा प्रसाद कोइराला	१९०४७	नेका
२०५३/१०/११ उपनिर्वाचन ५			जगदिस कुसियत	१९३३४	एमाले
२६.	कोशी	मोरङ १	गिरिजाप्रसाद कोइराला	२१०१३	नेका

२७.	कोशी	मोरङ्ग २	भरतमोहन अधिकारी	१६७५८	एमाले
२८.	कोशी	" ३	बद्री नारायण बस्नेत	१९८२१	नेका
२९.	कोशी	" ४	हर्कमान तामाङ	१७६७४	एमाले
३०.	कोशी	" ५	कमल कोइराला	१४१०६	एमाले
३१.	कोशी	" ६	गुरु प्रसाद बराल	१५४६०	एमाले
३२.	कोशी	" ७	शैलजा आचार्य	१३४९६	नेका
३३.	सगरमाथा	खोटाङ १	टङ्क राई	१४७३७	एमाले
३४.	सगरमाथा	" २	अशोक कुमार राई	१७७७४	एमाले
३५.	सगरमाथा	सोलुखुम्बु १	बल बहादुर केसी	११५०७	नेका
३६.	सगरमाथा	ओखलढुङ्गा १	चन्द्र कान्त दाहाल	८६९१	नेका
३७.	सगरमाथा	ओखलढुङ्गा २	बल बहादुर राई	२०२५१	नेका
३८.	सगरमाथा	उदयपुर १	लक्ष्मी नारायण चौधरी	१९२९०	एमाले
३९.	सगरमाथा	" २	विष्णु बहादुर रावल	१४२६१	एमाले
४०.	सगरमाथा	सप्तरी १	जयप्रकाशप्रसाद गुप्ता	१८००६	नेका
४१.	सगरमाथा	" २	गजेन्द्र नारायण सिंह	१०४०४	नेसपा
४२.	सगरमाथा	" ३	अनिस अन्सारी	१२७४६	नेसपा
४३.	सगरमाथा	" ४	दाना लाल चौधरी	१४०८६	एमाले
४४.	सगरमाथा	" ५	गङ्गा प्रसाद चौधरी	१२१९६	एमाले
४५.	सगरमाथा	सिराहा १	पदमनारायण चौधरी	१५५२५	नेका
४६.	सगरमाथा	" २	नरेन्द्र राज पोखरेल	१२६५३	एमाले
४७.	सगरमाथा	" ३	सुरेश चन्द्र दास	१४३५७	नेका
४८.	सगरमाथा	" ४	राजदेव गोइत	११८२९	नेका
४९.	सगरमाथा	" ५	प्रदिप गिरी	१७०७२	नेका
५०.	जनकपुर	दोलखा १	भिम बहादुर तामाङ्ग	१६६७३	नेका
५१.	जनकपुर	" २	वाङछे शेर्पा	१४५०२	एमाले
५२.	जनकपुर	रामेछाप १	देव शंकर पौडेल	१०९६८	एमाले
५३.	जनकपुर	" २	पदम शंकर अधिकारी	८२४१	नेका
५४.	जनकपुर	सिन्धुली १	विपीन कोइराला	१२६८८	नेका
५५.	जनकपुर	" २	होमराज दाहाल	१०४७१	नेका
५६.	जनकपुर	" ३	ध्रुव प्रसाद शर्मा	९३१५	नेका

५७.	जनकपुर	धनुषा १	राम चन्द्र झा	२०७४९	एमाले
५८.	जनकपुर	" २	श्रीमती लिला कोइराला	१७१४७	नेका
५९.	जनकपुर	" ३	आनन्द प्रसाद ढुंगाना	१७४२९	नेका
६०.	जनकपुर	" ४	विमलेन्द्र निधि	२१३४०	नेका
६१.	जनकपुर	" ५	राम लखन महतो	१६५९०	एमाले
६२.	जनकपुर	महोत्तरी १	महेन्द्र यादव	१५४६८	नेका
६३.	जनकपुर	" २	महेन्द्र राय	१९१८१	राप्रपा
६४.	जनकपुर	" ३	राम विलास यादव	२२६९३	राप्रपा
६५.	जनकपुर	" ४	शरत सिंह भण्डारी	११३९५	स्वतन्त्र
६६.	जनकपुर	सर्लाही १	महेन्द्र राय यादव	२३७५८	एमाले
६७.	जनकपुर	" २	मिना पाण्डे	१०७९५	नेका
६८.	जनकपुर	" ३	राम हरि जोशी	११२८६	नेका
६९.	जनकपुर	" ४	खोभारी राय	१३७६१	राप्रपा
७०.	जनकपुर	" ५	महन्त ठाकुर	१३६१५	नेका
७१.	नारायणी	रौतहट १	ब्रज किशोर सिंह	१४६३७	नेका
७२.	नारायणी	" २	शेख इद्रिस	२२६८१	नेका
०५३/१०/११ उपनिर्वाचन २			मोहमद अफताफ आलम	२५५०२	नेका
७३.	नारायणी	" ३	हरिहर प्रसाद यादव	१४८९०	नेका
७४.	नारायणी	" ४	उद्धव ढकाल	२०४८२	नेका
७५.	नारायणी	बारा १	मुकुन्द न्यौपाने	१७९५३	एमाले
७६.	नारायणी	" २	राधेचन्द्र यादव	१४४०३	नेका
७७.	नारायणी	" ३	पुरुषोत्तम पौडेल	२१०७२	एमाले
७८.	नारायणी	"	शलिम मियाँ अन्सारी	२०१४८	एमाले
७९.	नारायणी	पर्सा १	राजीव पराजुली	१४८२३	राप्रपा
८०.	नारायणी	" २	रामचन्द्र कुशवाह	१३३४७	नेका
८१.	नारायणी	" ३	सुरेन्द्र चौधरी	१७७४३	नेका
८२.	नारायणी	" ४	रमेश रिजाल	१२११६	नेका
८३.	नारायणी	मकवानपुर १	कमल थापा	१६७५३	राप्रपा
८४.	नारायणी	" २	विरोध खतिवडा	१६१५४	एमाले
८५.	नारायणी	" ३	हिरण्यलाल श्रेष्ठ	१३०५३	एमाले

८६.	नारायणी	चितवन १	जागृत प्रसाद भेटवाल	१५९२४	एमाले
८७.	नारायणी	" २	काशी नाथअधिकारी	१७५९२	एमाले
८८.	नारायणी	" ३	डा. गंगाधर लम्साल	२०३२७	नेका
८९.	नारायणी	" ४	तीर्थ भूसाल	१९३७५	नेका
९०.	वागमती	सिन्धुपाल्चोक १	अमृत बोहरा	१३३६९	एमाले
९१.	वागमती	" २	विष्णु विक्रम थापा	१४८९३	राप्रपा
९२.	वागमती	" ३	पशुपति शम्शेर	११७७४	राप्रपा
९३.	वागमती	काभ्रे १	शिव बहादुर देउजा	१३१४६	एमाले
९४.	वागमती	" २	केशव बडाल	१९९३८	एमाले
९५.	वागमती	" ३	गोविन्द उप्रेती	१६५६६	एमाले
९६.	वागमती	भक्तपुर १	नारायण मान बिजुक्छे	१६७००	नेमकिपा
९७.	वागमती	" २	आशाकाजी वासुकला	१३५८१	नेमकिपा
९८.	वागमती	काठमाडौं १	मन मोहन अधिकारी	२५६७२	एमाले
२०५३	१०/११ १		नारायण प्रसाद ढकाल	१९५९६	एमाले
९९.	वागमती	" २	विद्या भण्डारी	२१७६३	एमाले
१००.	वागमती	" ३	मनमोहन अधिकारी	१५६९२	एमाले
१०१.	वागमती	" ४	पदम रत्न तुलाधर	१९९२६	एमाले
१०२.	वागमती	" ५	राजेन्द्र श्रेष्ठ	१९३१२	एमाले
१०३.	वागमती	" ६	साहना प्रधान	१८४६६	एमाले
१०४.	वागमती	" ७	कृष्ण गोपाल श्रेष्ठ	२२३१३	एमाले
१०५.	वागमती	ललितपुर १	मिठाराम शर्मा	११६३३	एमाले
१०६.	वागमती	" २	सिद्धिलाल सिं	२३५६२	एमाले
१०७.	वागमती	" ३	रघुजी पन्त	१५७३३	एमाले
१०८.	वागमती	रसुवा १	रामकृष्ण आचार्य	९१७५	राप्रपा
१०९.	वागमती	नुवाकोट १	डा.प्रकाश चन्द्र लोहनी	१३१००	राप्रपा
११०.	वागमती	" २	डा. राम शरण महत	१४७९९	नेका
१११.	वागमती	" ३	अर्जुन नर्सिंह केसी.	१५९५१	नेका
११२.	वागमती	धादिङ १	बुद्धिमान तामाङ	१८८२६	राप्रपा
११३.	वागमती	" २	गंगालाल तुलाधर	१३३८०	एमाले
११४.	वागमती	" ३	राजेन्द्र प्रसाद पाण्डे	१५५६२	एमाले

११५.	गण्डकी	गोरखा १	चिरञ्जीवी वाग्ले	१३७११	नेका
११६.	गण्डकी	" २	कमलादेवी पन्त	८१९५	नेका
११७.	गण्डकी	" ३	चिनकाजी श्रेष्ठ	९९००	नेका
११८.	गण्डकी	लमजुंग १	रामचन्द्र अधिकारी	१३२२३	नेका
११९.	गण्डकी	" २	राम बहादुर गुरुङ्ग	१५९२७	नेका
१२०.	गण्डकी	मनाङ १	पाल्टेन गुरुङ्ग	२३१५	स्वतन्त्र
१२१.	गण्डकी	तनहुँ १	गोविन्दराज जोशी	१९०८६	नेका
१२२.	गण्डकी	" २	रामचन्द्र पौडेल	२२६३९	नेका
१२३.	गण्डकी	" ३	अमरराज कैनी	१६३०६	नेका
१२४.	गण्डकी	कास्की १	खग राज अधिकारी	१९९६५	एमाले
१२५.	गण्डकी	" २	तुल बहादुर गुरुङ्ग	२२३७७	एमाले
१२६.	गण्डकी	" ३	कृष्णबहादुर गुरुङ्ग	१४९८०	नेका
१२७.	गण्डकी	स्याङजा १	त्रिलोचन ढकाल	२०९६८	एमाले
१२८.	गण्डकी	" २	ध्रुव लम्साल	१४८२०	एमाले
१२९.	गण्डकी	" ३	महेन्द्र थापा	२००९२	एमाले
१३०.	धौलागिरी	मुस्ताङ १	शुशिलमान शेरचन	२९६९	नेका
१३१.	धौलागिरी	म्याग्दी १	निल बहादुर तिलिजा	१५४८६	एमाले
१३२.	धौलागिरी	बागलुंग १	गोविन्द अधिकारी	१४९३७	एमाले
१३३.	धौलागिरी	" २	मिन बहादुर खडका	१५२८२	नेका
१३४.	धौलागिरी	" ३	परी थापा	१२४७७	मसाल
१३५.	धौलागिरी	पर्वत १	इन्दु शर्मा	१३६२१	नेका
१३६.	धौलागिरी	" २	देव बहादुर पौडेल क्षेत्री	१६६८२	एमाले
१३७.	लुम्बिनी	गुल्मी १	रामनाथ शर्मा ढकाल	१७४८५	एमाले
१३८.	लुम्बिनी	" २	कमलराज श्रेष्ठ	२५६५१	एमाले
१३९.	लुम्बिनी	" ३	टंक प्रसाद पोखरेल	१४७५३	एमाले
१४०.	लुम्बिनी	अर्घाखाँची १	रेवती प्रसाद भूसाल	१६७५२	नेका
१४१.	लुम्बिनी	" २	ढुण्डीराज शर्मा पौडेल	१९८६५	नेका
१४२.	लुम्बिनी	पाल्पा १	दल बहादुर राना	११६९०	एमाले
१४३.	लुम्बिनी	" २	सोम प्रसाद पाण्डे	१७८५१	एमाले
१४४.	लुम्बिनी	" ३	विष्णु प्रसाद पौडेल	१५७६६	एमाले

१४५.	लुम्बिनी	नवलपरासी १	महेन्द्रध्वज जिसी	१९१३७	नेका
१४६.	लुम्बिनी	" २	मञ्जिलाल थारु	२१३८८	एमाले
१४७.	लुम्बिनी	" ३	हृदयेश त्रिपाठी	१५२९७	नेसपा
१४८.	लुम्बिनी	" ४	देवेन्द्र राज कंडेल	१९५१०	नेका
१४९.	लुम्बिनी	रुपन्देही १	दुर्योधन सिंह चौधरी	१२८१९	नेका
१५०.	लुम्बिनी	" २	धनपति उपाध्याय	१३५७१	एमाले
२०५३/१०/११ २			धनश्याम भूसाल	१८५७१	एमाले
१५१.	लुम्बिनी	" ३	मोदनाथ प्रश्रित	१९६७५	एमाले
१५२.	लुम्बिनी	" ४	जोतेन्द्र मोहन चौधरी	११५५९	राप्रपा
१५३.	लुम्बिनी	" ५	सर्वेन्द्रनाथ शुक्ला	१३९१९	राप्रपा
१५४.	लुम्बिनी	कपिलबस्तु १	कमलेश कुमार शर्मा	११६५८	नेका
१५५.	लुम्बिनी	" २	दिपकुमार उपाध्यिाय	१८८७८	नेका
१५६.	लुम्बिनी	" ३	विष्णु राज आचार्य	१५६९८	नेका
१५७.	लुम्बिनी	" ४	मिर्जा दिलसाद वेग	२१३९१	राप्रपा
१५८.	लुम्बिनी	दाङ १	हरिप्रसाद चौधरी	१२३३३	नेका
१५९.	लुम्बिनी	" २	वलदेव शर्मा	१२५६०	नेका
१६०.	लुम्बिनी	" ३	शंकर पोखरेल	१९३६६	एमाले
१६१.	लुम्बिनी	" ४	खुम बहादुर खडका	१७५५७	नेका
१६२.	लुम्बिनी	प्यूठान १	शिवराज सुवेदी	९४०३	नेका
१६३.	लुम्बिनी	" २	नवराज सुवेदी	९७४०	मसाल
१६४.	लुम्बिनी	रोल्पा १	बालाराम घर्ती मगर	९५२३	राप्रपा
१६५.	लुम्बिनी	" २	सुरेन्द्र हमाल	१७३९५	नेका
१६६.	लुम्बिनी	रुकुम १	कृष्ण प्रसाद गौतम	११६९४	नेका
१६७.	लुम्बिनी	" २	गोपालजीजंग शाह	१४७२९	नेका
१६८.	लुम्बिनी	सल्यान १	राजेन्द्र बहादुर शाह	११७१४	नेका
१६९.	लुम्बिनी	" २	छवि प्रसाद देवकोटा	१४४९१	नेका
१७०.	भेरी	जाजरकोट १	झल नाथ वाग्ले	७६३६	नेका
१७१.	भेरी	" २	दिपकजङ्ग शाह	१००७०	नेका
१७२.	भेरी	दैलेख १	गणेश बहादुर खडका	१०६९५	नेका
१७३.	भेरी	" २	विनोद कुमार शाह	१३६४०	नेमकिपा

१७४.	भेरी	सुर्खेत १	पूर्ण बहादुर खड्का	१३७७१	नेका
१७५.	भेरी	" २	यामलाल कंडेल	१२८४८	एमाले
१७६.	भेरी	" ३	शिवराज जोशी	९२५८	नेका
१७७.	भेरी	बाँके १	प्रेम बहादुर भण्डारी	१५२७६	राप्रपा
१७८.	भेरी	" २	शान्ती शम्शेर राणा	१५७११	राप्रपा
१७९.	भेरी	" ३	फत्यसिंह थारु	१३६५९	राप्रपा
१८०.	भेरी	बर्दिया १	बामदेव गौतम	१६९३३	एमाले
१८१.	भेरी	" २	श्याम ढकाल	११९०७	एमाले
१८२.	भेरी	" ३	काशी राम चौधरी	१४२६५	एमाले
१८३.	कर्णाली	डोल्पा १	मोति प्रसाद पहाडी	६४२४	स्वतन्त्र
१८४.	कर्णाली	हुम्ला १	चक्र बहादुर शाही	७८८७	नेका
१८५.	कर्णाली	मुगु १	चन्द्र बहादुर शाही	७२५९	एमाले
१८६.	कर्णाली	जुम्ला १	भक्त बहादुर रोकाया	६५९१	नेमकिपा
१८७.	कर्णाली	कालिकोट १	यज्ञ राज न्योपाने	९९७९	एमाले
१८८.	सेती	कैलाली १	हिमाञ्चलराज भट्टराई	८४९३	एमाले
१८९.	सेती	" २	रामजनम चौधरी	१६११४	नेका
१९०.	सेती	" ३	चक्र बहादुर चौधरी	१३८८३	एमाले
१९१.	सेती	" ४	महेश्वर पाठक	९५९४	एमाले
१९२.	सेती	डोटी १	भक्त बहादुर बलायर	८२०१	नेका
१९३.	सेती	" २	सिद्धराज ओझा	८७८७	नेका
१९४.	सेती	अछाम १	भिम बहादुर कडायत	१२७९७	एमाले
१९५.	सेती	" २	भिम रावल	१८०६०	एमाले
१९६.	सेती	बाजुरा १	हिकमत जंग शाही	२१०१३	एमाले
१९७.	सेती	बझाङ १	भानुभक्त जोशी	१२६०३	एमाले
१९८.	सेती	" २	नरेश बहादुर सिंह	५६५८	स्वतन्त्र
१९९.	महाकाली	दार्चुला १	प्रेम सिंह धामी	१५७०८	एमाले
२००.	महाकाली	बैतडी १	लोकेन्द्र बहादुर चन्द	१५७०८	राप्रपा
०५३/१०/११ १			केशव बहादुर चन्द	२०२१९	नेका
२०१.	महाकाली	बैतडी २	लोकेन्द्र बहादुर चन्द	११०३२	राप्रपा
२०२.	महाकाली	डडेलधुरा १	शेर बहादुर देउपा	२०७०१	नेका

२०३.	महाकाली	कञ्चनपुर १	रामकुमार ज्ञवाली	११४२५	एमाले
२०४.	महाकाली	" २	भोजराज जोशी	११८६३	एमाले
२०५.	महाकाली	" ३	उर्बादत्त पन्त	११९००	एमाले

२०५६ वैशाख २० गतेको महानिर्वाचनमा प्रतिनिधि सभा सदस्यहरुबाट प्राप्त मत

क्र.सं.	अञ्चल	जिल्ला क्षेत्र	विजयी उम्मेदवार	प्राप्त मत	पार्टी
१.	मेची	ताप्लेजुंग १	तिल कुमार मेयाङबो	१३६३६	एमाले
२.	मेची	" २	ओम प्रसाद ओझा	१०४०२	एमाले
३.	मेची	पाँचथर १	बसन्त कुमार नेम्वाङ	१७६८०	एमाले
४.	मेची	" २	डम्बरसिंह सम्वाहाम्फे	१५०४९	एमाले
५.	मेची	इलाम १	बेनुपराज प्रसाई	१८६०८	नेका
६.	मेची	" २	सुभाष नेम्वाङ	१७४०७	एमाले
७.	मेची	" ३	केशव थापा	१८३३९	नेका
८.	मेची	झापा १	कृष्ण प्रसाद सिटौला	१७५६१	नेका
९.	मेची	" २	खडग ओली	१८९०९	एमाले
१०.	मेची	" ३	नरेन्द्र विक्रम नेम्वाङ	२१०३०	नेका
११.	मेची	" ४	चक्र प्रसाद बास्तोला	१५६७१	नेका
१२.	मेची	" ५	तारा सम्यङवा	१९१९९	एमाले
१३.	मेची	" ६	केपी ओली	२३७४९	एमाले
०५६/८/२३ उ.नि		झापा ६	डा. गोपाल कोइराला	२८०६६	नेका
१४.	कोशी	तेह्रथुम १	विजय सुब्बा	१६६२८	एमाले
१५.	कोशी	संखुवासभा १	टंक राई	११६८५	नेका
१६.	कोशी	" २	पर्शुराम नेगी गुरुङ	१६५८३	एमाले
१७.	कोशी	" भोजपुर १	धनेन्द्र बस्नेत	१५४४३	एमाले
१८.	कोशी	" २	शेरधन राई	१८४४७	एमाले
१९.	कोशी	धनकुटा १	दुर्गा लिंखा	१५५१२	एमाले
२०.	कोशी	" २	सूर्य बहादुर थापा	१२१४५	राप्रपा
२१.	कोशी	मोरङ १	गिरिजाप्रसाद कोईराला	२२१६५	नेका
०५६/८/२३ उ.नि.		मोरङ १	आमोदप्रसाद उपाध्याय	२६५०१	

नेका					
२२.	कोशी	" २	भरत मोहन अधिकारी	२२४२८	एमाले
२३.	कोशी	" ३	लल बाबु पण्डित	१६२८८	एमाले
२४.	कोशी	" ४	हर्क मान तामाङ	२२९४४	एमाले
२५.	कोशी	" ५	महेश आचार्य	१९११९	नेका
२६.	कोशी	" ६	हरि नारायण चौधरी	२२८५६	नेका
२७.	कोशी	" ७	बद्री प्रसाद मण्डल	१५६३४	नेसपा
२८.	कोशी	सुनसरी १	कुन्ता शर्मा	१४८४३	एमाले
२९.	कोशी	" २	विजयकुमार गच्छदार	२७५२७	नेका
३०.	कोशी	" ३	लक्ष्मण प्रसाद मेहता	१९६५४	नेका
३१.	कोशी	" ४	हरि सापकोटा	२०१९४	नेका
३२.	कोशी	" ५	गिरिजाप्रसाद कोइराला	१९९९०	नेका
३३.	सगरमाथा	खोटाङ १	सर्वधन राई	१७२१६	नेका
३४.	सगरमाथा	" २	शिवकुमार बस्नेत	१७४२२	नेका
३५.	सगरमाथा	सोलुखुम्बु १	बलबहादुर केसी	२१६१३	नेका
३६.	सगरमाथा	ओखलढुङ्गा १	होमनाथ दाहाल	१६१११	नेका
३७.	सगरमाथा	" २	गोपाल राई	१७५२१	नेका
३८.	सगरमाथा	उदयपुर १	शुरेश कुमार कार्की	१७६८६	एमाले
३९.	सगरमाथा	" २	जगन्नाथ खतिवडा	१८२५८	एमाले
४०.	सगरमाथा	सप्तरी १	जयप्रकाश गुप्ता	१५०८३	नेका
४१.	सगरमाथा	" २	राम कुमार चौधरी	१२९७०	नेका
४२.	सगरमाथा	" ३	श्रीमती रेणु यादव	१७२३१	राप्रपा
४३.	सगरमाथा	" ४	जगदीस प्र. सिंह यादव	१४१९१	एमाले
४४.	सगरमाथा	" ५	मृगेन्द्र कु.सिंह यादव	१३६००	नेसपा
४५.	सगरमाथा	सिराहा १	रामचन्द्र यादव	१४८१०	एमाले
४६.	सगरमाथा	" २	श्रीमती चित्र लेखा यादव	२१०२९	नेका
४७.	सगरमाथा	" ३	कृष्णाचरण श्रेष्ठ	१४३९६	राप्रपा
४८.	सगरमाथा	" ४	हेम नारायण यादव	१९२३५	एमाले
४९.	सगरमाथा	" ५	धर्मनाथ साह	२००५४	एमाले
५०.	जनकपुर	दोलखा १	पशुपति चौलागाई	२०२४३	एमाले

५१.	जनकपुर	" २	आनन्द प्रसाद पोखरेल	१५८४५	एमाले
५२.	जनकपुर	रामेछाप १	कमल प्रसाद सुनुवार	१६५८२	एमाले
५३.	जनकपुर	" २	रामहरि ढुंगेल	१२२३५	नेका
५४.	जनकपुर	सिन्धुली १	गंगा प्रसाद नेपाल	१५१५८	एमाले
५५.	जनकपुर	" २	शंकर नाथ शर्मा अधिकारी	१४१४२	एमाले
५६.	जनकपुर	" ३	लिलामणि पोखरेल	९६७०	संजमो
५७.	धनुषा	१	स्मृतिनारायण चौधरी	२००९५	नेका
५८.	जनकपुर	" २	योग नारायण यादव	१६७३६	नेका
५९.	जनकपुर	" ३	आनन्द प्रसाद ढुंगाना	१५०२६	नेका
६०.	जनकपुर	" ४	कृष्ण प्रताप मल्ल	२४२९३	राप्रपा
६१.	जनकपुर	" ५	डा. राम वरण यादव	२३११२	नेका
६२.	जनकपुर	महोत्तरी १	महेन्द्र मधुकर	१८४०८	नेका
६३.	जनकपुर	" २	रामचन्द्र तिवारी	१७७०५	नेका
६४.	जनकपुर	" ३	शरतसिंह भण्डारी	२०४८६	नेका
६५.	जनकपुर	" ४	महेन्द्र कुमार राय	१९६४७	नेका
६६.	जनकपुर	सर्लाही १	महेन्द्र प्रसाद यादव	२३४४४	एमाले
६७.	जनकपुर	" २	राजेन्द्र महतो	१४७५०	नेसपा
६८.	जनकपुर	" ३	रामचन्द्र राय	१४३२१	राप्रपा
६९.	जनकपुर	" ४	नागेन्द्र कुमार यादव	१४५८७	नेका
७०.	जनकपुर	" ५	महन्थ ठाकुर	११७६५	नेका
७१.	बागमती	सिन्धुपाल्चोक १	मोहन बहादुर बस्नेत	१९१६८	नेका
७२.	बागमती	" २	सुभाष कर्माचार्य	१७८९७	एमाले
७३.	बागमती	" ३	पशुपति शम्शेर	१४५१२	राप्रपा
७४.	बागमती	काभ्रे १	शिव बहादुर देउजा	१७०१५	एमाले
७५.	बागमती	" २	शिव प्रसाद हुमागाई	२५३९०	नेका
७६.	बागमती	" ३	राजेन्द्र खरेल	१८९२५	नेका
७७.	बागमती	भक्तपुर १	नारायणमान बिजुक्छे	१६५३३	नेमकिपा
७८.	बागमती	" २	लेखनाथ न्यौपाने	१४२००	नेका
७९.	बागमती	काठमाडौं १	प्रदीप नेपाल	१७६०१	एमाले
८०.	बागमती	" २	विद्यादेवी भण्डारी	१२५५२	एमाले

८१.	बागमती	" ३	इश्वर पोखरेल.	१५९६५	एमाले
८२.	बागमती	" ४	प्रेमलाल सिंह	१२५५४	नेका
८३.	बागमती	" ५	मंगल सिद्धि मानन्धर	१४३०३	एमाले
८४.	बागभती	" ६	अष्ट लक्ष्मी शाक्य	१६३०७	एमाले
८५.	बागमती	" ७	तीर्थराम डंगोल	१८५८७	नेका
८६.	बागमती	ललितपुर १	शुशिला नेपाल	१३८९३	एमाले
८७.	बागमती	" २	कृष्ण लाल महर्जन	१६१६९	एमाले
८८.	बागमती	" ३	रघुजी पन्त	१५५७०	एमाले
८९.	बागमती	रसुवा १	दिलबहादुर लामा	६४२४	नेका
९०.	बागमती	नुवाकोट १	राजेन्द्र प्रकाश लोहनी	११७८६	एमाले
९१.	बागमती	" २	डा. राम शरण महत	१८८८९	नेका
९२.	बागमती	" ३	महेन्द्र बहादुर पाण्डे	१३१७७	एमाले
९३.	बागमती	धादिङ १	बुद्धिमान तामाङ	१९०५५	राप्रपा
९४.	बागमती	" २	रामनाथ अधिकारी	२६०५३	नेका
९५.	बागमती	" ३	राजेन्द्र प्रसाद पाण्डे	२०४७३	एमाले
९६.	नारायणी	रौतहट १	माधवकुमार नेपाल	२२८८६	एमाले
९७.	नारायणी	" २	मो.अफताफ आलम	२९७५८	नेका
९८.	नारायणी	" ३	बंशीधर मिश्र	१७३९१	एमाले
९९.	नारायणी	" ४	माधव कुमार नेपाल	२६७५८	एमाले
०५६/८/२३ उ.नि		रौतहट ४	प्रकाश कोइराला	३४९७८	नेका
१००.	नारायणी	बारा १	उमाकान्त चौधरी	२३६०१	नेका
१०१.	नारायणी	" २	सोहन प्रसाद चौधरी	२२९१०	एमाले
१०२.	नारायणी	" ३	ऋषीकेश गौतम	२२२९१	नेका
१०३.	नारायणी	" ४	फरमुलाह मंसुर	२४४०९	नेका
१०४.	नारायणी	पर्सा १	कृष्ण प्रसाद भट्टराई	२४२९९	नेका
१०५.	नारायणी	" २	अजय कुमार चौरसिया	२०१७८	नेका
१०६.	नारायणी	" ३	सुरेन्द्र प्रसाद चौधरी	२१८७९	नेका
१०७.	नारायणी	" ४	श्रीमती उर्मिला अर्याल	१७०९५	एमाले
१०८.	नारायणी	मकवानपुर १	कृष्ण प्रसाद दाहाल	२०४४२	एमाले
१०९.	नारायणी	" २	विरोध खतिवडा	१८२८१	एमाले

११०.	नारायणी	" ३	वीर बहादुर लामा	१४४७४	एमाले
१११.	नारायणी	चितवन १	सावित्री बोगटी(पाठक)	१९०८७	नेका
११२.	नारायणी	" २	एकनाथ रानाभाट	२१७२७	नेका
११३.	नारायणी	" ३	डा. गंगाधर लम्साल	२३२६५	नेका
११४.	नारायणी	" ४	नारायण शर्मा पौडेल	१८१६०	नेका
११५	गण्डकी	गोरखा १	चिरञ्जीवी वाग्ले	१७३०५	नेका
११६.	नारायणी	" २	कमला पन्त आचार्य	११५४४	नेका
११७.	नारायणी	" ३	हरिलाल जोशी	१५४७७	नेका
११८.	नारायणी	मनाङ १	पाल्टेन गुरुङ	निर्विरोध	नेका
११९.	नारायणी	लमजुंग १	रामबहादुर गुरुङ	१६६०५	नेका
१२०.	नारायणी	" २	हरिभक्त अधिकारी	१९०२६	नेका
१२१.	नारायणी	तनहुँ १	गोविन्दराज जोशी	२३२०५	नेका
१२२.	नारायणी	" २	राम चन्द्र पौडेल	२४४४६	नेका
१२३.	नारायणी	" ३	टुकराज सिंगदेल	२०५६२	एमाले
१२४.	नारायणी	कास्की १	तारानाथ रानाभाट	२३९३९	नेका
१२५.	नारायणी	" २	महादेव गुरुङ	२६४४३	नेका
१२६.	नारायणी	" ३	प्रकाश बहादुर गुरुङ	१८७३९	नेका
१२७.	नारायणी	स्याङजा १	हितकाजी गुरुङ	२२७३३	एमाले
१२८.	नारायणी	" २	गोपालमान श्रेष्ठ	२१५७२	नेका
१२९.	नारायणी	" ३	शंकर प्रसाद पाण्डे	२३१०२	नेका
१३०.	लुम्बिनी	गुल्मी १	फटिक बहादुर थापा	१८६७२	एमाले
१३१.	लुम्बिनी	" २	प्रदीप कुमार ज्ञवाली	२४३४५	एमाले
१३२.	लुम्बिनी	" ३	गोकर्णराज विष्ट	१८०२०	एमाले
१३३.	लुम्बिनी	अर्घाखाँची १	डिलाराम आचार्य	२३४५२	राजमो
१३४.	लुम्बिनी	" २	डा.डिल्लीराज खनाल	२१३३६	एमाले
१३५.	लुम्बिनी	पाल्पा १	भद्र बहादुर थापा	१९४७७	एमाले
१३६.	लुम्बिनी	" २	सोम प्रसाद पाण्डेय	१५९०५	एमाले
१३७.	लुम्बिनी	" ३	यादव बहादुर रायमाझी	१८०६८	एमाले
१३८.	लुम्बिनी	नवलपरासी १	दामोदर वस्ताकोटी	२५३३०	नेका
१३९.	लुम्बिनी	" २	चन्द्रमणि खराल	२३१२५	एमाले

१४०.	लुम्बिनी	" ३	हृदयेश त्रिपाठी	१८१३३	नेसपा
१४१.	लुम्बिनी	" ४	देवेन्द्रराज कंडेल	१८६७९	नेका
१४२.	लुम्बिनी	रुपन्देही १	दुर्योधन सिंह	१३०९२	नेका
१४३.	लुम्बिनी	" २	रामकृष्ण ताम्रकार	१४४४१	नेका
१४४	लुम्बीनी	रुपन्देही ३	सूर्य प्रसाद प्रधान	२३६९७	ने.का.
१४५	लुम्बिनी	" ४	भरतकुमार शाह	१५०३०	नेका
१४६	लुम्बिनी	" ४	यज्ञजित शाह	१९२०३	नेसपा
१४७	लुम्बिनी	कपिलबस्तु १	दान बहादुर चौधरी	१४४९४	एमाले
१४८	लुम्बिनी	२	बृजेश कुमार गुप्ता	२४६९९	राप्रपा
१४९	लुम्बिनी	" ३	बीरेन्द्र कुमार कनौडिया	१२२६१	राप्रपा
१५०	लुम्बिनी	" ४	अजय प्रताप शाह	१४०९१	राप्रपा
१५१	धौलागिरी	मुस्ताङ १	रोमी गौचन थकाली	३८९१	नेका
१५२	धौलागिरी	म्यग्दी १	नारायण सिंह पुन	१६९८४	नेका
१५३	धौलागिरी	वागलुंग १	टंक प्रसादशर्मा कँडेल	१५४६७	नेका
१५४	धौलागिरी	" २	चित्र बहादुर के.सी.	२४१२४	राजमो
१५५	धौलागिरी	" ३	परी थापा	१६७५६	राजमो
१५६	धौलागिरी	पर्वत १	अर्जुन प्रसाद जोशी	१८६८३	नेका
१५७	धौलागिरी	" २	डिल्लीराज शर्मा	१४७७७	नेका
१५८	राप्ती	प्यूठान १	हरि आचार्य	१४८९०	राजमो
१५९	राप्ती	" २	नवराज सुवेदी	१६३११	राजमो
१६०	राप्ती	रोल्पा १	लेखनाथ आचार्य	६६९५	नेका
१६१	राप्ती	" २	सुरेन्द्र हमाल	८३४४	नेका
१६२	राप्ती	रुकुम १	केशरमान रोक्का	७९९२	"
१६३	राप्ती	" २	श्रीमती तिर्था गौतम	१११३५	एमाले
१६४	राप्ती	सल्यान १	प्रकाश ज्वाला	८२०८	"
१६५	राप्ती	" २	नेत्रलाल श्रेष्ठ	१०९२२	राप्रपा
१६६	राप्ती	दाङ १	खुम बहादुर खडका	२७८६५	नेका
१६७	राप्ती	" २	बलदेव शर्मा	१४८११	"
१६८	राप्ती	" ३	कृष्ण किशोर घिमिरे	१९०७२	"
१६९	राप्ती	" ४	गेहेन्द्र गिरी	१६०६१	"

१७०	कर्णाली	डोल्पा १	नर बहादुर बुडाथोकी	८३७१	एमाले
१७१	कर्णाली	हुम्ला १	गोरख बहादुर बोगटी	११८७९	"
१७२	कर्णाली	मुगु १	चन्द्र बहादुर शाही	१११३४	"
१७३	कर्णाली	जुम्ला १	देवी लाल थापा	११३२४	"
१७४	कर्णाली	कालिकोट१	प्रेम बहादुर सिंह	१०८१३	"
१७५	भेरी	जाजरकोट१	गोविन्द विक्रम शाह	८४५२	राप्रपा
१७६	भेरी	जाजरकोट२	रत्नप्रसाद शर्मा न्यौपाने	९२०७	एमाले
१७७	भेरी	दैलेख १	नर बहादुर हमाल	१७०४७	एमाले
१७८	भेरी	" २	शिवराज जोशी	१८८८२	नेका
१७९	भेरी	सुर्खेत १	पूर्ण बहादुर खडका	१६९८०	नेका
१८०	भेरी	" २	हृदयराम थानी	१६८७०	नेका
१८१	भेरी	" ३	शिवराज जोशी	१०६८७	नेका
१८२	भेरी	बाँके १	ज्ञानु केसी	१५१३७	नेका
१८३	भेरी	बाँके २	शुशिल कोइराला	१५२५६	नेका
१८४	भेरी	" ३	कैलाशनाथ कसौधन	१२०८६	नेका
१८५	भेरी	बर्दिया १	श्रीमती काशी पौडेल	१७२१९	नेका
१८६	भेरी	बर्दिया २	मंगल प्रसाद थारु	१४०७०	नेका
१८७	भेरी	" ३	खेमराज भट्ट मायालु	१५५७४	नेका
१८८	सेती	अछाम १	गोविन्द बहादुर शाह	२७६९०	नेका
१८९	भेरी	" २	राम बहादुर बिष्ट	१९५२३	नेका
१९०	भेरी	बाजुरा १	जनक राज गिरी	२३१२९	नेका
१९१	भेरी	बझाङ १	अर्जुन बहादुर सिंह	१४२०९	नेका
१९२	भेरी	" २	सुरेन्द्र मल्ल	१२०९७	नेका
१९३	भेरी	डोटी १	भक्त बहादुर बलायर	१४१९८	नेका
१९४	भेरी	" २	सिद्धराज ओझा	११९२२	नेका
१९५	भेरी	कैलाली १	सुश्री शुशिला स्वाँर	१५७००	नेका
१९६	भेरी	" २	रामजनम चौधरी	२१९७६	नेका
१९७	भेरी	" ३	पुष्करनाथ ओझा	१९३८९	नेका
१९८	भेरी	" ४	टेक बहादुर चोखाल	१७९९८	नेका
१९९	महाकाली	दार्चुला १	दिलेन्द्र प्रसाद बडु	२२३६९	नेका

२००	महाकाली	बैतडी १	नरेन्द्र बहादुर बम	११३१३	नेका
२०१	महाकाली	वैतडी २	विनय ध्वज चन्द	१३०९९	नेका
२०२	महाकाली	डडेलधुरा १	शेरबहादुर देउपा	२८६५१	नेका
२०३	महाकाली	कञ्चनपुर १	नारायण प्रकाश साउद	१३१०१	नेका
२०४	महाकाली	" २	तारिणी दत्त चटौत	१३१०९	नेका
२०५	महाकाली	" ३	रमेश लेखक	१३५२७	नेका

२०५६ साल बैसाख २० गतेको महानिर्वाचनबाट निर्वाचित प्रतिनिधि सभाका क्षेत्रीय र अञ्चल स्तरीयबाट जम्मा संख्या

क्र.सं.	विकास क्षेत्र	अञ्चल	नेका	एमाले	राप्रपा	संजमो	नेसपा	नेपकिपा	राजमो	जम्मा
१	पूर्वाञ्चल	मेची	५	८	-	-	-	-	-	१३
२	"	कोशी	८	९	१	-	१	-	-	१९
३	"	सगरमाथा	८	६	२	-	१	-	-	१७
	४९	जम्मा	२१	२३	३	-	२	-	-	४९
४	मध्यमाञ्चल	जनकपुर	११	६	२	१	१	-	-	२१
५	"	बागमती	९	१३	२	-	-	१	-	२५
६	"	नारायणी	११	८	-	-	-	-	-	१९
	६५	जम्मा	३१	२७	४	१	१	१	-	६५
७	पश्चिमाञ्चल	गण्डकी	१३	२	-	-	-	-	-	१५
८	"	लुम्बिनी	७	९	२	-	२	-	-	१२१
९	"	धौलागिरी	५	-	-	-	-	-	-	२७
	४३	जम्मा	२५	११	२	-	२	-	३	४३
१०	मध्य पश्चिमाञ्चल	राप्ती	७	२	१	-	-	-	-	१२
११	"	कर्णाली	-	५	-	-	-	-	-	५
१२	"	भेरी	१०	२	१	-	-	-	-	१३
	३०	जम्मा	१७	९	२	-	-	-	२	३०
१३	सुदूर पश्चिमाञ्चल	सेती	११	-	-	-	-	-		११
१४	"	महाकाली	७	-	-	-	-	-	-	७
	१८	जम्मा	१८	-	-	-	-	-	-	१८
	२०५	जम्मा जम्मी	११२	७०	११	१	५	१	५	२०५

विभिन्न जिल्लाहरुमा नेपाली काँग्रेस र एमाले पार्टीको स्थान

नेपाली काँग्रेस मात्र आएको जिल्लाहरु (एमाले नआएको)

१ खोटाङ २ सोलुखुम्बु ३ ओखलढुङ्गा ४ महोत्तरी ५ रसुवा ६ चितवन ७ गोरखा ८ मनाङ ९ लमजुङ्ग १० कास्की ११ मुस्ताङ १२ म्याग्दी १३ पर्वत १४ रोल्पा १५ दाङ १६ सुर्खेत १७ बाँके १८ वर्दिया १९ अछाम २० बाजुरा २१ बझाङ २२ डोटी २३ कैलाली २४ दार्चुला २५ बैतडी २६ डडेलधुरा २७ कञ्चनपुर

एमाले मात्र आएको (नेपाली काँग्रेस नआएको) जिल्लाहरु

१ ताप्लेजुङ २ पाँचथर ३ तेह्रथुम ४ भोजपुर ५ उदयपुर ६ दोलखा ७ ललितपुर ८ मकवानपुर ९ गुल्मी १० पाल्पा ११ डोल्पा १२ हुम्ला १३ मुगु १४ जुम्ला १५ कालिकोट

निर्वाचित ३५ जना राष्ट्रिय सभाका माननीय सदस्यहरुको नामावली २०५६

क्र.सं.	विकास क्षेत्र	अञ्चल	जिल्ला	नाम	पार्टी
१	पूर्वाञ्चल	मेची	ताप्लेजुङ	श्री सुक्रराज संयोग	नेका
२	"	"	झापा	श्री जीतबहादुर पुरी "	
३	"	सगरमाथा	सिराहा	श्री अमिय कुमार यादव "	
४	मध्यमांचल	जनकपुर	धनुषा	श्री अरविन्द ठाकुर	"
५	"	नारायणी	चितवन	श्री भिम बहादुर श्रेष्ठ	"
६	"	"	"	श्री जगन्नाथ पौडेल	"
७	"	"	बारा	श्रीमती अम्बिका पन्त	"
८	"	बागमती	ललितपुर	श्री ओमकार प्रसाद श्रेष्ठ	"
९	"	"	"	श्री योगप्रसाद उपाध्याय	"
१०	"	"	"	श्री बासु रिसाल	"
११	"	"	काठमाडौं	श्री प्रकाशमान सिंह	"
१२	"	"	"	श्री रविन्द्र श्रेष्ठ	"
१३	" "		"	श्रीमती शिलुप्यारी मुल्मी	"
१४	पश्चिमाञ्चल	गण्डकी	लमजुंग	श्री दिल बहादुर घर्ती	"
१५	" "	कास्की		श्री शुक्रराज शर्मा	"
१६	" "	मनाङ		श्री कोमल बहादुर घले	"
१७	मध्यपश्चिमांञ्चल	राप्ती	दाङ	श्री बिजुल कुमार विश्वकर्मा	"
१८	"	कर्णाली	कालिकोट	श्री तिलक प्रसाद न्यौपाने	"
१९	पूर्वाञ्चल	मेची	झापा श्रीमती	विश्वेश्वरा दाहाल	एमाले

२०	मध्यमाञ्चल	बागमती	धादिङ	श्री सुरेन्द्र प्रसाद पाण्डे	"
२१	मध्यमाञ्चल	गण्डकी	गोरखा	श्री वाचस्पति देवकोटा	"
२२	"	"	तनहुँ	श्री काशीनाथ अधिकारी	"
२३	"	धौलागिरि	म्याग्दी	श्रीमती यममाया थापा	"
२४	"	लुम्बिनी	गुल्मी	श्री युवराज ज्ञवाली	"
२५	"	"	अर्घाखाँची	श्री शान्ता मानवी	"
२६	मध्य पश्चिमाञ्चल	भेरी	बाँके	श्रीमती गौरा कोइराला	"
२७	सुदूर पश्चिमाञ्चल	महाकाली	कञ्चनपुर	श्री लाल बहादुर विश्वकर्मा	"
२८	पूर्वाञ्चल	सगरमाथा	सप्तरी	श्री गजेन्द्र नारायण सिंह	सदभावना
२९	मध्यमाञ्चल	जनकपुर	महोत्तरी	श्री सितानन्दन राय माले	
३०	"	नारायणी	चितवन	श्री केशवलाल श्रेष्ठ	माले
३१	"	बागमती	काठमाडौं	श्री डा. राममान श्रेष्ठ	माले
३२	"	नारायणी	बारा	सुश्री चन्दा शाह	राप्रपा चन्द
३३	पश्चिमाञ्चल	गण्डकी	गोरखा	श्री राजेश्वर देवकोटा	"
३४	मध्याञ्चल	बागमती	काठमाडौं	श्री डा. मोहमद मोहसिन	राप्रपा
३५	पश्चिमाञ्चल	लुम्बीनी	नवलपरासी	श्री रविन्द्र नाथ शर्मा	"

राष्ट्रिय सभा सदस्यको लागि क्षेत्रिय आधारबाट ३/३ जना गरी
१५ जना सदस्यहरु निर्वाचित नामावली २०५६

क्र.सं.	विकास क्षेत्र	अचल	जिल्ला	नाम	पार्टी	निर्वाचित
१	पूर्वाञ्चल	सगरमाथा	सिरहा	श्री उत्तमकुमार महत	एमाले	२०५६
२	"	मेची	ताप्लेजुङ	श्री देवराज घिमिरे	"	२०५४
३	मध्यमाञ्चल	जनकपुर	दोलखा	श्री केदारप्रसाद न्यौपाने	"	२०५६
४	"	"	सिन्धुली	श्रीमती गोमा देवकोटा	"	२०५४
५	पश्चिमाञ्चल	लुम्बिनी	रुपन्देही	श्री देवेन्द्र घिमिरे-	"	२०५४
६	"	"	"	श्री राम चन्द्र भट्टराई	"	२०५६
७	मध्य पश्चिमाञ्चल	राप्ती	प्यूठान	श्री वीर बहादुर सिंह	"	२०५६
८	सुदूर पश्चिमाञ्चल	सेती	डोटी	श्री मोहन बहादुर बम	"	२०५६
९	पूर्वाञ्चल	कोशी	मोरङ	श्री चिरञ्जीवी प्रसाद रिजाल	नेका	२०५२

१० ·	मध्यमाञ्चल	जनकपुर	महोत्तरी	महेन्द्र कुमार मिश्र	नेका	- २०५२
११	पश्चिमाञ्चल	गण्डकी	गोरखा	श्री जीवन प्रेम श्रेष्ठ	नेका	- २०५२
१२	मध्य पश्चिमाञ्चल	भेरी	दैलेख	श्री रत्नबहादुर विश्वकर्मा	"	२०५२
१३	सुदूर पश्चिमाञ्चल	महाकाली	कञ्चनपुर	श्री गंगा दत्त जोशी	"	२०५४
१४	"	"	"	श्री बासुदेव भट्ट	"	२०५२
१५	मध्य पश्चिमाञ्चल	राप्ती	रोल्पा श्री	बालाराम घर्ती मगर	राप्रपा -	२०५४, २०५६

राष्ट्रिय जीवनका विभिन्न क्षेत्रमा विशेष योगदान पुऱ्याएका ख्याति प्राप्त व्यक्ति मध्येबाट प्रधानमन्त्रीको सल्लाह अनुसार राष्ट्रिय सघा सदस्यहरुमा १० जनालाई श्री ५ बाट मनोनित गरि बक्सेकाहरुको नामावली २०५६

क्र.सं.	विकास क्षेत्र	अञ्चल	जिल्ला	नाम	कैफियत
१	पूर्वाञ्चल	मेची	पाँचथर	श्री अइन्द्र बिक्रम थाम्सुहाङ	मनोनित
२	"	कोशी	मोरङ	श्रीमती शारदा पोखरेल	"
३	"	"	सुनसरी	श्री जर्नादन आचार्य	"
४	"	सगरमाथा	ओखलढुङ्गा	श्री लघुधन राई	"
५	मध्यमाञ्चल	बागमती	काठमाडौं	श्री अशोकनाथ तिवारी	"
६	"	बागमती	"	श्री रमेशनाथ पाण्डे "	
७	"	नारायणी	चितवन	श्री ऋषीबाबु परियार "	
८	पश्चिमाञ्चल	लुम्बिनी	नवलपरासीश्री	मोहनराज शर्मा चापागाई"	
९	"	धौलागिरी	मुस्ताङ	श्री कृष्णलाल थकाली "	

१०	सुदुर पश्चिमाञ्चल सेती	कैलाली	श्री कइया चौधरी	"

राजपरिषद स्थायी समितिका सम्माननीय सभापति तथा सम्माननीय सदस्यहरु

१. सभापति सम्माननीय डा. श्री केशर जंग रायमाझी

२. सदस्य सम्माननीय श्री प्रधान मन्त्री

३. सदस्य सम्माननीय श्री प्रधान न्यायाधीस

४. सदस्य सम्माननीय श्री सभामुख प्रतिनिधि सभा

५. सदस्य सम्माननीय श्री अध्यक्ष राष्ट्र सभा

६. सदस्य सम्माननीयश्री बडा गुरुज्यू

७. सदस्य सम्माननीय प्रधान सेनापति

८. सदस्य डा. स्वामी प्रपन्नाचार्य

९. सदस्य सम्माननीय सुश्री भद्रा घले

१०. सदस्य सम्माननीय श्रीसत्य नारायण झा

११. सदस्य सम्माननीय श्री रामलाल ताम्राकार

१२. सदस्य सम्माननीय श्री वीर बहादुर लामा

१३. सदस्य सम्माननीय श्री लामा पासाङ शेर्पा

१४. सदस्य सम्माननीय श्री कर्ण बहादुर भण्डारी

१५. सदस्य सम्माननीय प्रमुख सचिव श्री हरिश्चन्द्र महत

१६. सदस्य सचिव श्री प्रमुख सचिव श्री पशुपति भक्त महर्जन

पञ्चशीलका सिद्धान्त

१. एकले अर्को देशको स्वतन्त्रता र क्षेत्रीय अखण्डताको सम्मान गर्नु ।

२. अर्काको आन्तरिक मामलामा हस्तक्षेप नगर्नु ।

३. समानता र पारस्परिक हित कायम गर्नु ।

४. अनाक्रमण गर्नु ।

५. शान्तिपूर्ण सह-अस्तीत्वको पालना ।

सुगौली सन्धि सन् (३ मार्च १८१६) का विशेषताहरु

१. नेपाल सिमा- मेची देखि महाकाली सम्म रहेको ।

२. नेपालमा अंग्रेजी रेजिमेन्ट रहेको ।

३. सरयू नदी सम्मको जमीन अंग्रेजको अधिनमा रहेको ।

४. नेपाल र अंग्रेजका बीच मैत्री भावना स्थापना भएको ।

५. अंग्रेजले अधिकार गरेको बुटवल सम्मको प्रदेश नेपालले फिर्ता पाएको ।

महानगरपालीका, उप-महानगरपालिका तथा नगरपालिकाहरु

१. मेची अञ्चल:

१. इलाम-इलाम नगरपालिका

२. झापा- भद्रपुर नगरपालिका

३. " -मेची नगरपालिका

४. दमक नगरपालिका

२. कोशी अञ्चल:-

५. संखुवासभा -खाँदबारी नगरपालिका

६. धनकुटा - धनकुटा नगरपालिका

७. मोरङ-विराटनगर उप-महानगरपालिका

८. सुनसरी -इनरुवा नगरपालिका

९. " - इटहरी नगरपालिका

१०. " - धरान नगरपालिका

३. सगरमाथा अञ्चल

११. सप्तरी -राजविराज नगरपालिका

१२. सिराहा- सिराहा नगरपालिका

१३. " - लाहान नगरपालिका

१४. उदयपुर - त्रियूगा नगरपालिका (त्रियूगा)

४. जनकपुर अञ्चल:-

१५. दोलखा -भिमेश्वर नगरपालिका

१६. सिन्धुलीमाडी - कमलामाई नगरपालिका

१७. धनुषा - जनकपुर नगरपालिका

१८. महोत्तरी - जलेश्वर नगरपालिका

१९. सर्लाही - मलंगवा नगरपालिका

५. बागमती अञ्चल:-

२०. नुवाकोट - बिदूर नगरपालिका

२१. काठमाडौं - काठमाडौं महानगरपालिका

२२. " - कितींपुर नगरपालिका

२३. भक्तपुर- भक्तपुर नगरपालिका

२४. " - मध्यपुर ठिमी नगरपालिका

२५. ललितपुर - ललितपुर उप-महानगरपालिका

२६. काभ्रे - धुलिखेल नगरपालिका

२७. " - बनेपा नगरपालिका

२८. " - पनौती नगरपालिका

६. नारायणी अञ्चल:-

२९. रौतहट- गौर नगरपालिका

३०. बारा- कलैया नगरपालिका

३१. पर्सा - विरगञ्ज उप-महानगरपालिका

३२. मकवानपुर- हेटौडां नगरपालिका

३३. चितवन - भरतपुर नगरपालिका

३४. " - रत्न नगर नगरपालिका

७. गण्डकी अञ्चल:-

३५. गोरखा -पृथ्वीनारायण नगरपालिका

३६. कास्की - पोखरा उप-महानगरपालिका

३७. " - लेखनाथ नगरपालिका

३८. तनहुँ - व्यास नगरपालिका

३९. स्याङ्जा - पुतलीवजार नगरपालिका

४०. " - वालिङ नगरपालिका

८. लुम्बिनी अञ्चल:-

४१. पाल्पा - तानसेन नगरपालिका

४२. रुपन्देही - सिद्धार्थ नगर नगरपालिका

४३. " - बुटवल नगरपालिका

४४. नवलपरासी - रामग्राम नगरपालिका

४५. कपिलवस्तु - तौलिहवा नगरपालिका

९. धौलागिरी अञ्चल:

४६. बागलुङ्ग- बागलुङ्ग नगरपालिका

१०. राप्ती अञ्चल:

४७. दाङ- त्रिभुवन नगर नगरपालिका

४८. " - तुल्सीपुर नगरपालिका

११. भेरी अञ्चल:

४९. सुर्खेत - बीरेन्द्र नगर नगरपालिका

५०. बर्दिया- गुलेरिया नगरपालिका

५१. बाँके - नेपालगञ्ज नगरपालिका

५२. दैलेख- नारायणगञ्ज नगरपालिका

१२. कर्णाली अञ्चल:-

नगरपालिका नभएका

१३. सेती अञ्चल:

५३. डोटी- विपायल नगरपालिका

५४. कैलाली - धनगढी नगरपालिका

५५. " - टिकापुर नगरपालिका

१४. महाकाली अञ्चल:-

५६. कञ्चनपुर-महेन्द्र नगर नगरपालिका

५७. डडेलधुरा- अमरगढी नगरपालिका

५८. बैतडी- दशरथ चन्द नगरपालिका

संवैधानिक राजतन्त्र सम्बिधान सुधार आयोग

सर्वोच्च अदालतका न्यायाधीश श्री विश्वनाथ उपाध्यायका अध्यक्षतामा मिति २०४७/१/२८ गते निम्न लिखित सदस्यहरु भएको सम्वैधानिक राजतन्त्र सम्बिधान आयोगको गठन भयो।

१. श्री बिश्वनाथ उपाध्याय -अध्यक्ष
२. श्री होरा प्रसाद जोशी -सदस्य
३. श्री दमननाथ ढुङ्गाना-"
४. श्री रमानन्द प्रसाद सिंह-"
५. श्रीमती कमल राणा-"
६. श्री भरत मोहन अधिकारी-"
७. श्री सूर्य प्रसाद उपाध्याय- सदस्य सचिव

मिति २०४८-२-११ मा संविधान सुझाव आयोगको गठन विधि

१. सर्वोच्च अदालतका न्यायधीश श्री विश्वनाथ उपाध्याय-अध्यक्ष
२. श्री प्रद्युम्नलाल राजभण्डारी-सदस्य
३. श्री रमानन्द प्रसाद सिंह-
४. श्री लक्ष्मण अर्याल -"
५. श्री मुकुन्द रेग्मी -"
६. श्री दमननाथ ढुङ्गाना -"
७. श्री निर्मल लामा -"
८. श्री भरतमोहन अधिकारी -"
९. श्री माधवकुमार नेपाल-"
१०. सूर्यनाथ उपाध्याय - सदस्य सचिव

राजपरिषद पदेन सदस्यहरु २०४८

क) श्री ५ बाट तोकिबक्सेका राजपरिवारका सदस्यहरु
ख) प्रधानमन्त्री
ग) प्रधान न्यायाधीस
घ) प्रतिनिधि सभाका सभामुख
ङ) राष्ट्र सभाका अध्यक्ष

च) राजपरिषद स्थायी समितिका सभापति

छ) मन्त्रीहरु

ज) उप-प्रधान मन्त्रि

झ) प्रतिनिधि सभा विपक्ष दलका नेता

ञ) अतिरथी

ट) बडागुरुज्यू

ठ) प्रधान सेनापति

ड) मुख्य शाहेबज्यू

ढ) अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगका प्रमुख आयुक्त

ण) महालेखा परीक्षक

त) लोक सेवा आयोगका अध्यक्ष

थ) प्रमुख निर्वाचन आयुक्त

द) मुख्य चैतारिया

ध) श्री ५ को प्रमुख सचिव

न) श्री ५ को सरकारको मुख्य सचिव

प) प्रहरी महानिरीक्षक

ब) श्री ५ बाट राष्ट्रिय जीवनका विभिन्न क्षेत्रमा ख्याति प्राप्त गरेका वा विशेष सेवा गरेका व्यक्ति मध्येबाट राजपरिषदको सदस्यताको लागि उपर्युक्त सम्झी बक्सी तोकि बक्सेका अन्य सदस्यहरु ।

भूगोल

नेपालको विकास क्षेत्र र विकास क्षेत्रको सदरमुकाम र क्षेत्रीय अञ्चलहरु

क्र.सं.	विकास क्षेत्र	क्षे. सदरमुकाम	क्षेत्रीय अञ्चलहरु
१.	पूर्वाञ्चल	धनकुटा	१ मेची
			२ कोशी
			३ सगरमाथा
२.	मध्यमाञ्चल	काठमाडौं	१ जनकपुर
			२ नारायणी
			३ बागमती
३.	पश्चिामञ्चल	पोखरा	१ गण्डकी
			२ धौलागिरी
			३ लुम्बिनी
४.	मध्य पश्चिमाञ्चल	सुर्खेत	१ राप्ती
			२ भेरी
			३. कर्णाली
५.	सुदूर पश्चिमाञ्चल	दिपायल	१ सेती
			२ महाकाली
जम्मा	५	५	१४

अञ्चल, अञ्चलको सदरमुकाम जिल्ला, प्रतिनिधि सभा सदस्य, जिल्ला र जिल्ला

क्र.सं. जिल्ला	अञ्चल संख्या	अंचल सदरमुकाम	प्रतिनिधि सदस्य	जिल्ला	जिल्ला सदरमुकाम
१	मेची	झापा	२	ताप्लेजुङ	ताप्लेजुङ
			२	पाँचथर	फिदिम
			३	इलाम	इलाम
			४	झापा	चन्द्रगढी

		जम्मा	१३	४	
२	कोशी	मोरङ	१	तेह्रथुम	म्याङलुङ
			२	संखुवासभा	खाँदबारी
			२	भोजपुर	भोजपुर
			२	धनकुटा	धनकुटा
			५	सुनसरी	इनरुवा
			७	मोरङ	विराटनगर
		जम्मा	१९	६	
३.	सगरमाथा	सप्तरी	२	खोटाङ	दिक्तेल
			१	सोलखुम्बु	सल्लेरी
			२	ओखलढुङ्गा	ओखलढुङ्गा
			२	उदयपुर	गाईघाट
			५	सप्तरी	राजविराज
			५	सिराहा	सिराहा
		जम्मा	१७	६	
४.	जनकपुर	महोत्तरी	२	दोलखा	चरिकोट
			२	रामेछाप	मन्थली
			३	सिन्धुलीमाडी	सि.माडी
			५	धनुषा	जनकपुरधाम
			४	महोत्तरी	जलेश्वर
			५	सर्लाही	मलङ्वा
		जम्मा	२१	६	
५.	नारायणी	पर्सा	४	रौतहट	गौर
			४	बारा	कलैया
			४	पर्सा	बीरगञ्ज
			३	मकवानपुर	हेटौंडा
			४	चितवन	भरतपुर
		जम्मा	१९	५	
६	बागमती	काठमाडौं	२	सिन्धुपाल्चोक	चौतारा
			३	काभ्रे	धुलिखेल
			२	भक्तपुर	भक्तपुर
			७	काठमाडौं	काठमाडौं
			३	ललितपुर	ललितपुर
			१	रसुवा	धुन्चे

			३	नुवाकोट	विदुर
			३	धादिङ	धादिङ वेसी
		जम्मा	२५	८	
७	गण्डकी	कास्की	३	गोरखा	गोरखा
			२	लमजुंग	बेसीशहर
			१	मनाङ	चामे
			३	तनहुँ	दमौली
			३	कास्की	पोखरा
			३	स्याङजा	पुतलीबजार
		जम्मा	१५	६	
८	धौलागिरी	बागलुङ	१	मुस्ताङ	जोमसोम
			१	म्याग्दी	बेनीबजार
			३	बागलुंग	बागलुंग
			२	पर्वत	कुस्मा
		जम्मा	७	४	
९	लुम्बिनी	रुपन्देही (बुटवल)	४	नवलपरासी	परासी
			५	रुपन्देही	भैरहवा
			४	कपिलबस्तु	तौलिहवा
			३	पाल्पा	तानसेन
			२	अर्घाखाँची	सन्धिखर्क
			३	गुल्मी	तम्घास
		जम्मा	२१	६	
१०	राप्ती	दाङ	४	दाङ	घोराही
			२	प्यूठान	प्यूठान
			२	रोल्पा	लिवाङ
			२	रुकुम	मुसिकोट
			२	सल्यान	सल्यान
		जम्मा	१२	५	
११.	भेरी	बाँके	३	बाँके	नेपालगञ्ज
			३	बर्दिया	गुलेरिया
			३	सुर्खेत	बीरेन्द्रनगर
			२	जाजरकोट	जाजरकोट
			२	दैलेख	दैलेख
		जम्मा	१३	५	

१२.	कर्णाली	जुम्ला	१	डोल्पा	दुनै
			१	हुम्ला	सिमिकोट
			१	मुगु	गमगढी
			१	जुम्ला	जुम्ला
			१	कालिकोट	मन्मा
		जम्मा	५	५	
१३.	सेती	कैलाली	४	कैलाली	धनगढी
			२	डोटी	सिलगढी
			२	अछाम	मंगलसेन
			१	बाजुरा	मार्तडी
			२	बझाङ	चैनपुर
		जम्मा	११	५	
१४	महाकाली	कञ्चनपुर	३	कञ्चनपुर	महेन्द्रनगर
			१	डडेलधुरा	डडेलधुरा
			२	बैतडी	बैतडी
			१	दार्चुला	दार्चुला
		जम्मा	७	४	
		जम्मा जम्मी	२०५	७५	

नेपालका जिल्लाहरुमा जाने यातायात

१. मेची अञ्चल

१. झापा — हवाई मार्ग- काठमाडौं-चन्द्रगढी

बस मार्ग- काठमाडौं-विर्तामोड हुँदै चन्द्रगढी

२. इलाम — हवाई मार्ग - काठमाडौं-चन्द्रगढी

बस मार्ग - चन्द्रगढी -विर्तामोड हुँदै इलाम

अथवा

हवाई मार्ग-काठमाडौं-विराटनगर
बस मार्ग-विराटनगर-इलाम

३. पाँचथर बस मार्ग-काठमाडौं-इलाम
बस मार्ग-विर्तामोड-पाँचथर फिदिम

४. ताप्लेजुङ- हवाई मार्ग-काठमाडौं-विराटनगर
हवाई मार्ग-विराटनगर-सुकेटार
पैदल-सुकेटार-ताप्लेजुङ
(१, १/२ घण्टा) अथवा
बस मार्ग-काठमाडौं-विर्तामोड
बस मार्ग-विर्तामोड-ताप्लेजुङ (लुङथुङ)

२. कोशी अञ्चल:-

५. सुनसरी हवाई मार्ग-काठमाडौं-विराटनगर
बस मार्ग- बिराटनगर- इनरुवा
बस मार्ग- काठमाडौं (इनरुवा) सुनसरी

६. मोरङ हवाई मार्ग-काठमाडौं-विराटनगर
बस मार्ग-काठमाडौं-विराटनगर

७. धनकुटा- हवाई मार्ग-काठमाडौं-विराटनगर
बस मार्ग-विराटनगर-धनकुटा
बस मार्ग- काठमाडौं-धरान
बस मार्ग- धरान-धनकुटा

८. तेह्रथुम- हवाई मार्ग-काठमाडौं-विराटनगर
बस मार्ग-विराटनगर-बसन्तपुर
जीप मार्ग-बसन्तपुर-तेह्रथुम (म्याङलुङ)

९. संखुवासभा-हवाई मार्ग-काठमाडौं-टुम्लिङटार
पैदल- टुम्लिङटार-खाँदबारी
हवाई मार्ग-विराटनगर-टुम्लिङटार
पैदल-टुम्लिङटार-खाँदबारी (पैदल ३ घण्टा)
बस मार्ग-काठमाडौं-धरान
"- धरान-बसन्तपुर
पैदल-बसन्तपुर-खाँदबारी

१०. भोजपुर   हवाई मार्ग-विराटनगर-टक्सार
पैदल-टक्सार-भोजपुर
बस मार्ग- काठमाडौं- हिले
" -धरान-हिले
पैदल हिले-भोजपुर

३. सगरमाथा अञ्चल:-

११. सिराहा   हवाई मार्ग-काठमाडौं-जनकपुर
बस मार्ग-जनकपुर-सिराहा
"-काठमाडौं-सिराहा

१२. सप्तरी:- हवाई मार्ग-काठमाडौं-विराटनगर
बस मार्ग-विराटनगर-जनकपुर
हवाई मार्ग-काठमाडौं-जनकपुर
बस मार्ग-जनकपुर-राजविराज
"-काठमाडौं-राजविराज

१३. उदयपुर-हवाई मार्ग-काठमाडौं-जनकपुर
बस मार्ग-जनकपुर-गाईघाट
बस मार्ग-काठमाडौं-गाईघाट

१४. खोटाङ: हवाईमार्ग-काठमाडौं-लामिडाँडा
हवाई मार्ग-विराटनगर-लामिडाँडा
पैदल-लामिडाँडा-दिक्तेल (६ घण्टा पैदल)
बसमार्ग-काठमाडौं-कञ्चनपुर
कञ्चनपरु-फत्तेपुर
पैदल- फत्तेपुर-बेलटार हुँदै दिक्तेल

१५. सोलुखुम्बु-हवाईमार्ग-काठमाडौं-फाप्लु
पैदल-फाप्लु-सल्लेरी (१/२ घण्टा)
बस मार्ग-काठमाडौं-जिरी
पैदल-जिरी-सल्लेरी

१६. ओखलढुङ्गा-हवाई मार्ग-काठमाडौं-रुम्जाटार
पैदल-रुम्जाटार-ओखलढुङ्गा
बस मार्ग-काठमाडौं-कटारी

पैदल-कटारी-ओखलढुङ्गा

४. जनकपुर अञ्चल:-

१७. दोलखा:- बस मार्ग-काठमाडौं-चरिकोट

१८. रामेछाप: हवाई मार्ग-काठमाडौं-मन्थली

बस मार्ग-काठमाडौं-बुत्ती

जीपमार्ग - बुत्ती-मन्थली

१९. सिन्धुली:

हवाई मार्ग-काठमाडौं-जनकपुर

बस मार्ग-जनकपुर-सिन्धुलिमाडी

" काठमाडौं-सिन्धुलीमाडी

२०. धनुषा हवाईमार्ग-काठमाडौं-जनकपुरधाम

बस मार्ग-काठमाडौं-जनकपुरधाम

२१. महोत्तरी: हवाई मार्ग-काठमाडौं-जनकपुर

बस मार्ग- जनकपुर-जलेश्वर

" - काठमाडौं-जलेश्वर

२२. सर्लाही: बस मार्ग-काठमाडौं-मलंगवा

५. नारायणी अञ्चल:-

२३. रौतहट:- बसमार्ग-काठमाडौं- गौर

२४. बारा :- हवाई मार्ग-काठमाडौं-सिमरा

बस मार्ग-सिमरा-बिरगञ्ज

" -बिरगञ्ज-कलैया

"-काठमाडौं-कलैया

२५. पर्सा- हवाई मार्ग-काठमाडौं-सिमरा

बस मार्ग-सिमरा-बिरगञ्ज

"-काठमाडौं-बिरगञ्ज

२६.मकवानपुर हवाई मार्ग-काठमाडौं-सिमरा

बस मार्ग-सिमरा-हेटौंडा

"-काठमाडौं-हेटौंडा (२२७कि.मि)

२७. चितवन हवाई मार्ग-काठमाडौं-भरतपुर

बस मार्ग-काठमाडौं-भरतपुर (१४८ कि.मि.)

६. बागमती अञ्चल:-

२८ काठमाडौं

२९. ललितपुर- बस मार्ग- काठमाडौं-ललितपुर

३०. भक्तपुर - "-काठमाडौं-भक्तपुर

३१. काभ्रेपलाञ्चोक - " काठमाडौं-धुलिखेल (३० कि.मि)

३२. सिन्धुपाल्चोक - " काठमाडौं-चौतारा

३३. नुवाकोट- "-काठमाडौं-बिदूर (त्रिसूली)

३४. रसुवा - " -काठमाडौं- त्रिसूली

" त्रिसूली-धुन्चे

३५. धादिङ-" - काठमाडौं-धादिङ बेसी

७. गण्डकी अञ्चल:

३६. गोरखा- बस मार्ग-काठमाडौं-गोरखा

३७. लमजुङ-" काठमाडौं-बेसीशहर

३८. मनाङ-"- काठमाडौं- पोखरा

हवाई मार्ग-पोखरा-हुम्डे

पैदल-हुम्डे-चामे (६ घण्टा)

बस मार्ग-काठमाडौं-बेसीशहर

पैदल-बेसीशहर-चामे

३९. तनहूँ:- हवाई मार्ग-काठमाडौं-पोखरा

बस मार्ग-पोखरा-दमौली

बस मार्ग-काठमाडौं-दमौली (१५२ कि.मि.)

४०. कास्की- हवाई मार्ग-काठमाडौं-पोखरा

बस मार्ग- काठमाडौं-पोखरा

४१. स्याङजा - हवाई मार्ग-काठमाडौं-पोखरा

बस मार्ग-पोखरा-पुतलीबजार

बस मार्ग-काठमाडौं-पुतलीबजार

८. धौलागिरी अञ्चल:-

४२. पर्वत- बस मार्ग-काठमाडौं-कुस्मा

४३. बागलुङ- बस मार्ग-काठमाडौं-बागलुंग

४४. म्याग्दी- बस मार्ग-काठमाडौं-बेनीबजार

४५. मुस्ताङ-	हवाई मार्ग-पोखरा-जोमसोम
	बस मार्ग-काठमाडौं-बेनीबजार
	पैदल-बेनीबजार-जोमसोम

९. लुम्बिनी अञ्चल:-

४६. नवलपरासी-	हवाई मार्ग-काठमाडौं-भैरहवा
	बस मार्ग-भैरहवा-सुनौल
	बस मार्ग-सुनौल-परासी
	बस मार्ग-काठमाडौं-परासी
४७. रुपन्देही-	हवाई मार्ग-काठमाडौं-भैरहवा
	बस मार्ग-काठमाडौं-भैरहवा
४८. कपिलवस्तु-	हवाईमार्ग-काठमाडौं-भैरहवा
	बस मार्ग-भैरहवा-तौलिहवा
	बस मार्ग-काठमाडौं-तौलिहवा
४९. पाल्पा-	बस मार्ग-काठमाडौं-बुटवल
	बस मार्ग-बुटवल-पाल्पा
५०. अर्घाखाँची-	बसमार्ग-काठमाडौं-सन्धीखर्क
५१. गुल्मी-	बसमार्ग-काठमाडौं-तमघास

१०. राप्ती अञ्चल:-

५२. दाङ :-	हवाईमार्ग-काठमाडौं-भैरहवा
	बस मार्ग-भैरहवा-घोराही
	हवाई मार्ग-काठमाडौं-नेपालगञ्ज
	बस मार्ग-नेपालगञ्ज-घोराही
	बस मार्ग-काठमाडौं-घोराही
५३. सल्यान-	बसमार्ग-काठमाडौं-सल्यान
५४. रुकुम-	हवाईमार्ग-नेपालगञ्ज-रुकुम
	बसमार्ग-काठमाडौं-तुल्सीपुर हुँदै सल्यान
	पैदल मार्ग-सल्यान-मुसिकोट
५५. प्यूठान-	बसमार्ग-काठमाडौं-बिजवार बजार
	पैदल-बिजवार-प्यूठान खलंगा
५६. रोल्पा-	बसमार्ग-काठमाडौं-लिवाङ

११. भेरी अञ्चल :-

५७. बाँके-	हवाईमार्ग-काठमाडौं-नेपालगञ्ज
	बसमार्ग-काठमाडौं-नेपालगञ्ज
५८. बर्दिया:-	हवाईमार्ग-काठमाडौं-नेपालगञ्ज
	बसमार्ग-नेपालगञ्ज-गुलेरिया
	बसमार्ग-काठमाडौं-गुलेरिया
५९. सुर्खेत:-	हवाईमार्ग-काठमाडौं-नेपालगञ्ज
	बस मार्ग-नेपालगञ्ज-सुर्खेत
	बसमार्ग-काठमाडौं-सुर्खेत
६०. दैलेख:-	बसमार्ग-सुर्खेत-दैलेख
६१. जाजरकोट-	हवाईमार्ग-नेपालगञ्ज-चौरजारी
	पैदलमार्ग-चौरजारी-जाजरकोट (४ घण्टा)
	पैदल-सल्यान-जाजरकोट

१२. कर्णाली अञ्चल:-

६२. डोल्पा:-	हवाईमार्ग-नेपालगञ्ज-जुफाल
	पैदलमार्ग-जुफाल-दुनै (३ घण्टा)
६३. हुम्ला :-	हवाईमार्ग-नेपालगञ्ज-सिमिकोट
६४. मुगु:-	हवाईमार्ग-नेपालगञ्ज-जुम्ला
	पैदलमार्ग-जुम्ला-गमगढी
६५. जुम्ला:-	हवाईमार्ग-नेपालगञ्ज-जुम्ला
६६. कालिकोट:-	पैदल-सुर्खेत-मनमा

१३. सेती अञ्चल:-

६७. कैलाली:-	हवाई मार्ग-काठमाडौं-धनगढी
	बसमार्ग-काठमाडौं-धनगढी
६८. डोटी:-	बस मार्ग- धनगढी- डोटी
६९. अछाम:-	हवाई मार्ग-धनगढी-साँफे
	पैदल मार्ग-साँफि-मंगलसेन
	बसमार्ग-धनगढी-साँफिबगर
	पैदल-साँफि-मंगलसेन
७०. बाजुरा :-	हवाई मार्ग-नेपालगञ्ज-कोल्टे

	पैदल-कोल्टे-मार्तडी (१२ कोष)
	पैदल-साँफि-मार्तडी (२७ कोष)
७१. बझाङ :-	हवाईमार्ग-नेपालगञ्ज-बझाङ
	पैदल-एरपोर्ट-चैनपुर (१/२ घण्टा)
	बस मार्ग -धनगढी-दुदलाखान (खेपवेबाट ३३ कि.मि.)
	पैदल-दुदलाखान-चैनपुर
१४. महाकाली अञ्चलः-	
७२. कञ्चनपुर-	हवाईमार्ग-काठमाडौं-महेन्द्रनगर
	बसमार्ग-काठमाडौं-महेन्द्रनगर
७३. डडेलधुराः-	बसमार्ग-धनगढी-डडेलधुरा
७४. बैतडीः-	बसमार्ग-धनगढी-बैतडी
७५. दार्चुलाः-	बसमार्ग-महेन्द्रनगर-शारदाबाँध
	रिक्सा-शारदाबाँध-बनवासा
	बसमार्ग- बनवासा-टनकपुर
	बसमार्ग-टनकपुर-धार्चुला (२४७ कि.मि.)
	पैदल-धार्चुला-दार्चुला
	बसमार्ग-धनगढी-सतबाँझ हुँदै गोकुले
	पैदल-गोकुले-दार्चुला

बसमार्गको यातायात दूरी

१. काठमाडौं-	चक्रपथ-	२७ कि.मि.
२. त्रिपुरेश्वर-	सूर्यविनायक	१२.९८ " "
३. काठमाडौं -	बनेपा	२६ " "
४. काठमाडौं -	धुलिखेल	३० " "
५. काठमाडौं -	लामिडाँडा	४६ " "
६. काठमाडौं -	पलानचोक भगवती	५६ "
७. काठमाडौं -	चौतारा	८४ " "
८. काठमाडौं -	खाडीचौर	७८ " "
९. काठमाडौं -	लामुसाँगु	७९ " "
१०. काठमाडौं -	बाहबिसे	८८ " "
११. काठमाडौं -	कोदारी	११५. " "
१२. काठमाडौं -	जिरी	१८८ " " .
१. काठमाडौं -	त्रिभूवन राजमार्गहुँदै	रक्सौल १९१ कि.मि.
२. काठमाडौं -	पृथ्वीराजमार्ग हुँदै	बिरगञ्ज २७८
३. काठमाडौं -	नौबिसे	२६
४. काठमाडौं -	बैरेनी	५०
५. काठमाडौं -	गजुरी	६४
६. काठमाडौं -	मलेखु	७१ (मलेखु- धादिङ बेसी १९)
७. काठमाडौं -	बेनीघाट	७८
८. काठमाडौं -	मुगलिङ	११०
९. काठमाडौं -	आँबु खैरेनी	११७
१०. आँबुखैरेनी -	गोरखा	२४
११. काठमाडौं -	सत्रसयफाँट	१२७
१२. काठमाडौं -	विमलनगर	१३४

१३. काठमाडौं -	ढुम्रे	१३२ कि.मी
१४. ढुम्रे-	बेसिशहर	२४ "
१५. काठमाडौं -	दमौली	१५२
१६. काठमाडौं -	थर्पु	१६४
१७. काठमाडौं -	खैरेनीटार	१७३
१८. काठमाडौं -	गगनगौडा	१८७
१९. काठमाडौं -	डाँडाकोनाक	१९१
२०. काठमाडौं -	पोखरा	२००
२१. काठमाडौं -	नारायणघाट	१४६
२२. काठमाडौं -	हेटौंडा	२२७
नारायणघाट-	हेटौंडा	८१
२३. काठमाडौं -	पथलैया	२५३
पथलैया -	बिरगञ्ज	२५
२४. पथलैया -	चन्द्रनिगाहपुर	४१
चन्द्रनिगाहपुर-	गौर	४२
नवलपुर-	मलंगवा	२५
बर्दिबास-	सिन्धुली	३७
२५. पथलैया -	ढल्केबर	१०९
ढल्केबर-	जनकपुर	४३
२६. काठमाडौं -	जनकपुर	३७०
चौराहा-	सिराहा	४२
२७. पथलैया -	इटहरी	२७४
इटहरी-	विराटनगर	२२
इटहरी-	धरान	१८
२८. काठमाडौं-	विराटनगर	५४२
२९ .काठमाडौं-	धरान	५३८
३०. धरान-	धनकुटा	५२
३१. धरान-	चतरा	१७
३२. पथलैया -	भारदा	२०५
३३. पथलैया -	बसन्तपुर	३७९

३४. धनकुटा -	हिले	१३
३५. हिले -	बसन्तपुर	२२
३६. इटहरी-	विर्तामोड	७४
३७. काठमाडौं-	राजविराज	४९०
३८. पथलैया -	वर्तामोड	३४८
३९. पथलैया-	काँकडभिट्टा	३८५
४०. काठमाडौं-	काँकडभिट्टा	६१०
४१. विर्तामोड -	काँकडभिट्टा	१७
४२. विर्तामोड-	भद्रपुर	१६
४३. विर्तामोड-	चारअली	५
४४. विर्तामाड-	फिक्कल	४७
४५. विर्तामोड-	पशुपतिनगर	५८
४६. विर्तामोड-	इलाम	८३
४७. पूर्व पश्चिम राजमार्ग (महेन्द्र राजमार्ग)		१०३०
४८. काँकडभिट्टा-	बनवासा	१०३०
४९. काँकडभिट्टा -	पथलैया	३६५
५०. पथलैया-	बनवासा	६६५
५१. नारायणघाट-	बुट्‌वल	९६
५२. नारायणघाट-	कोहलपुर	३६७
५३. लमही-	कोहलपुर	१११
कोहलपुर-	नेपालगञ्ज	१६
५४. नारायणघाट-	टेगरी	४९८
५५. नारायणघाट-	बनवासा	५५८
५६. सिद्धार्थ राजमार्ग-	सुनौली-पोखरा	१८४
५७. नेपालगञ्ज-	सुर्खेत	८१
५८. धनगढी-	डडेलधुरा	१४०
५९. धनगढी-	भातकाँडा	१२४
६०. भातकाँडा -	दिपायल	६८
६१. काठमाडौं-	तानसेन	३१०
६२. काठमाडौं-	त्रिसूली	७२

नेपालको नदीहरु

१. महाकाली :

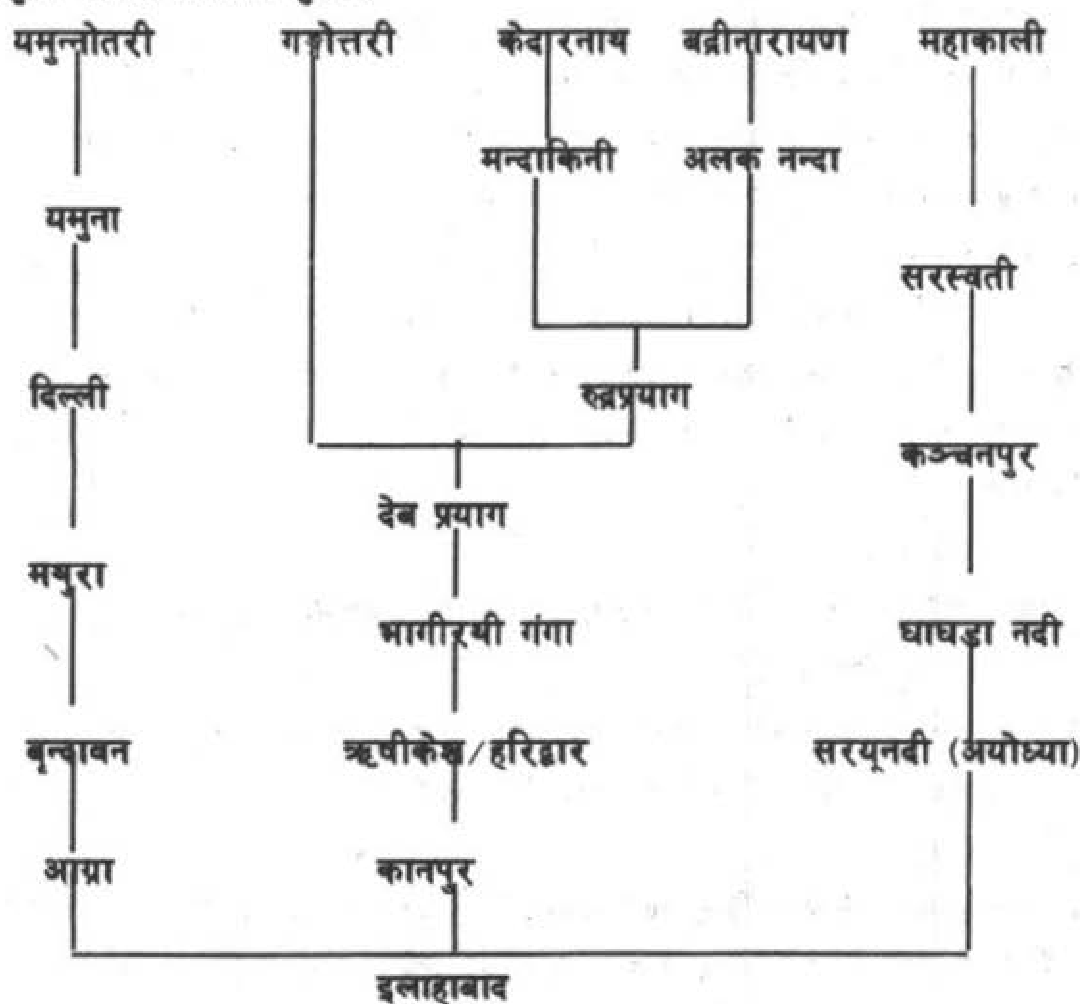
यो नदी नेपालको पश्चिमी भारत सिमाना भारतको मिलाम हिमचुली र नेपालको लिम्पीयाधुराबाट उत्पन्न भई शारदा नदी अथवा महाकाली नदीका नामाकरण हुन्छ र महाकाली भारत र नेपालको सिमाना दार्चुला बैतडी डडेलधुरा र कञ्चनपुर जिल्ला सिमानाहुँदै यसपछि तीन शाखामा विभाजित भएर गएकोछ।

<u>महाकाली नदी (शारदा नदी)</u>

क) कानपुर र लखनउको बीच भएर गएको शारदा नहर

ख) शारदा नदी लखनउमा गएर गोमती नदीमा नामाकरण

ग) लखनउ र गोण्डाको बीचबाट भएर कर्णाली नदीमा संगम भई घाघडा नदीमा नामाकरण हुँदै अयोध्या पुगेपछि सरयु नदीमा परिणत भै इलाहाबादमा आएर भरद्वाज ऋषिको आश्रम निर सरस्वती नदीमा नामाकरण भई भागीरथी गंगा र यमुना नदीको त्रिसंगम हुन्छ।

२. कर्णाली नदीः

यी नदी मानसरोवरको राक्षस ताल र रिकासलेकको दक्षिणबाट बगेर नेपालको खोजरनाथ नजिकै भएर बगेकोछ । पछि यसको नामाकरण हुम्लाबाट आएर कर्णाली भएर बहन्छ । जसमा चाङला हिमालबाट बगेको चाङला नदी खार्पूनाथ शिव मन्दिरनिर कर्णालीमा जोडिन्छ । यसपछि मुगु जिल्लाको रारा दहबाट बगेको पानी पनि यसैमा मिसिन्छ, पछि यो नदी पेरी पाल्ती सिन्जा खोलाबाट जोडिन्छ जो हुम्ला जिल्ला भएर बगेको छ। यो नदी बाजुराको सिमाना हुदै बगेको छ। कर्णाली नदीमा बझाङ र डोटी जिल्ला हुँदै आएको सेती, अछाम र बाजुरा जिल्ला हुँदै आएको बुढीगंगा नदी, जुम्ला जिल्ला हुँदै आएको कर्णाली नदी (स्वार कोभोट) डोल्पाको लगु वेसीबाट आएको ठूलो भेरी र सानो भेरी दैलेख जिल्लाको खलंगा गाविस रिम्नामा मिसिई दैलेख जिल्लाकै लोरे खोला र गुलजार लेक अथवा कालिगढ हुँदै भेरी नदी कुइनेघाटमा आएर कर्णालीमा मिसिन्छ । अन्तमा बर्दिया जिल्लाको चिसापानी भएर कर्णाली, सेतीनदी बुढीगंगा र भेरी नदी बहन्छन् । सो नदी चिसापानीबाट निस्की पूर्वाधार (गेरुवा नदी) कतर्नियाघाटबाट निस्की सोही नदी कर्णालीको मूलधार (राजापुर हुँदै आएको कर्णाली) मा मिसिई भारतको कैलाशपुर ी बाँध हुँदै घाघरा, सुरयू र सरस्वती नदीमा परिणत हुन्छ ।

३. राप्ती नदीः

तिनमैन लेकबाट उत्पन्न भई प्यूठान जिल्ला नजिक दक्षिण पूर्व भएर देउखुरी र नेपालगञ्ज सिमाना हुँदै बहेर भारतको गोरखपुरबाट अयोध्यामा जादा बाटोमा क्रस गर्नु पर्छ । सो नदी घाघरा नदीमा मिसिन गई इलाहाबादमा मिसिन्छ ।

४. गण्डकी नदीः

१. लोमाङथानबाट आएको गण्डकीमा मुक्तिनाथबाट बगेको नदी कागबेनीमा मिसिन गई कालीगण्डकी
२. माछापुच्छ्रे हिमचूलीबाट उत्पन्न भई पोखरा भएर बगेको सेती गण्डकी
३. माछापुच्छ्रेको पूवी पेरीफेरीबाट निस्की तनहूँ जिल्लाको दमौली भएर बगेको मादी नदी
४. मुस्ताङको मुक्तिनाथ हिमालको दक्षिण पूर्वी बगलबाट र पेरी हिमाल (दामोदर हिमाल) बाट बगेको नौर खोलामा मिसिई मनाङबाट लमजुङ हुँदै बगेको मर्स्याङदी

नदी ।

५. तिब्बतबाट आएको गण्डकी गणेश हिमालबाट बगेको नदीमा मिसिई दरौंदी गण्डकी

६. तिब्बतबाट आएको गण्डकी गणेश हिमालबाट बगेको नदीमा मिसिई बुढी गण्डकी

७. तिब्बतबाट आई रसुवा जिल्लाको धुन्चेमा गोशाई कुण्ड, भैरवकुण्ड र सरस्वती कुण्डबाट बगेको त्रिसूली नदी नुवाकोट हुँदै बगेको त्रिसूली गण्डकी

माथि उल्लेखित त्रिसुली र बुढी गण्डकी बेनी घाटमा, दरौंदी र मर्स्याङदी आँबु खैरेनीमा संगम भई त्रिसूली, बुढी, दरौंदी र मर्स्याङदी मुगलिङमा, मादी र सेती गाईघाटमा मिसिन्छ । अन्तमा त्रिसूली, बुढी, दरौंदी मर्स्याङदी, मादी, सेती र कालिगण्डकी देउघाटमा मिसिन्छ । र सप्त गण्डकी नामाकरण भई नारायणी हुँदै भारतको हाजिपुर र सोनपुरको बीच हुँदै बहन्छ ।

५. काठमाडौं उपत्यकाबाट बगेका नदीहरु:-

१. विष्णुमती २. इच्छामती ३. रुद्रमती ४. बागमती ५. मनहरा ६. हनुमानघाट आदि नदीहरु टेकु हुँदै भारतको बैरगनिया हुँदै बगेको

६. कोशी:-

१. हेलम्बूबाट बगी मेलम्ची हुँदै बगेकी इन्द्रावती

२. तिब्बतबाट बगेर कोदारी हुँदै बगेको भोटे कोशी बाह्र विसेमा आई सुनकोशी मिसिन गई बगेको सुनकोशी

३. सिरानचोकको पञ्चपोखरी हिमचुलीबाट बगेर दोलखा हुँदै बगेको तामाकोशी

४. रामेछाप र ओखलढुङ्गाको बीच साँगुटार हुँदै बगेको लिखु कोशी

५. तिब्बतबाट बगेको सगरमाथा हिमचूलीबाट सोलुखुम्बु हुँदै ओखलढुङ्गा र दिक्तेलको बीच सिमाना हुँदै बगेको दुध कोशी

६. तिब्बतबाट बगेको नेपालको नहताङ भएर संखुवासभामा र भोजपुरको बीच हुँदै बगेको अरुणाकोशी

७. कञ्चनजङ्गा हिमचुलीबाट बगेर ताप्लेजुङ, तेह्रथुम, धनकुटा हुँदै बगेको तमोर कोशी ।

माथि उल्लेखित कोशीहरु इन्द्रावती र सुनकोशी खुरकोटमा, इन्द्रावती, सुनकोशी र तामाकोशी र दुधकोशी कुरुलेमा संगम हुन्छ । अन्तमा माथि उल्लेखित कोशीहरु मिसिएको त्रिवेणीमा अरुण र तमोर कोशी आएर मिसिन्छन् र सप्त

कोशीमा नामाकरण हुन्छ । त्रिवेणी वराह क्षेत्रबाट ३/४ घण्टा पैदल बाटो उत्तर मा पर्दछ । सो सप्त कोशी चतराबाट कोशी बाँध हुँदै भारतको पूर्व भएर बगेको छ ।

नदीहरु:-

७. बबै नदी:-

दाङ बेशीबाट उत्पन्न भई वर्दिया जिल्ला हुँदै बगेको

८. तिनाउ नदी: मारी फाँट र खस्यौलीबाट उत्पन्न भई बुटवल हुँदै बगेको

९. बागमती: शिवपुरी लेकको दक्षिणी पैरोबाट उत्पन्न भई काठमाडौंको चोभार भएर बगेको

१०. कमला नदी: सिन्धुली गढीबाट उत्पन्न भै धनुषा जिल्लाको चिसापानी भएर भारतको जयनगर हुँदै बगेको ।

११. त्रिजुगा नदी:

नामन्ते डाँडाबाट दक्षिण पश्चिम भएर बहेको छ। सो नदी फत्तेपुर हुँदै कोशीबाँधको शिरमा मिसिन्छ ।

१२. कन्काई: इलाम जिल्ला बाहिरबाट बगेर इलाममा माइनदीमा नामाकरण भै झापा जिल्ला पुगे पछि कन्काई नदीमा नामाकरण हुँदै भारत तर्फ बगेको ।

१३. मेचीनदी:- इलामको पशुपति नगरबाट बगेर पूर्वी नेपाल र भारतको सिमाना हुँदै बगेको ।

माथि उल्लेखित सबै नदीबाट महाकाली, कर्णाली, भेरी, राप्ती, गण्डकी, कोशी, कमला, त्रिजुगा, कन्काई र मेची आदि नदीहरु भारतको पटना भएर बगेको गंगा नदीमा मिसिन गई कलकत्ताको हुग्ली नदी हुँदै बंगलादेश हुँदै हिन्दमहासागरमा परिणत हुन्छ ।

हाल नेपालको विभिन्न नदीहरुबाट बगेर थुप्रन गएको माटोले बंगलादेश र भारतको बीचको हिन्द महासागरमा एउटा टापू बन्न गएको छ जसलाई बंगलादेश र भारत दुवैले आफ्नो देशको टापू हो भनि दावी गरेका छन् । बंगलादेशले उक्त टापूको नाम (TALPATI) नामाकरण गरेको छ। बङ्गालको खाँडी सुन्दर बन नजिक नेपालको माटो बगी एउटा नयाँ टापू न्यूमुरदीप जन्मदा भारत र बङ्गलादेश दुवैले कुटनैतिक चाल चलेका थिए ।

स्थानीय महत्वबारे

१. ताप्लेजुङ :- नेपालको पुर्वाञ्चल विकास क्षेत्र, मेची अञ्चलको सवभन्दा दूर्गम

जिल्ला ताप्लेजुङको सदरमुकाम ५२०० फिटको उचाईमा पर्दछ । हाल ताप्लेजुङको सदरमुकाम पुग्न पाँचथर र ताप्लेजुङ जिल्लाको जिल्ला सिमाना कावेरी खोला हुँदै मोटरको बाटो खुलि सकेको छ । हवाई मार्गबाट विराटनगर सुकेटार हवाई यातायातको सुविधा छ ।

सुकेटार समुन्द्र सतहबाट ८३०० फिटको उचाईमा पर्दछ । ताप्लेजुङको प्रसिद्ध मन्दीर पाथिभरा भगवतीको दर्शन गर्न सुकेटार हुँदै दिनभरी पैदलको बाटो छ । नेपालको पूर्वी उत्तर चिन सिमाना ओलाङचुङगोला पर्दछ ।

२. इलाम र झापा: नेपालको पूर्वाञ्चल विकास क्षेत्र मेची अञ्चल अन्तरर्गत इलाम र झापा दुई जिल्ला पर्दछन् । इलाम र झापाका मानिसहरुलाई मिरिक, सिलगुढी, दार्जिलिङ, सिक्किम, कालिम्पोङ जान ज्यादै नजिक पर्ने हुँदा झापाका मानिसहरु पशुपति नगर हुँदै उक्त स्थानहरुमा घुम्न पुग्छन् । इलाम र झापा चिया खेतीबाट प्रसिद्ध छ ।

३. धनकुटा : नेपालको पूर्वाञ्चल विकास क्षेत्रको साथै कोशी अञ्चल अन्तर्गत धनकुटा जिल्ला पर्दछ । धनकुटा जान धरानबाट समुन्द्र सतहबाट १४२० मिटर अग्लो भेडेटार हुँदै ओरालो झरी तमोरकोशी पार गर्दै ५२ किलोमिटर टाढामा धनकुटा बस यातायातको सुविधा छ । धनकुटा बस स्टप समुन्द्र सतहबाट ११२५ मिटर अग्लो छ । धनकुटा पूर्वाञ्चल पहाडी जिल्लाहरु मध्ये एउटा अति प्रसिछ रमणिय जिल्ला हो । धनकुटाको माथिल्लो कोप्चेमा प्रत्येक बृहस्पतिबारका दिन हाट बजार लाग्ने गर्दछ । उक्त हाट बजारमा स्थानीय बासिन्दा तथा कर्मचारीहरुले सोही दिनमा एक हप्तासम्म पुग्ने तरकारी किनमेल गर्नु पर्ने हुँदा सो दिन कर्मचारीहरु कार्यालयमा एक बजे मात्र हाजिर हुन्छन् । धनकुटा बस स्टपबाट १३ किलोमिटर हिले सम्म बसको सुविधा छ । हिलेमा तोङवाको स्वाद लिन काठमाडौं देखि मानिस आउँछन् । तेह्रथुम, संखुवासभा, भोजपुर र खोटाङका मानिसहरु धरान तथा विराटनगर आउन हिलेको बाटो हुँदै आउने गर्दछन् ।

४. बराह क्षेत्र : यो नेपालको पूर्वाञ्चल क्षेत्र कोशी अञ्चल अन्तर्गत सुनसरी जिल्लामा पर्दछ । बराह क्षेत्र जान धरानबाट चतरा हुँदै ७.५ किलोमिटर अर्थात २ घण्टा पैदल जानु पर्दछ । बराह क्षेत्रको मन्दिरहरुलाई पश्चिमबाट अरुण, तमोर, दुध कोशी आदि सप्तकोशी र उत्तरबाट कोका नदी र दक्षिणबाट सरस्वती नदीले घेरेका छन् । बराह क्षेत्रको मन्दिरलाई चारैतिरबाट नगेश्वर मन्दिर, गुप्त बराह मन्दिर, सूर्य बराह मन्दिर, कोका बराह मन्दिर, बद्री मुक्तेश्वर मन्दिर, श्री इन्द्र

मन्दिर र श्री पञ्च भगवान बराहको मन्दिरहरुले घेरेका छन्। भगवान् बराहको मन्दिरको मुख पश्चिम कोशीतिर फर्केको छ। भगवान् बराह अवतारको मूर्तिको सवै पश्चिम फर्केको र मुख दक्षिणतिर फर्केको छ। बराह क्षेत्रको स्थान अति र मणीय छ। भोजपुर जानेहरु सोही बाटो भएर जान्छन्।

५. धरान:- धरानको विजयपुर बजारमा बुढा सुब्बाको मन्दिर, दन्तकालीको मन्दिर, पञ्चकन्याका मन्दिर, अष्टभूजा भगवती र पिण्डेश्वर महादेवका मन्दिरहरु र बजारमा सिंहदेवीको मन्दिर छ। त्यस्तै पिण्डेश्वर महादेवको वरीपरि रुद्राक्षको रुखहरु छन्। दन्तकालीको मन्दिरमा सतीदेवीको दाँत खसेको अष्टभूजा भगवती र पिण्डेश्वर महादेवको मन्दिरमा अखण्ड धुनी बलेका हुन्छन्। र सुनसरी जिल्लाकै रामधुनीमा अखण्ड धुनी बलेको हुन्छ। पिण्डेशर महादेवको अखाण्ड धुनी निभेमा झुम्का नजिकै राम धुनीबाट (श्रीरिङ्गी ऋषीको आश्रम) र रामधुनीको अखण्ड वत्ति निभेमा पिण्डेश्वर महादेव गएर बत्ति बालेर ल्याउनु पर्छ। विष्णु पादूका पनि धरान बजारबाट ३/४ घण्टाको उकालो चढेर उत्तरतिर जानु पर्छ।

६. संखुवासभा:- २७८४ फिटको मकालु हिमाल संखुवासभा जिल्लामा पर्दछ। मकालु हिमाल विश्वको पाँचौ सर्वोच्च शिखरको उचाई ८८७५ मिटर छ।

राणाकालिन समयमा पूर्वाञ्चलको पहाडी जिल्ला खोटाङ, भोजपुर, संखुवासभा र धनकुटा जिल्लाहरुलाई माझ किरात र तेह्रयुम, ताप्लेजुङ पाँचथर इलामलाई पल्लो किरात भन्ने चलन थियो। माझ किरातमा बसोबास गर्ने मुख्य जनजाती राई छन् भने पल्लो किरातमा बसोबास गर्ने मुख्य जनजाती लिम्बु छन्। त्यस्तै झापा, मोरङ र सुनसरीका मुख्य जनजाती क्रमशः राजवंशी ताजपुरीया र चैधरी छन्।

७. छिन्नमस्तक भगवती :- छिन्नमस्तक भगवती नेपालको सगरमाथा अञ्चल सप्तरी जिल्लाको सदरमुकाम राजविराजबाट साँढे तीनकोस दक्षिण पश्चिम भारतको सिमानानिर पर्दछ।

छिन्नमस्तक भगवतीको महिमा अति महत्वपूर्ण छ। परापूर्वकालमा सखडा गाविसको सखडामा एक जना राजाले राज्य गर्दथे। राजाकी एक छोरी राजकुमारी सखडा भगवती मन्दिर गई सधैं दिन भगवतीसंग कुराकानी गर्ने गर्दथी। राजकुमारी सखडा भगवतीकी भक्तिनी भएको हुँदा आफ्नो भक्तिनीलाई आफ्नै शरीरमा लीन गर्न सखडा भगवतीले राजकुमारीलाई निली दिनु भयो। उता राजाले आफ्नी छोरी राजकुमारी हराएकीले चारैतिर खोजी गराए र अन्तमा आफ्नो छोरी सखडा भगवतीको भक्तिनी भएको हुँदा भगवती मन्दिरमा आई हेर्दा भगवतीले आफ्नो

छोरीलाई निलिसकेकी र छोरीले ओढ्ने गरेकी पछ्यौरा मात्र मुखमा बाँकी रहेको राजाले देखे। राजा ज्यादै क्रोधित भै तरवार निकाली भगवतीको टाउको काटी दिए। भगवतीको टाउको अलप भयो र भगवती पनि ज्यादै क्रोधित भई राजाको सवै बंश नै नास गरि दिनु भयो। सोही कारणबाट नै सखडा भगवतीको नाम छिन्नमस्क भगवती रहन गयो भन्ने किवंदन्ती छ।

उक्त देवीको मूर्ति दक्षिण फर्केको छ र मन्दिरमा प्रत्येक दिन बली चढेको हुन्छ तर मन्दिरमा बली चढी रगत छितर वितर भएतापनि एउटा झिंगा पनि हुदैनन्। मन्दिर अगाडि एउटा पोखरी छ उक्त पोखरीबाट परापूर्वकालमा त्यहाँका मानिसहरुलाई चाडपर्व परेमा भाँडावर्तनको आवश्यकता भई पोखरी छेउ पुग्दा भाँडा वर्तन पोखरीबाट निस्कन्थ्यो भन्ने पनि कहावत छ। छिन्नमस्तक भगवती साक्षत भएकोले मानिसले इच्छा गरेको सवै इच्छा पूर्ण हुन्छ भन्ने कहावत छ।

८. हलेसी महादेवः- काठमाडौं-लामी डाँडा - हवाई मार्ग

जनकपुर- " - हवाई मार्ग

विराटनगर-लामिडाँडा- हवाई मार्ग

लामिडाँडा- लामिडाँडा भञ्ज्याङ - पैदल १/२ घण्टा

लामिडाँडा भंज्याङ्ग-विजुली भञ्ज्याङ २ घण्टा

बिजुली बजार भञ्ज्याङ्ग-अर्खौले बजार- पैदल १ घण्टा

अर्खौले बजार- हलेसी महादेव- पैदल २, १/२ घण्टा

हलेसी महादेव पूर्व तर्फ फर्केको। हलेसी महादेव को पूर्वको दक्षिण मुख गणेश। दाँया बाँया कुमार र प्रजापति। पश्चिम उत्तर कुनामा ब्रह्मा र बिष्णु। पश्चिम पट्टि कुनामा धर्मद्वार। उत्तर कुनामा गर्भद्वार र कर्मद्वार। पूर्व तर्फको दुईवटा पाप द्वार। पूर्व दक्षिण कुनामा गणेशलाई हात्तीले संरक्षण गरिरहेको मुर्ति छ।

उक्त स्थानको गणेशलाई चढाएको अक्षता सिंगो लगेर राखेमा छोरा पाउने र आधा लगेमा छोरी पाउने। छोरा वा छोरी पाएमा उक्त अक्षता चामल र छोरा वा छोरीको मुख देखाउन देवता स्थान ल्याउनु पर्छ भन्ने कहावत छ।

हलेसी महादेवको कथा निम्न प्रकार छन्:-

परापूर्व कालमा शंकर भगवानले भष्मासुरलाई भष्मासुरको हातले छुनासाथ भष्म हुने बर दिए पछि भष्मासुरले महादेवलाई भष्म गरेर पार्वती लैजाने मनसाय गरि महादेवलाई भष्म गर्न लखेटदै ल्याए पछि महादेव भाग्दै हलेसीको दक्षिण पट्टिको सुरुङ भित्र पस्नु भयो र उक्त सुरुङको मुल ढोकामा आफ्नो संरक्षणको लागि बसाह

र नागलाई राखी भित्र पस्नु भयो । उक्त सुरुङको आकाशको खुल्ला भागबाट उकालो चढी अर्को सुरुङको आकाशको खुल्ला भागबाट तल ओर्ली पर्वतीलाई खोपामा लुकाई आफु पनि उक्त सुरुङ भित्र लुकी बस्नु भयो। भष्मासुरले महादेवलाई लखेटदै आएको र महादेवलाई ज्यान बचाउन मुश्किल भएको भगवान बिष्णुले थाहा पाएपछि भष्मासुर सुरुङभित्र पस्नु अगाडिनै बिष्णुले मोहनी रुपी नारी रुप धारण गरि भष्मासुरको अगाडि नाची भष्मासुसंग विवाह गर्ने लालच देखाई । भष्मासुरले मोहनीरुपी (बिष्णु) संग विवाह गर्न मोहनी रुपी नारीले जसरी अभिनय गरेर नाच्छिन उस्ले पनि उसरीनै नाच्नु पर्ने संकेत दिई मोहनीरुपी बिष्णुले टाउको छाए जस्तै भष्मासुरले जसै हातले आफ्नै टाउको छोएपछि तत्कालै भष्मासुर उहीं भष्म भए ।

९. सगरमाथा:- विश्वमा सवभन्दा अग्लो हिमाल २९०२८ फिटको सगरमाथाको नाम नेपाललाई विश्वले चिन्ने गरेको छ। त्यस माथि पनि वि.सं. २०१० साल अथवा सन् १९५३ मे २९ को दिन सोलुखुम्बु जिल्लाका नाम्चे निवासी तेन्जिङ शेर्पाले सर्व प्रथम चढी विश्व किर्तिमान कायम गरेको छ ।

विदेशी पर्यटकहरु दिनहू ३/४ flight Mountain Flight गर्छन्। साथै लामो समय सम्म काठमाडौं बस्ने विदेशी पर्यटकहरुले नगिचमा गएर सगरमाथाको दृश्यको आनन्द लिन चाहनेहरु काठमाडौं लुक्ला अथवा काठमाडौं स्याङबोचे हवाई मार्गबाट गई आनन्द लिने गर्दछन् ।

सोलुखुम्बु जिल्लाको नाम्चे बजारको मुख्य जनजाती शेर्पा जाती छन् । त्यस्तै ओखलढुङ्गाको मुख्य जनजाती गुरुङ छन् भने सप्तरी र सिराहामा झा, यादव र चौधरी जनजाती छन् ।

१०. दोलखा:- मध्यमाञ्चल विकास क्षेत्र जनकपुर अञ्चल अन्तर्गत को दोलखा जिल्लाबाट गौरी शंकर हिमाल जाने पर्वतारोही हिंडने गर्नछन् । गौरी शंकर हिमालको उचाई २३४४० फिट पर्दछन्। दोलखा जिल्लामा खरी खानी पाइएको छ । दोलखा जिल्लाको पश्चिम शिखरमा कालिञ्चोक भगवतीको मन्दिर छ । त्यहांबाट आकाश स्वच्छ भएको बखत काठमाडौंको धरहरा देखिन्छ भन्छन् ।

११. रामेछाप: मध्माञ्चल विकासक्षेत्र जनकपुर अञ्चल रामेछाप जिल्लाको ठोसे मा तामा खानी र निग्रेमा फलाम खानी पत्ता लगाईएको छ। शैलुंगको लेकबाट आकाश स्वच्छ भएको बखत काठमाडौंको धरहरा देखिन्छ भन्छन् । दोलखा, रामेछाप, सिन्धुपाल्चोक र काभ्रेपलाञ्चोक जिल्लाको मुख्य जनजाती तामाङ हुन् ।

१२. जनकपुर:- यो जनकपुर अञ्चल धनुषा जिल्लाको सदरमुकाम हो । जनकपुर परापूर्वकालमा राजा जनकको राजधानी थियो । हाल जनकपुरमा अनेक तलाउ, राम मन्दिर र जानकी मन्दिर छन् । जानकी मन्दिर अति सुन्दर महल छ, जसलाई नौलखा दरबार पनि भन्दछन् । धनुषा जिल्लाको धनुषा भन्ने गाउँमा रामले शिव धनुष तोडिएको प्रतिमाको रुपमा काला पत्थर छन् । विवाह पञ्चमी र रामनवमीको दिनहरुमा उक्त स्थानमा धुमधाम मेला लाग्छ । भारतबाट पनि प्रसस्त मात्रामा मानिसहरु उक्त मेला हेर्न आउँछन् ।

१३. पलान्चोक भगवती:- यो बागमती अञ्चलको काभ्रेपलाञ्चोक जिल्ला अन्तर्गत पलाञ्चोक भगवती पर्दछ । उक्त स्थानमा पलाञ्चोक भगवतीको साक्षात मूर्ति छ । भगवतीको मूर्ति अति नै सुन्दर साक्षात अहिलेनै बोल्ने स्वरुपकी छिन् । दशै र अघिपछि जहिले पनि विभिन्न स्थानहरुबाट दर्शनार्थ मानिसहरु आई रहन्छन् । हरेक शनिश्चरवार दक्षिणकालीमा जतिकै मोटरको पनि घुइँचो हुन्छ ।

पलाञ्चोक भगवती जान काठमाडौंबाट बनेपा सम्म बसमा गई बनेपाबाट पलाञ्चोक भगवती सम्म शनिश्चरबारका दिन मिनिबसहरु चलिरहेका हुन्छन् ।

१४. मच्छिन्द्रनाथको भोटो जात्रा: ललितपुर जिल्लाको जावलाखेलमा मच्छिन्द्रनाथमा देखाइने भोटो कर्कोट नागले आफ्नी पत्नीको आँखाको औषधी गर्ने किसानलाई उपहार स्वरुप प्रदान गरेको र त्यस भोटोको स्वामित्व बारे किसान र राक्षस बिच विवाद खडा भए पछि भोटोको स्वामी को हो भनेर भोटो देखाउने जात्राको सुरु भएको कुरा मच्छिन्द्रनाथ सम्बन्धमा पौराणिक कथामा उल्लेखित छ ।

लिच्छवी बंशका २१ औं राजा बसन्तदेवले मच्छिन्द्रनाथ पूजाको परम्परा चलाएको कुरा इतिहासमा उल्लेखित छ । मच्छिन्द्रनाथलाई भारतको आसाम स्थित कामरुपिठबाट ल्याउने कार्य वि.सं. ५५६ तिर भक्तपुरका राजा नरेन्द्रदेवको पालामा भएको र वि.सं. ६५० देखि रातो मच्छिन्द्रनाथको चेला गोरखनाथ रिसाएपछि काठमाडौं उपत्यकामा अनिकाल परी हाहाकार भयो र गुरु मच्छिन्द्रनाथलाई तान्त्रिक बन्धु दत्त आचार्यको निष्ठाबाट काठमाडौं उपत्यकामा ल्याइयो । अनि उनलाई बोकेर ल्याउने काम पाटनका रथचक्र भन्ने किसानले गरेकाले पाटनमा रथयात्रा हुने गरेको हो भन्ने कुरा इतिहासमा पाइन्छ ।

यिनको करिब ३ फुटको माटोको मूर्ति बुङ्गमतीको यपबही (बिहार) मा राखी प्राण प्रतिष्ठा गराई पूजा गर्ने परम्परा चलेको हो र मच्छिन्द्रनाथलाई शिव मार्गी र बौद्ध मार्गी दुवैले पूजा गर्छन् ।

रातो मच्छिन्द्रनाथलाई बौद्ध पुराण अनुसार पदमपाणि लोकेश्वर, लोकनाथ र करुणामय समेत विभिन्न नामले आराधना गरिन्छ। मच्छिन्द्रनाथको शिरमा राजमुकुट, गलामा विभिन्न थरीका गहनाहरु र कर्कोट नागको आभूषण अनि दाँया हातमा शक्ति बायाँ हातमा कमलको फूल (पदम) रहेको बताईन्छ। उनको आहारा निरामिष भएकोले पूजा गर्दा पञ्चामृतबाट गरिन्छ र बली दिइन्न।

१५. पशुपतिनाथः

१. गोपाल बंशावलीमा सुपुष्य नामका लिच्छवी राजाले पशुपतिनाथ मन्दिर बनाएको उल्लेख छ।

२. बि.सं. ११५६-७६ (ने.सं. २१९) मा मध्यकालका राजाले पशुपतिनाथको मन्दिरमा तामाको छाना छापेको उल्लेख छ।

३. पशुपतिनाथ मन्दिरको तीन तहयुक्त छानालाई दुई तहको पार्ने बि.सं. १६३५-१६७७ काठमाडौंका राजा शिवसिंहको रानी गंगा रानी हुन्।

४. बि.सं. १८८५ जेष्ठमा भिमसेन थापाले पशुपतिनाथ मन्दिरको दक्षिणपट्टिको बाहिरी ढोका बनाएका हुन्।

ॐ वर्णको अर्थ (अ.उ.म.) वर्ण ब्रह्मा, बिष्णु र महेश्वर हुन्।

"ॐ नमः शिवाय को अर्थ": "ॐ नमः शिवाय" मन्त्र नै वेदहरुको सार हो र मुक्ति दिने पनि हो। वर्णमा देवाधिदेव, सर्वज्ञ महादेव विद्यमान हुनुहुन्छ। नम शिवाय मन्त्रमा इशान आदि सूक्ष्म ब्रम्हाण्ड नै रहन्छन्। वाच्य वादक भेदभाव यो मन्त्रमा भगवान् शिव सदा सर्वज्ञ रहनु हुन्छ। यो मन्त्र जप गर्नेहरु निष्कलङ्क भएर संसारबाट मुक्त हुन्छन्।

बायूवेदबाट वर्णनः श्रृष्टीको शुरुमा केवल शिव मात्र नै विद्यमान हुनु हुन्छ। दोस्रो कोहि पनि छैन। उहाँलेनै यस संसारलाई श्रृष्टी गर्नु हुन्छ र रक्षा पनि गर्नु हुन्छ। अन्तमा सबैको संहार पनि गर्नु हुन्छ। उहाको सबै तर्फ नेत्र, मुख र पाउ छन्।

स्वेताम्बर उपनिषदमा वर्णन : श्रृष्टीको शुरुमा केवल अन्धाकारै अन्धकार थियो। न रात थियो न कारण थियो न कार्य थियो केवल एक विकार रहित भगवान् शिव नै विराजमान हुनु हुन्थ्यो। उहाँनै अक्षर हुनु हुन्छ उहाँ नै परमेश्वर हुनु हुन्छ र उहाँ बाट नै सबै थोक उत्पन्न भएका हुन्।

श्रीमत्भागवतमा वर्णनः- "तपाईं नै सम्पूर्ण जगतको ईश्वर र मोक्ष प्रदान गर्ने तपाईं नै हुनु हुन्छ। जसले तपाईको पूजा अर्चना गर्दछ। यसले नै तपाईलाई प्राप्त गर्न सक्छ।"

महाभारत अनुशासन पर्वमा वर्णन :- ब्रम्हा, बिष्णु तथा संहारकर्ता रुद्र आदिको श्रृष्टी गर्ने शिव सर्वादि सर्व प्रधान सबै तत्वको ज्ञाता हुनु हुन्छ।

ऋक, यजु र अथर्व वेदमा वर्णन:- ऋक, यजु र अथर्व वेदमा शिवलाई ईश, ईश्वर, ईशान, रुद्रकपर्दी शितिकण्ठ, सर्वज्ञ सर्व शक्तिमान तथा सर्व भूतेश आदि नामबाट वर्णन गरिएको छ।

भगवान् रामको शिव भक्ति:- श्रीरामचन्द्र भगवान भाई लक्ष्मणलाई भन्नु हुन्छ:- शिव र बिष्णुमा भेद छैन न त ब्रह्मा र महेशमा भेद छ। त्यसकारण म महेशको चरण रजलाई धारण गर्दछु भनि पदम पुराणमा वर्णन गर्नु भएको छ।

भगवान् विष्णुबाट शिव पूजन:- सबभन्दा पहिला भगवान विष्णुले लक्ष्मी सहित शिवपूजन गरेमा अत्यन्त तेज प्राप्त गर्नु भएको बारेमा स्कण्ड पुराणमा वर्णन गरिएका छन्।

ब्रह्मा वैवर्य पूराण जन्म खण्डः उक्त पुराणमा भगवान श्री कृष्णले भगवती राधालाई शिव महत्व बारे बताउँदै भन्नु हुन्छ- जसले महादेवको नाउँ लिन्छ म उसैको पछि नाम श्रवण प्रलोभन हिडि रहेको हुन्छु।

श्री पदम पुराण:- उक्त पुराणमा श्री कृष्ण शिव पूजा नगर्नेलाई पापी ठान्नु हुन्छ।

महाभारत:- महाभारत युग युगमा श्री कृष्ण भगवानबाट शिव पूजन गरिरहेको बारेमा उल्लेख छ।

सच्चिदानन्द धन परब्रम्ह परमात्माको पशुको साथ रमाउने, पशुहरुको रक्षा गर्ने, पशुहरुको आधिपत्य गर्ने सवरुपको नाम पशुपतिनाथ हो। ब्रह्म देखि झारपात लगायत सम्पूर्ण प्राणी दृष्टी शक्तिले सम्पन्न भएका र साथै मायाजनित पाशले बद्ध भएका हुँदा पशु कहलाउँछन् तिनको रक्षक स्वामी पशुपतिनाथ कहिनु हुन्छ। सृष्टी, स्थिति, तय, निग्रह, अनुग्रह, देवाधिदेव भगवान् महादेव पशुपतिनाथका लिला विलास हुन्, ब्रह्मा, विष्णु लगायत सम्पूर्ण चराचर जगत उहाँकै विभूति हुन्। उहाँ कथानातित, वर्णनातित, कल्पनातित हुनुहुन्छ।

उहाँको महिमा का विषयमा जति भने पनि पुग्दैन।

श्री पशुपतिनाथ आदि ज्योतिर्लिङ्ग हुनुहुन्छ। ज्योतिर्लिङ्ग बाह्र मानिएका छन्:- सोमनाथ, बैजनाथ, विश्वनाथ, केदारनाथ आदि। यी द्वादश ज्योतिर्लिङ्ग श्री पशुपतिनाथकै रुपभेद हुन्, स्फुलिङ्ग विशेष हुन्। हाल पशुपतिनाथको मुख लिङ्गमय श्री विग्रह रहेकै मूलनाभीस्थानमा फाल्गुण कृष्ण चतुर्दशीको मध्यरातमा भगवान् पशुपतिनाथ आदि ज्योतिर्लिङ्गको रुपमा प्रकट हुनु भएको हो। सो ज्योतिर्लिङ्ग अनन्त ब्रह्माण्डमा व्याप्त

हुँदै बढन थाल्यो । सो लिङ्गमय महाविराट ज्योतिलाई चतुर्मुख ब्रह्माण्डलाई सृष्टी प्रेरणा दिनु हुने भगवान नारायणले अङ्कमाल गरेर समेटनु भयो । त्यो महाविराट ज्योतिको प्रतीक को रुपमा भगवान विष्णुले लिङ्गको स्थापना गर्नु भयो, पूजा गर्नु भयो । लिङ्गको स्थापना र पूजनबाट प्रसन्न बन्नु भएका आशुतोष भगवान श्री पशुपतिनाथले सो लिङ्गमा भक्तपरदाता परिपालक को रुपमा सदा सन्निहित रहने वचन दिनु भयो । सो प्रथम ज्योतिको प्रतीक स्वरुप विष्णु ब्रम्हदेवबाट संस्थापित तथा सुपूजित वर्तमान मुखलिङ्गमा देवाधिदेव महादेव भगवान पार्वतीपति श्री पशुपतिनाथ विराजमान हुनुहुन्छ । हाम्रो नेपाल अधिराज्यको अधिष्ठाता अधिदेवको रुपमा श्री पशुपतिनाथ विराजमान हुनु हुन्छ ।

लिङ्ग भनेको प्रतिक हो चिन्ह हो । नदेखिएको तत्व जो देख्दा ज्ञानमा चढछ त्यस्लाई लिङ्ग भन्छन् । प्रतीक भनेको पनि त्यहि हो । यो सम्पूर्ण ब्रम्हाण्ड लिङ्ग हो । यो ब्रम्हाण्डले यसको करता परमेश्वरको सत्तालाई जनाई रहेको छ । ब्रम्हाण्डका सारा वस्तु कण कण अणु अणुसमा जम्मै परमेश्वर सत्तामा अडेका छन् र पर मेश्वर प्रकाशमा पुरेका छन् । त्यो परमेश्वर सत्ताको त्यो परमेश्वर प्रकाश प्रतीक लिङ्ग पशुपतिनाथ हुनु हुन्छ । त्यही अनन्त कोटी ब्रम्हाण्ड समुदायको प्रतीक लिङ्ग हो । यो दृष्यमान मुखलिङ्गले यसमा सन्निहित श्री पशुपतिनाथको अर्थात परमेश्वर सत्ताको, परमेश्वर प्रकाशको जनाउ दिई रहेको छ । आर्य जीवन दर्शनको सिद्धान्त यसैमा निहित छ । यो बुझेर गरेको लिङ्ग पूजा भगवान् पशुपतिनाथको अत्युत्तम पूजा हो भन्ने शास्त्र सम्मति छ ।

१६. ब्रम्हा-विष्णुको शक्ति परीक्षण:-

सृष्टी पूर्व यो संसार जलमय थियो । त्यस समयमा ब्रह्मा विष्णु मात्र थिए । ती दुवै शिव मायामा मोहित भएर दुवैले आपसमा म नै ईश्वर हुँ, म नै ईश्वर हुँ भनी झगडा गर्न थाले । जल क्रिडा गर्दा गर्दै ती दुवै बीच झगडा सुरु भएको थियो । ती दुवै देवताको झगडा दश हजार वर्ष सम्म भयो । दुई जना बीच हातपात मात्र हुन बाँकि रह्‌यो । त्यसै समय ती दुई देवता का माझ एक ज्योति प्रकट भयो । जुन ज्योति चालिस हजार योजन सम्म फैलिएको र यसको उचाई असंख्य योजनको थियो । यो ज्योति अतिशय तेजश्वी थियो । ज्योतिको ताप सहन न सकेर दुवै पछि हटे र दुवैले विचार गर्न लागे-" यो के हो? त्यत्तिकैमा ज्योति अलिकति शान्त भयो । कहींबाट एकाएक आकाशवाणि भयो कि मेरो शक्तिले तिमी दुवै समर्थवान भयौ । मेरो यो ज्योतिलिङ्गको आदि-अन्त जसले पत्ता लगाउँछ उसैलाई ईश्वर मानिने छ । यस्तो

आँकाशवाणी सुनेर दुवै उत्साही भै ज्योतिको आदि-अन्त पत्ता लगाउन हिंडे। ब्रह्मा माथितिर र विष्णु मुनिको बाटो लागे। दुवै जाँदा जाँदा हजारौं वर्ष विते तर ब्रम्हाले ज्योतिको शिर्ष र विष्णुले तल तथा आधार पत्ता लगाउन सकेनन्। महातल विष्णु र शेषको भेट भयो। शेषले विष्णुलाई शिवत्वको उपदेश दिए। उपदेश सुनेर विष्णु अभियान छोडेर आफ्नो स्थानमा फर्के। उता ब्रह्मा माथि जाँदा-जाँदा हैरान भए र उनले आदि अन्त पत्ता लगाउन सकेनन्। उनले सोचे कि विष्णु आदि-अन्त पत्ता लगाएर ईश्वर बन्ने छन्। यो राम्रो हुने छैन। पुन उनले आफै ईश्वर बन्ने उपाय सोचे र केतको, जपापुष्प, बन्धुक र कामधेनुलाई साक्षी बनाई आफ्नो पूर्ववत स्थानमा उनीहरुलाई लिएर आए।

ब्रह्माले भनेकि मैले ज्योति आदि-अन्त पत्ता लगाएको छु र यसका लागि मैले आफ्नो साथ साक्षी पनि लिएर आएको छु। साक्षीहरुलाई मैले पत्ता लगाएको कुरा थाहा छ। विश्वास न भए उनीहरु सित सोध्नु होस्। तव विष्णुले ती चारै जनासंग सोधे। तिनीहरु मध्ये केतकी, जपापुष्प र बन्धुक तीन जनाले भने कि ब्रम्हाले सत्य भनेका हुन्। काम धेनु ले भने " म शिर्षमा बसें त्यहाँ चढाईका बेलपत्र आदि मैले खाँदै गरे। ब्रह्माले मलाई साक्षी बनाएर यहाँ ल्याएका हुन्।" ब्रह्माले ज्योतिको अन्त पत्ता लगाएको कुरा सुनेर आश्चर्य भए र दुःखित हुँदै चूप भए। तव भगवान् शिवले आकाशवाणीबाट भनेकी ब्रह्मा र उनका साक्षीगणले झूठ बोल्दैछन्। ब्रह्माले आफुलाई पूज्य बनाउनका लागि महाझूठ काम गरे, त्यसकारण संसारमा उनको कसैले पनि पूजा गर्ने छैनन्। जो कसैले पनि यी ती फूलहरु चढाउँदछन् भने उनलाई ब्रह्म-हत्याको पाप लाग्दछ। कामधेनुले झूठ बोलेकोले उनको मुख असुद्ध भयो। यसरी आकाशवाणी सुनेर ब्रह्मा र उनका साक्षीहरु लज्जित भए। ब्रह्माले विष्णुलाई ईश्वर मानेर आफ्नो अपराधको क्षमा गराउनको लागि भगवान् शिवको स्तुति गर्न लागे। भगवान् शंकरले अत्यन्त प्रसन्न भै दुवैलाई सोहि ज्योतिको मध्यमा एक वित्ता लामो भव्य ज्योतिर्लिङ्ग को दर्शन दिए। यस प्रकार दिव्य अलौकिक लिंगको दर्शन पाएर दुवैले पुनः शिवको स्तुति गरे। यसबाट शिव अझ बढी प्रसन्न भए। त्यसपछि ब्रम्हा-विष्णुले ज्योतिर्लिङ्गको वीचमा शिव-पार्वतीको दिव्य दर्शन पाए। दर्शनबाट आल्हादित भई दुवैले बारम्बार त्यस ज्योतिर्लिङ्गको प्रदक्षिणा एवं स्तूति गरे। फेरि भगवान् शिवले प्रशन्न भै गौरी सहित पाँच मुख र आठ हात युक्त आफ्नो दुर्लभ रुपको दर्शन दिए। हातमा जपमाला र अमृत कलश कमण्डलु थिए। त्यस रूपलाई आत्मलिङ्ग भन्दछन्।

१७. काठमाडौंकी जीवित देवता कुमारी

काठमाडौं उपत्यका मन्दिर देवस्थलहरुमा प्रतिष्ठापित असङ्ख्य देवदेवीहरुका पूजिने मूर्तिहरुको सङ्ख्या गर्दै लगेमा स्त्रीदेवताहरुकै सङ्ख्या बढी पुग्न बेर छैन। वर्षेनी रथमा जात्रागरिने देवताहरु मध्ये त देवीहरुनै बढी सङख्यामा देखिन्छन्। तिनमा कुमारी देवताका भव्यता र वैशिष्ट्यहरु उल्लेखनीय रुपले नै अनुपम छन्। माटो, ढुङ्गा, काठ, धातु आदि मूर्तिहरुको सट्टा जीवित देवता-कुमारी अनेकौं बाजा गाजा, महाकाली नृत्य, भैरव-भक्कु नृत्य, मजिपात लाखे नृत्य, आदि साँस्कृतिक झाँकीहरुको साथै गणेश-भैरव जस्ता जीवित देवताहरु एवं ठूलो लावालस्कर अघिपछि लगाई विशिष्ट कलात्मक रथमा काठमाडौं नगर परिक्रमा गराई भाद्र शुल्क चतुदर्शीको दिन दिउँसो जात्रा शुरु हुने थलो गद्धी बैठकमा खुद श्री ५ महाराजाधिराजको उपस्थिति र जनसहभागिताबाट जात्रा प्रारम्भ हुनु एवं मौसुफबाट जात्राको अन्तिम दिन आश्विन कृष्ण चौथिको साँझमा कुमारी देवताको हातबाट टीका र फूलपाति ग्रहण गरि बक्सेपछि जात्रा सम्पन्न हुनु आदि विशेषताहरुले गर्दा जीवित कुमारी देउताको स्थान अति विशिष्ट, अनुपम र महत्वपूर्ण छ।

यस कुमारी देउतालाई यस्तो उच्च स्थानमा विराजमान गर्ने परम्परा उनी राजकुलकी शक्ति स्वरुपा देवी तुलजा भवानीकी प्रतीक मानिए पछि बसालिएको हो।

१८. रानी पोखरी :

काठमाडौंको मुटुमा अवस्थित रानी पोखरीलाई धार्मिक दृष्टीकोणाले महत्वपूर्ण मानिन्छ।

कान्तिपुरका मल्ल राजा प्रताप मल्लले आफ्नै छोरा चक्रवतेन्द्र मल्लको स्मृतिमा प्रताप मल्लकी महारानी भुवन लक्ष्मीले ज्यादै पुत्रशोक गरेकी हुँदा महारानीलाई सान्त्वना दिन को लागि रानी पोखरीको निर्माण गरि दिए। ठूलो रानीपोखरी बनाउँदा बीचमा स्वेष्टदेवता र महादेव समेत स्थापना गरि सकल तीर्थका जल, बुढानीलकण्ठको जल, भरी नेपाल सम्बत ७९० साल कार्तिक शुल्क १५ का दिम प्रतिष्ठा गरि दिए। यस पोखरी रानीले बनाएको हुनाले रानीपोखरीको नाम रहन गएको हो।

यस पोखरीको निर्माता प्रताप मल्लले यसको धार्मिक महत्व उजागर गर्न पोखरीको उत्तर पाखामा पश्चिमाभिमुख नारायण भगवान्को प्रस्तर मूर्ति पोखरी परसरमा आफ्नो र आफ्ना दुई छोराको हात्ती माथि चढेको शालिक संगै शिवलिङ्ग, बालगोपाल

मन्दिर र स्वेष्ट देवता स्थापना गराएका थिए।

रानीपोखरीको निर्माण भै प्रतिष्ठा गराए पछि यसलाई धार्मिक दृष्टीले अझ महत्वपूर्ण वनाउन एवं यसलाई स्यौं तीर्थको तिर्थ पुण्य वनाउन ५१ वटा तिर्थको जल ल्याएर यस पोखरीमा हालिएको छ। प्रताप मल्लको रानीपोखरी अभिलेखमा ती ५१ वटै पवित्र जलको सूचिकृत गरिएको छ। उक्त सूची अनुसार रानी पोखरीमा बाराणसी गंगाको जल, बेधनाथको गंगाजल, बागमतीको जल, शंखमूलको जल, पनौति तिर्थको संगमको जल, गण्डकीको जल, कौशिकको जल, सुन्दरीजलको जल, नीलकण्ठको जल, विष्णुमतिको जल, विश्वनाथको जल, तेचापको जल, बागेश्वरको जल, मनमतीको जल, सपनतिर्थको जल हालिएको छ। त्यसरी नै त्याङ, मशिल, थपपी, सप्त कौशिकी, टौदह, कट्टुवाल, मातातीर्थ, इन्द्रदह, गोकर्ण, ज्ञानवापी, पशुकुण्ड, सीताकुण्ड, टेकुदोभान, हनुमन्तघाट, कालीगण्डकी, स्वेत गण्डकी, सरजूंगा, मालिका, पातलगंगा, गंगा-जमुना-सरस्वती, त्रिवेणी, कमलेश्वरी, सप्त गण्डकी, बराहक्षेत्र, गंगासागर, समुन्द्र, अनन्तलिङ्ग र सिपाडोलको जल मिसाइएको छ।

१९. नुवाकोट भैरबी

यो बागमती अञ्चल अन्तर्गत नुवाकोट जिल्लाको पुरानो सदरमुकाम नुवाकोट सात तल्ले दरबार संगै दक्षिणतिर पर्दछ। चिनसंग लडाई हुँदा भोटेहरुले हमला गर्दै बेत्रावती सम्म भोटेहरु अगाडि बढी सकेको बेला किंकर्तव्यविमूढ भई प्रधानमन्त्री दामोदर पाण्डेले शत्रु पक्षलाई निर्मूल पार्न नुवाकोट भैरबीसंग प्रार्थना गर्दा नुवाकोटको उत्तर तिरको अग्लो डाँडा महामण्डलबाट अरिङ्गालको गोला निस्की शत्रु पक्षलाई डस्न गई भगाए भन्ने भैरबी मन्दिर अगाडिको ताम्रपत्रमा वर्णन गरिएको पाइन्छ। चैत्र पूर्णेमामा नुवाकोट भैरबीको जात्रा हुन्छ। उक्त वेला देवीघाट र नुवाकोटमा भैरवीले भोग लिने आदि अति रमणीय जात्रा हुन्छ। भैरबीको ठूलो गुठी छ। भैरबीको गुठी खेतमा एकै दिनमा धान रोपी सिध्याउनु पर्ने रीति अनुसार उक्त धान रोप्न नुवाकोट जिल्लाका सवै कर्मचारीहरुले स्थानीय विदा पाउँछन्।

२०. गोसाँई कुण्ड:-

यो बागमती अञ्चल रसुवा ज़िल्लामा पर्दछ। गोसाईकुण्ड एउटा नेपालको तीर्थस्थल हो। परापूर्वकालमा समुद्र मन्थन गर्दा समुद्रबाट कालकुट विष निस्क्यो सो विषबाट संसारनै भष्म हुन लागेकोले तेत्तीसकोटी देवताहरु सवै डराई भगवान शङ्करसंग संसारको रक्षा गर्न भक्तहरुको अनुरोधमा भगवानको आदि नाम (सनातन नाम) लाई स्मरण गरी उक्त कालकूट विष पिई दिनु भयो। त्यसैले तुल्सीकृत रामायणमा

नामको महिमा यसरी गाइएको छ ।

"नाम प्रभाउ जान शिव निको

कालकूट फल दिन्ह अमिको"

भगवानको आदि नामको प्रभावले उक्त विषले भगवान शङ्करलाई केही असर गर्न सकेन र उक्त विष भगवान शङ्करको कण्ठमा अडकिन गयो । सोही कारण भगवान शङ्करको कण्ठ नीलो भयो । सोही कारणले शङ्करको नीलकण्ठ पनि नाम रह्यो । सो विषपानबाट भगवान शङ्कर दाहले छटपटाउनु भई गोसाँई कुण्ड गई त्रिसूलले जमीनमा तीन ठाउँमा रोप्नु भई पानी निकाल्नु भयो र तीनवटा कुण्ड भयो । १. गोसााई कुण्ड २. भैरबकुण्ड ३. सरस्वती कुण्ड । गोसााई कुण्डमा भगवान शङ्कर पल्टिनु भयो । भक्तहरु भन्छन् उक्त गोसाँई, कुण्डमा, कुण्डको पूर्वको डाँडाबाट हेरेमा भगवान् शङ्कर पल्टिरहेको छाँया देखिन्छ ।

२१. ब्यास गुफा :-

यो गण्डकी अञ्चलको तनहूँ जिल्लाको सदरमुकाम दमौलीमा पर्दछ । परापूर्वकालमा मादी नदीबाट प्राप्त माछाको पेटबाट एउटी कन्या उत्पत्ति भइन् । ती कन्याको नाम मत्स्यगन्धा (सत्यवती) रह्यो । मत्स्यगन्धा लाई मादी नदी पारी पट्टि एउटा माझीले पाली राख्यो । एक दिन माझीको घरमा पराशर ऋषि पुगे । माझीले अतिथि सत्कार गरी नदी पार गराउन आफ्नी छोरीलाई अन्हाए । ती कोटीले पराशर ऋषिलाई डुङ्गामा राखी डुङ्गा खियाउन लागिन् । डुङ्गा जव नदीको विचमा पुग्यो तव अचानक घनघोर बादल भई अन्धकार भयो । र सोही डुङ्गामा परसर ऋषि र मत्स्यगन्धा बीच सहबास भई व्यास ऋषि पैदा भए । ब्यास (सन्धीले) ऋषि पैदा गराए पछि ब्यासलाई नदीको तीरमा रहेको गुफामा छोडी कन्या हिंडिन । सोही बेला देखि उक्त गुफाको नाम व्यास गुफा रहेको प्रमाण पाइन्छ । पछि सोहि मत्स्यगन्धाको विवाह भिष्मपितामह (देवव्रत) को बावु सन्तनु संग भयो । देवव्रतकी आमा गङ्गा थिइन् ।

२२. हरिहर क्षेत्र:-

गण्डकी, देवीका, ब्रम्हपुत्रीका, त्रिवेणीलाई विष्णु र शिवको नामले हरिहर क्षेत्र भनियो । त्यो ठाउँमा पाँचरात्री बस्नाले देवतानै बनिन्छ भन्दै त्यो ठाउँलाई देउघाट क्षेत्र भनियो । त्यसै ठाउँलाई महायोगीश्वर शिव र महायोगी हंश भगवान्को आश्रम पनि भनियो । उक्त स्थान काठमाडौंबाट १४९ कि.मी.मा पर्दछ ।

२३. भानुभक्त:- गण्डकी अञ्चल तनहूँ जिल्लाको चुँदी रम्घामा भानुभक्तको जन्म भएको थियो । चुँदी रम्घामा भानुभक्तको सालिक छ र उक्त सालिकको दाँया

हातमा कलम र वायाँ हातमा लेखी राखेको ढलोटको पत्रमा निम्न प्रकार लेखिएको छन् ।

श्री एक दिन् नारद सत्यलोक पुगि गया

लोक्को गर्दै हित् भनि

भानुभक्तले घाँसीसंग भेट भई उल्लेख गरिएको घाँसी कुवा पनि तनहूँ जिल्लामा नै पर्दछ । उक्त घाँसी कुवा काठमाडौंबाट पोखरा जाँदा राजमार्गको बीच सडकको छेउमा १४७ कि.मी.मा छ ।

२४. लुम्बिनी:-

यो नेपालको लुम्बिनी अञ्चल अन्तर्गत रुपन्देही जिल्लामा पर्दछ । लुम्बिनीको बनमा कपिलवस्तु जिल्ला तौलिहवाका राजा सुद्धोधनकी रानी मायादेवी माइती जान आउँदा महात्मा बुद्धको जन्म भयो । भगवान् बुद्धको जन्म भएको स्थानमा ब्रह्मा, विष्णु र महेश्वरले पुष्प वृष्टी गरेको, राजा सुद्धोधनकी कान्छी रानी प्रजापति सहितको मूर्ति भएको उक्त मूर्ति मन्दिर भित्र रहेको र मन्दिरको पूर्व तर्फ तलाउ र दक्षिण तर्फ अशोक स्तूत भएको उक्त स्थान हेर्न विभिन्न मुलुकका विदेशी तथा स्वदेशी पर्यटकहरु आउँछन् ।

२५. तिलौराकोट:- यो कपिलबस्तु जिल्ला तौलिहवा बाट ३ कि.मि उत्तर जानु पर्दछ । तिलौराकोटमा परापूर्व कालमा राजा सुद्धोधनको दरबार थियो । हाल उक्त स्थानमा भगनावशेष मात्र छ । उक्त भगनावशेषबाट प्राप्त ईँटा र कुसीनगरको भग्नावशेषबाट प्राप्त ईँटा उही किसिमको देखिन्छ । कुसी नगरमा भगवान् बुद्धको परिनिर्वाण मूर्ति ६.१८ मिटर लामो छ ।

२६. रुरु क्षेत्र:- यो लुम्बिनी अञ्चल अन्तर्गत पाल्पा जिल्लाको रिडीमा पर्दछ । कालीगण्डकी रिडी हुँदै बगेर देउघाट पुगि नारायणीमा परिणत भएको छ । शास्त्रमा दोस्रो क्षेत्र रुरु क्षेत्र उल्लेख भएको पाइन्छ ।

२७. मुक्ति क्षेत्र:- यो क्षेत्र धौलागिरी अञ्चल अन्तर्गत मुस्ताङ जिल्लामा पर्दछ । क्षेत्रमा पहिलो क्षेत्र मुक्ति क्षेत्र भएको हुनाले मुक्तिनाथको दर्शन गर्न भारत र नेपालका विभिन्न जिल्लाहरुबाट धर्मावलम्बीहरु र खास गरेर वैष्णवी धर्मावलम्बीहरु अनेक कठिनाई सही दर्शन गर्न आउँछन् ।

मुक्तिनाथ एक अतिनै रमणीय स्थानमा रहेको छ । मुक्तिनाथको मन्दिरको दाँया देखि बाँया सम्म १०८ गोमुखी धारा वहेका छन् । मन्दिरको पूजारी विवाह नगरेको कन्या-आमा हुन्छिन् । मुक्तिनाथको पछाडीबाट माथिल्लो बाटो गई अन्दाजी १५

मिनेटको बाटो हिंडेपछि ज्वाला देवीको स्थान आई पुग्छ । ज्वाला देवी मन्दिर भित्र पसेपछि ज्वालाको दर्शन हुन्छ । उक्त ज्वालाको नाम यस प्रकार छन्, जो अहोरात्र बलिरहन्छ ।

१. अग्नि ज्वाला (पानीबाट निस्केको ज्वाला)

२. पत्थर ज्वाला (पत्थरबाट निस्केको ज्वाला)

३. मिट्टी ज्वाला (हाल बन्द) छ ।

यस पछि मुक्तिनाथ र ज्वाला देवीको बीचको फाँटमा एउटा सानो मन्दिर बनाएको छ । त्यस भित्र कान लगाई सुन्दा विशाल जलराशी उच्च पर्वतबाट झरेको आवाज आउँछ । ती स्वर ध्वनी गंगा हुन भन्छीन् । आत्मा ज्ञानीहरुले उक्त स्वर ध्वनिका अनुभव गरेका छन् । मन्दिरसंगै दक्षिणतिर एउटा सानो कुवा छ । त्यस्को जल लिने गर्दछन् ।

२८. रुकुमको कमलदह:-

यो स्थान राप्ती अञ्चल अन्तर्गत रुकुम जिल्लाको पहिलेको सदरमुकाममा पर्दछ । यस ठाउँमा एउटा अति रमणिय कमलको दह छ । त्यस दहको कमलको डाँठलाई काँचै खाने, अचार बनाई खाने अथवा सुकुटी बनाई खाने गर्दछन् र सल्यान, जाजरकोट, मुसिकोट, नेपालगञ्ज सम्म पनि पुर्‍याउछन् । त्यस कमलको डाठ एक किसिमको आम्दानीको श्रोत बनेको छ । यस्तो कमलको डाँठ नेपाल अधिराज्यमा अन्त कहीं पनि छैन ।

२९. फोक्सुण्डो ताल:- (जि.वि.स.का. २०५२)

यो ताल कर्णाली अञ्चलको डोल्पा जिल्लामा पर्दछ । यसलाई रिगमी तालपनि भनिन्छ । धौलागिरीको पश्चिम कान्जिरोवा हिमालको दक्षिण पूर्वमा पर्ने यो ताल समुद्र सतहबाट ३६१३ मिटरको उचाईमा छ । उत्तर दक्षिण ४.८ किं.मि. पूर्व पश्चिम चौडाई १.६ कि.मि. छ । यो ताल रारा दह पछिको नेपालको सबै भन्दा ठूलो ताल हो । करीब ६५० मिटर गहिरो यो ताल नेपालको सबभन्दा गहिरो ताल हो । यो फोक्सुण्डो गा.वि.स. मा पर्दछ र सदरमुकाम दुनैबाट (६० माइल) ३० कोष टाढा पर्दछ । फोक्सुण्डो ताल विदेशी पर्यटकलाई निषेधित छ ।

३०. राराताल:- (रामबहादुर पहाडी कार्तिक ३०,२०४८ गो.प.) राराताल नेपालको एक प्राकृतिक वरदान हो । यो ताल कर्णाली अञ्चलको मुगु जिल्लामा पर्दछ । सदर मुकाम गमगढीबाट पश्चिम दिशा तर्फ अन्दाजी ७/८ कि.मि. जति हिमाली बाटो तय गरेर ताल सम्म पुग्न सकिन्छ । यसको उचाई समुन्द्री सतहबाट करीब १० हजार

फिट छ। तालको वरिपरि रहेका धुपी जुम्ली र अन्य विभिन्न प्रकारका सल्लाका साथै साल र भोजपत्रको विशाल वृक्षहरुले तालको सुरक्षा गरि रहेको भान हुन्छ। यही वनलाई नै रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज को नामले चिनिन्छ। रारातालको अनुपम सौन्दर्य को बयान गर्न सारै मुश्किल छ।

छाँयानाथ हिमालको चुच्चेमारे लेकको काखमा अवस्थित यो तालको वरि परि रमणीय चउरहरु पनि रहेका छन् जहाँ सजिलै संग हवाई मैदान वनाउन सकिने छ। राराताल झण्डै ४ कोष लम्बाई र दुई कोष चौडाईको छ। यो तालको पानी यति निर्मल र स्वच्छ छ कि तालको गहिराई सम्मको अन्तिम सतह माथि बाट नै छर्लङ्ग देखिन सकिन्छ। तालको वरिपरि विभिन्न श्रोतबाट बग्ने पानी हिउँ समान चिसो छ तर तालको पानी एकदम न्यानो र तातो छ।

३१. हुम्लाबाट मानसरोवर कैलाश (गौरीबहादुर कार्की २६ श्रावण २०५३ लोकपत्र):- नेपालगञ्ज विमान स्थल समुन्द्र सतह भन्दा ५८० फिटको उचाईबाट हुम्ला जिल्लाको सदरमुकाम सिमिकोट समुन्द्र सतहबाट ९५०० फिट उचाईमा हवाई अवतरण भए पछि यसै प्रकार सिमिकोटबाट नेपालको अन्तिम वस्ती यारी गाउँ (३५००) मिटर को उचाईमा पुग्दा यारी देखिनै जमीनमा स-साना फूल विरुवा, काँडे बुटा, धुपीको बुटा, गलैचे झ्याउ दुवो मात्र पाइन्छ । ठूला रुख पाइन्दैन। यस भन्दा माथि मानसरोवर र कैलाश उपत्यका सम्म पूरै हिममरुभूमी छ। सिमिकोटबाट मुचु सम्म खुर्पानी, चुत्रो, आरु बाटै भरी जंगलै भरी पाइन्छ।

हुम्लाबाट तिब्बतको सीमा चौकी सेरा पुग्न ३ दिन देखि ५/६ दिन सम्म लाग्छ। सिमिकोटबाट पहिलो दिन ढाडिकमी, दोस्रो दिन यलवाङ, तेस्रो दिन मुचु, चौथो दिन यारी र पाँचौ दिन तिब्बतको सेरा पुगी सवारी साधन मिलेमा त्यस दिन ताक्लाकोट पुगिन्छ। करिब १५ हजार फिटको उचाई नारा भञ्ज्याङ यो मार्गको सवभन्दा गहिरो, अग्लो र अप्ठेरो छ। तिब्बत क्षेत्रमा सरकारी लगायत निजी ट्रकको आवतजावत भै रहन्छ। ताक्लाकोटमा वास पाइन्छ। कर्णाली नदीको किनारमा रहेको ताक्लाकोट बाट मानसरोवर कैलास जान गाडी ट्रकमा अवस्था हेरी एक जनाले ३०/४० सुकुर मा एक तर्फी यात्रा गर्न पाइन्छ। एक सुकुर बरावर नेरु १०/- पर्दछ। ५ सुकुर तिरेर प्रवेशाज्ञा लिनु पर्दछ। त्यसपछि वसको टिकटको लागि ४० सुकुर तिर्नु पर्छ। मानसरोवर लगभग ट्रक या बसमा ३ घण्टा को यात्रा हो। गुम्ला मान्धाता पर्वतलाई पूर्व तर्फ दाँया पार्दै पहिले राक्षस ताल पुगिन्छ। राक्षस ताल विशाल, निर्मल निलो देखिन्छ। यो तालमा राक्षस रावणले स्नान गरेको हुनाले

योताललाई अपवित्र मानिन्छ । यसमा स्नान र पुजा गरिन्दैन । कर्णालीको उद्‌गम यसै तालबाट भएकोले कोशी, गण्डकी जस्तो पवित्र नदी मानिन्दैन ।

२०० वर्गमिल क्षेत्रको मानसरोवर ताल १४९४० फिटको उचाईमा रहेको छ । यो तालको दक्षिणमा गुम्ला मान्धाता हिम श्रृखंला पर्दछ । यो तालको चारै कुना एकै ठाउँबाट देखिन्दैन । विशाल र फराकिलो अगाडिको भाग मात्र देखिन्छ । किनाराको २०/२५ फिट सम्म घाँस लेउ र केही हिलो छ भने त्यसपछि हरियो निलो कंचन देखिन्छ । हावा लाग्दा छाल चलिरहेको हुन्छ । सूर्यको स्थिरतिर उज्यालोको अवस्था अनुसार तालको रंगमा परिवर्तन भैरहेको देखिन्छ । उत्तरबाट हेर्दा टल्केको सेतो फिका रंगको देखिन्छ भने दक्षिणबाट हेर्दा निलो कंचन हरियो गाढा जस्तो लाग्छ । विहान देखि साँझ सम्म प्रकाशको अवस्था अनुसार तालको रंगमा परिवर्तन भैरहेको देखिन्छ । कटक्क काटने चिसो पानीमा स्नान गरेपछि पनि शरीर चंगा र स्फूर्तिको अनुभव हुन्छ । तालमा विभिन्न जातका चखेवा, पानीहाँस, सारसहरु खेली रहेको देखिन्छ । मानसरोवरको स्नानले सात पुस्ता तरिन्छ भनिन्छ ।

अथवा

दार्चुला जिल्लाको खलंगाबाट सुनसेरा पहिलो दिन, दोस्रो दिन सुन्सेराबाट दुम्लिग (राल्पा), तेस्रो दिन दुम्लिगबाट तिंकर चौथो दिन तिंकर लिपुलेक हुँदै ताक्लाकोट पुगिन्छ । पाँचौ दिनमा ताक्लाकोटमा पास बनाउन र बस अथवा जीपको व्यवस्था र एक दिन ताक्लाकोटबाट मानसरोवर दर्शन गरी पुन ताक्लाकोट फर्कन गरी ६ दिन र ताक्लाकोट बाट फर्कन ४ दिन गरि जम्मा १० दिनमा दार्चुला सम्म फर्कन लाग्दछ ।

विविध दृश्यावलोकन

क्र.सं.	अञ्चल	जिल्ला	धार्मिक स्थल तथा अन्य
१.	मेची	ताप्लेजुंग	पाथीभरा देवी स्थान, कञ्चनजंगा हिमाल
२.	"	पाँचथरं	गढीमाई भगवती, शिव मन्दिर
३.	कोशी	संखुवासभा	गणेश, भिमसेन, शिव मन्दिर, राधाकृष्ण
४.	कोशी	भोजपुर	सिद्धकाली
५.	कोशी	सुनसरी	सत्यनारायण मन्दिर, वैष्णवी दुर्गा भगवती, बराह क्षेत्र, रामधुनी
६.	सगरमाथा	सोलुखुम्बु	सगरमाथा हिमाल

७.	सगरमाथा	दिक्तेल	हलेसी महादेव
८.	सगरमाथा	सप्तरी	कंकाली भगवती, राजदेवी, हनुमान मन्दिर, शिव मन्दिर, छिन्नमस्ता भगवती
९.	जनकपुर	दोलखा	दोलखा भिमसेन
१०.	जनकपुर	धनुषा	जानकी मन्दिर, राम मन्दिर धनुषा गाउँ (शिव धनुष तोडेको स्थल)
११.	जनकपुर	महोत्तरी	जलेश्वर महादेव, राजदेवी, हनुमान मन्दिर
१२.	नारायणी	बारा	सिद्धेश्वर विद्यालय, बरियार माई, सिमरौनगढ, रनिवास, हर्दिया दरबार
१३.	नारायणी	पर्सा	माईस्थान, गीता मन्दिर, विर्तामाई, विन्दूबासिनी भगवती
१४.	नारायणी	मकवानपुर	चुरीमाई, मकवानपुर गढी, चिसापानी गढी
१५.	नारायणी	चितवन	टाइगर टप क्याम्प, बालमिकि आश्रम, कसरा दरबार, नारायणी, दियालो वंगला
१६.	बागमती	सिन्धुपाल्चोक	चौतारा, कालिका देवी, जलविरे जलविरे–महादेव, ऐसेलु खर्क –रणनयनेश्वरी महादेव, नवलपुर–भिमसेन तौथली–नातेश्वरी गुरु,भिमसेन, त्रिपुरासुन्दरी, सुनकोशी –सुनकोशी महादेव तातोपानी–तातोपानी हेलम्बु-हेलम्बु
१७.	बागमती	काभ्रे	गौखुरेश्वर महादेव, कोटाकी देवी, पलाङ्चोक भगवती, लक्ष्मी नारायण मन्दिर, शेष नारायणमन्दिर, गीता मन्दिर,भगवती मन्दिर गणेश मन्दिर, चन्देश्वरी मन्दिर, पनौती तुल्सीनारायण मन्दिर, नमो बुद्ध, पोखरी नारायण स्थान
१८.	बागमती	भक्तपुर	नवदुर्गा मन्दिर, दत्तात्रेय मन्दिर, पाँच तले देवल, अष्ट मात्रिका भैरव मन्दिर, दरबार

			चोक, ५५ झ्याल दरबार, चाँगु नारायण, सूर्य विनायक, नगरकोट
१९.	बागमती	ललितपुर	मछिन्द्रनाथको मन्दिर, कृष्ण मन्दिर, महाबौद्ध, बौद्ध गोल्डेन मन्दिर, कुन्टी महादेव, बज्रबाराही, टीका भैरव, लेले सरस्वती कुण्ड, कार्जे विनायक, पाटन दरबार, चिडिया खाना, गोदावरी, बुंगमती ।
२०.		काठमाडौं	पशुपति, गुहेश्वरी, स्वयम्भु, त्रिभूवन स्मृति सम्बन्धि म्यूजियम हनुमान ढोका, तलेजु मन्दिर हनुमान ढोका, कुमारी मन्दिर, अशोक विनायक, काष्ठ मण्डप, रत्नपार्क, दशरथ रङ्गशाला, राष्ट्रिय सभागृह, भृकुटी मण्डप, नेपाल राजकिय प्रज्ञा प्रतिष्ठान, सिंह दरबार, संसद भवन, राष्ट्रिय सभा भवन, वीरेन्द्र अन्तर्राष्ट्रिय सभा गृह, नारायणहिटी राजदरबार, शितल निवास, वज्रयोगिनी, खड्गजोगिनी, दक्षिणकाली, टौदह, जलविनायक, सर्वोच्च अदालत, शिवपुरी डाँडा, बौद्ध
२१.	बागमती	रसुवा	गोसाई कुण्ड, लामटांग, गणेश हिमाल
२२.	बागमती	नुवाकोट	त्रिसुल हाइड्रो प्रोजेक्ट, नुवाकोट, भैरवी, नुवाकोट साततल्ले दरबार, बेत्रावती, देवीघाट, ककनी गेष्ट हाउस
२३.	गण्डकी	गोरखा	गोरखनाथ, गोरखकालिका, मनकामना, लोर्के हिमाल
२४.	गण्डकी	तनहूँ	छब्वी बराह, ढोर बराह, सिद्ध गुफा, व्यास गुफा, परासर गुफा, पाताल गुफा, चुडी रम्घा, देउघाट, घाँसी कुवा, बन्दीपुर
२५.	गण्डकी	कास्की	बिन्ध्यबासिनी भगवती, माछापुच्छ्रे हिमाल, अन्नपुर्ण हिमाल, महेन्द्र गुफा, डाभिडफल, फेवा ताल, दिपांक ताल, मैदी ताल, खाष्टे

			ताल, गड्‌डा ताल, रुपा ताल, बेगनास ताल, रत्न मन्दिर, बराह मन्दिर
२६.	गण्डकी	मनाङ	मनास्लु हिमाल
२७.	लुम्बिनी	नवलपरासी	त्रिवेणी
२८.	"	रुपन्देही	लुम्बिनी, अशोक स्तूप
२९.	"	तौलिहवा	तिलौराकोट, तौलेश्वर महादेव
३०.	"	पाल्पा	पाल्पा भैरवी, रणउजेश्वरी भगवती, तानसेन, श्रीनगर डाँडा, भिमअस्व ताल, ऋषीकेश नारायण
३१.	"	अर्घाखाँची	अर्घारजस्थल देवी
३२.	धौलागिरी	मुस्ताङ	मुक्तिनाथ, स्याङ छुम्बा ताल, निलगिरी हिमाल, धौलागिरी हिमाल, कैसान क्याम्प, क्षयरो, कागबेनी, मार्फा स्याउखेती
३३.	धौलागिरी	म्याग्दी	गलेश्वर महादेव, तातोपानी
३४.	राप्ती	दाङ	घोराही अम्बिकेश्वर मन्दिर, रतननाथ मठ
३५.	"	प्यूठान	स्वर्गद्वारी महादेव
३६.	"	रुकुम	रुकुम बराह मन्दिर
३७.	भेरी	जाजरकोट	गणेश मन्दिर
३८.	"	दैलेख	शिर स्यान ज्वालाजी, कोटिला शिव मन्दिर, नाभिस्यान, ज्वाला धुलेश्वर, धुलो उडिरहने पादूका, ज्वाला, यी पाँच स्थानलाई पञ्च कोशीतीर्थ स्थल भन्दछन् ।
३९.	"	सुर्खेत	काँक्री विहार, वुलवुले ताल, गंगामाला देउती बज्यै
४०.	"	बाँके	बागेश्वरी मन्दिर
४१.	"	बर्दिया	बगलामुखी भगवती
४२.	कर्णाली	डोल्पा	शे-फोक्सुण्डो राष्ट्रिय निकुञ्ज, फोक्सुण्डो ताल (विदेशीलाई निषेधित), काञ्जिरोवा हिमाल, त्रिपुरा हिमाल, मुकोट हिमाल, त्रिपुरासुन्दरी मन्दिर, माण्ट भवानी मन्दिर, मतमा देउता

			मन्दिर, सरस्वती मन्दिर, व्यास गुफा, सुनदह
४३.	कर्णाली	मुगु	रारा ताल (महेन्द्र ताल)
४४.	"	जुम्ला	चन्दननाथ मन्दिर, तातोपानी तिलानदी, कर्णाली टेकनिकल स्कूल
४५.	"	कालिकोट	बडीमालिका माईको मन्दिर
४६.	सेती	अछाम	बरदा देवी मन्दिर, पञ्च देवले
४७.	"	बझाङ	सुर्मा देवी
४८.	"	डोटी	राधाकृष्ण मन्दिर (इन्द्रचोक), राधाकृष्ण मन्दिर (कृष्णलय टोल), शैलेश्वरी मन्दिर (शैलेश्वरी टोल), चन्दैश्वरी भैरब (शैलेश्वरी टोल), खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्ज
४९.	सेती	कैलाली	पशुपति मन्दिर
५०.	महाकाली	बैतडी	त्रिपुरासुन्दरी भगवती, दशरथ चन्दको सालिक बैतडीपाटन-उदयदेव मन्दिर, ठाकुरदेव मन्दिर
५१.	"	डडेलधुरा	उग्रतारा भगवती, किल्ला कालिका माई, भैरब मन्दिर
५२.	"	कञ्चनपुर	सिद्धनाथ बाबा मन्दिर, महाकाली मन्दिर

अन्य कुराहरु

१. पशुपतिनाथको मन्दिरको स्थापना प्रचण्डदेव

३. कुमारी जात्रा तथा इन्द्रजात्रा राजा गुणकाम देव

४. वालकको सालनाल काटने चलन अंशुवर्मा

५. तुलजा भवानी संग पासा खेल्ने जगज्योति मल्ल

६. दुनियाँलाई नखाई आफूले नखाने महेन्द्र मल्ल

७. बंशावली अनुसार लिच्छवी कालका राजा गुणकाम देवको शासन कालमा काठमाडौंमा १८०० घर थिए ।

८. भाष्कर बर्माको दत्तक उत्तराधिकारी भूमी वर्मा

९. लिच्छवी राजा बरदेवको शासनकालमा काश्मीरका राजा जयपिडले नेपालमा

आक्रमण गर्दा उनी राजा वरदेवको युद्ध चातुरी द्वारा काली गण्डकी निर वर देवको कैदमा परेका थिए ।

१०. सेतो मच्छिन्द्रनाथको जात्रा चलाउने प्रताप मल्ल

११. कुमारीको रथ तान्ने चलन जय प्रकाश मल्ल

१२. जय प्रकाश मल्लकी बागी रानी दयावती

१३. इन्द्रजात्रा लिङ्गो गाड्ने चलन श्री ५ महाराजाधिराज प्रतापसिंह शाहदेव

१४. सुनको असर्फीको चलन चलाउने श्री ५ महाराजाधिराज रण बहादुर शाह

१५. श्री महाराजाधिराज रण बहादुर शाहको छाया श्री शेरबहादुर शाह

१६. असन केलटोलको तिलंगा घर बनाउने प्रधानसेनापति अभिमानसिंह बस्नेत

१७. कोतपर्व हुँदा नेपालका प्रधानमन्त्री फत्येजङ्ग शाह

१८. कोतपर्वमा सर्वप्रथम मारिने प्रधानसेनापति अभिमानसिंह बस्नेत

१९. भण्डारखाल पर्वमा सर्वप्रथम मारिने बीरध्वज

२०. मुलुकी ऐनको स्थापना वि.सं. १९१०

२१. घुर्सिङ मातातिर्थ रोप्वे संचालन वि.सं. १९२७

२२. वि.सं. १९३८ मा राणाहरुलाई मार्न षडयन्त्र भयो जसलाई ३८ साल पर्व भनिन्छ ।

२३. वि.सं. १९४२ मा खडग शम्शेर, भीम शम्शेर र डम्बर शम्शेरले रणोद्दिपसिंहको हत्या गरे जसलाई ४२ साल पर्व भन्दछन् ।

२४. वि.सं. १९४३ मा श्री ५ महाराजधिराज पृथ्वी बीर विक्रम शाहदेव हनुमान ढोका बाट नारायण हिटी राजदरबार सरि बक्स्यो ।

२५. बीर अस्पतालको स्थापना वि.सं. १९४७

२६. काठमाडौंमा विजुली बलेको वि.सं. १९६८

२७. मिलटरी अस्पतालको स्थापना १९८१

२८. सती जाने प्रथा बन्द गरेको वि.सं. १९८१

२९. दास मोचन वि.सं. १९८१

३०. वि.सं. १९२३ मा गोरखा निवासी लखन थापालाई झुण्ड्याईएको

३१. शुक्रराज शास्त्री माधव राज जोशी र रत्न कुमारीका माहिला छोरा थिए । जन्म वि.सं. १९५० साल जनैपूर्णेका दिन वनारसमा भएको थियो । शहिद वि.सं. १९९७ माघ १० गते पचली मा झुण्ड्याईएको ।

३२. धर्म भक्त माथेमा सुब्बा आदि भक्त र चन्द्रकुमारी देवीका छोरा थिए । जन्म

वि.सं. १९६६ साल आश्विन ९ गते काठमाडौं नवहिल टोलमा भएको थियो।
शहिद वि.सं. १९९७ माघ १३ गते सिफलमा झुण्ड्याईएको।

३३. दशरथचन्द शेर बहादुर चन्दका छोरा थिए। जन्म वि.सं. १९६० साल आषाढ १७ गते वैतडीको बस्कोट गाउँमा भएको थियो। शहिद वि.सं. १९९७ माघ १५ गते शोभा भगवती अगाडि विष्णुमति दोभानमा गोली हानी मृत्यु दण्ड दिईएको।

३४. गंगालाल भक्तलाल श्रेष्ठ र तुल्सी देवीका जेठा छोरा। जन्म वि.सं. १९७५ फाल्गुण पूर्णेमा रामेछापमा भएको। शहिद वि.सं. १९९७ माघ १५ गते शोभा भगवतिमा गोली हानी मृत्यु दण्ड दिईएको।

३५. वि.सं. २००१ सालमा काठमाडौं उपत्यकामा हिउँ बर्सेको।

३६. वि.सं. २००२ सालमा (सन् १९४५) संयुक्त राष्ट्र संघको स्थापना

३७. वि.सं. २००५ साल (सन् १९४८ अप्रिल ७) मा विश्व स्वस्थ्य संघको स्थापना

३८. २००७ साल कार्तिक २१ गते श्री ५ महाराजाधिराज त्रिभुवन बीर बिक्रम शाह देव राजपरिवार सहित भारतीय दूतावासमा शरण लिई बक्सेको।

३९. वि.सं. २००४ साल (सन् १९४७ अगष्ट १५ मा) भारत स्वतन्त्र

४०. २००७ साल फाल्गुन ४ गते श्री ५ महाराजाधिराज त्रिभुवन बीर बिक्रम शाहदेव राजपरिवार सहित काठमाडौं फिर्ती सवारी

४१. वि.सं. २००७ साल फाल्गुण ७ गते नेपालमा प्रजातन्त्रको स्थापना।

४२. वि.सं. २०१० सालमा नेपालले विश्व स्वास्थ्य संघको सदस्यता प्राप्त गरेको।

४३. वि.सं. २०१० (सन् १९५३ मे २९) सालमा तेन्जिङ शेर्पाले २९०२८ अग्लो विश्वको सबभन्दा अग्लो सगरमाथा चढन सफल भएको।

४४. वि.सं. २०१३ साल (सन् १९५५ डिसेम्बर १५) मा नेपालले संयुक्त राष्ट्र संघको सदस्यता प्राप्त गरेको।

४५. वि.सं. २०२० साल भाद्र १ गते देखि नयाँ मुलुकी ऐन लागु भएको।

४६. वि.सं. २०२५ सालमा नेपालले संयुक्त राष्ट्र संघको सुरक्षा परिषदको अस्थाई सदस्यता प्राप्त गरेको।

४७. वि.सं. २०३० साल आषाढ २४ गते सिंह दरबार आगलागी भएको।

४८. वि.सं. २०४३ मार्ग ९ गते प्रजातन्त्रका अध्यक्ष श्री टंक प्रसाद आचार्यको ७५ वर्ष पुगेको उपलक्ष्यमा हिरक जयन्ती महोत्सव मनाएको टंक प्रसाद आचार्यको जन्म १९६९ मार्ग कृष्ण पक्ष अष्टमी।

काठमाडौं उपत्यका भित्र स्वास्थ्यसंग सम्बन्धित महत्वपूर्ण टेलिफोन नं. हरु

क्र.सं.	संस्थाको नाम	ठेगाना	टेलिफोन
१.	स्वास्थ्य मन्त्री	राम शाह पथ	२६२५३४, २६२५४३
२.	स्वास्थ्य सचिव	"	२६२५९०
३.	स्वास्थ्य महानिर्देशक	टेकु	२६२२३८

स्वास्थ्य संग सम्बन्धित अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाहरु

१. विश्व स्वास्थ्य संघ पुल्चोक	५२३२००, ५२३९९३
२. युनिसेफ पुल्चोक	५२३८५७
३. यु. एन.एफ.पि.ए. "	५२३९८५, ५२३९८५
४. जे.एस.आई. ललितपुर	५२४३१३
५. यु.एस.एड. रवि भवन	२७०१४४
एक्सचेन्ज,	२७१३२५
६. केयर नेपाल पुल्चोक	५२२१५३, ५२२१४३
७. जि.टी.जेड पुल्चोक	५२३२२९
८. " टेकु	२६२१०६
९. जाइका पुल्चोक	५२२१८८, ५२२२१८
१०. जाइका त्रिपुरेश्वर	२६०२३६, २६०१९९
११. विश्व बैंक दरवारमार्ग	२२६७९२
१२. यु.एम.एन., नेपाल थापाथली	२२८०६०, २२८११८
१३. सेभ द चिल्ड्रेन फण्ड (यूके)	
एकान्तकुना	५२७१५२, ५२१२५६
१४. रेड बार्ना जावलाखेल	५२१२५६

१५. ने.प.नि.संघ पुल्चोक	५२४४४०, ५२४६४८
१६. नेपाल रेड क्रस सोसाइटी ताहाचल	२७०७६१
१७. नेपाल फर्टिलिटि केयर सेन्टर कोपुण्डोल	५२४०४४
१८. राष्ट्रिय भिटामिन ए कार्यक्रम माइतीघर	२२४८८४, २५६६३३
१९. नेपाल नेत्र ज्योति संघ त्रिपुरेश्वर	२६१०६६, २६१९२१
२०. आड्रा नेपाल, महाराजगंज	३७०७४४
२१. यु.एस.सी. क्यानडा नेपाल, बालुवाटार	४१४१७०, ४२६३७८।

अस्पताल

१. बीर अस्पताल इन्क्वायरी महाबौद्ध	२२१११९, २२१९८८
२. बीर अस्पताल इमरजेन्सी इन्क्वायरी "	२२६९६३
३. कान्ति बाल अस्पताल महाराजगञ्ज	४११५५०, ४१११४८, ४१३३९८
४. सरुवा रोग अस्पताल टेकू	२४३३९५, २५३३९६
५. पाटन अस्पताल लगनखेल	५२१०४८, ५२२२६६, ५२२२९५
६. मानसिक अस्पताल लगनखेल	५२१३३३, ५२१६१२
७. प्रसूती गृह थापाथली	२५३२७६
८. राष्ट्रिय क्षयरोग अस्पताल सानोठिमी	६१००३३
९. शहिद गंगालाल हृदयरोग केन्द्र बाँसबारी	३७१३२२
१०. भक्तपुर अस्पताल भक्तपुर	६१०६७६, ६१०७९६
११. नेपाल आँखा अस्पताल त्रिपुरेश्वर	२४३८२३, २५०६९१
१२. त्रि.वि. शिक्षण अस्पताल महाराजगञ्ज	४१२३०३, ४१२७०७
१३. नेपाल मेडिकल कलेज शिक्षण अस्पताल जोरपाटी	४८६००८, ४८६००९
१४. आयूर्वेद चिकित्सालय नरदेवी	२५९१८२, २५९७६४
१५. होमियोप्याथिक चिकित्सालय पुल्चोक	५२२०९२
१६. युनानी औषधालय पुल्चोक	५३९१९०
१७. बीरेन्द्र प्रहरी अस्पताल महाराजगञ्ज	४१२४३०, ४१२५३०

१८. बीरेन्द्र सैनिक अस्पताल छाउनी	२७१९४०, २७१९४१, २७१९६५
१९. वि.पि. क्यान्सर अस्पताल भरतपुर	०५६-२०८४२
निजी अस्पताल	
१. तिलगंगा आँखा अस्पताल गौशाला	४९३८८४, ४९३७७५
२. काठमाडौं मोडेल अस्पताल बागबजार	२५०८०५, २५०८४८
३. काठमाडौं अस्पताल त्रिपुरेश्वर	२६२१९४
४. बी.एण्ड बी. अस्पताल ग्वार्को लपु	५३३२०६,५३५७३९
५. नेशनल डेण्टल अस्पताल, लाजिम्पाट	४३३६९७, ४३६३१२
६. एच.एम. अस्पताल महाराजगञ्ज	४१११३४, ४१५४६१
७. सिद्धार्थ एपोलो अस्पताल पुतली सडक	४१७६२२, ४२६९५९-६१
८. सामुदायिक अस्पताल जोरपाटी	४७०८७४
९. नेपाल ओरल हेल्थ क्लिनिक कान्तिपथ	२४२९२९, २४५५७२
निजी नर्सिङ्ग होम	
१. हिमालय नर्सिङ्ग होम ज्ञानेश्वर	४१५०७६, ४१९६७२
२.ॐ नर्सिङ होम कमलपोखरी	४११०७४, ४१८४३०
३. सर्वाङ्ग नर्सिङ होम कोपुण्डोल	५२००९३, ५२४९९६
४. डान्स केयर नर्सिङ होम "	५२३८८१
५. अन्नपूर्ण नर्सिङ होम बागबजार	२२२५७३
६. नर्विक नर्सिङ होम थापाथली	२५८५५३, २५८५५४
७. हर्गान्स नर्सिङ होम जावलाखेल	५२३०२०
८. एभरेष्ट नर्सिङ होम नयाँ वानेश्वर	४८२२९४
९. इशान बाल नर्सिङ होम महाराजगञ्ज	४१२०१८
१०. बाबा बाल नर्सिङ होम लाजिम्पाट	४११४७७
११. ब्लु क्रस नर्सिङ होम त्रिपुरेश्वर	२६१७९६, २६२०२७
१२. मेडिकेयर नर्सिङ होम रामशाह पथ	२२७८९५
१३. मेडिकेयर नेपाल नर्सिङ होम नक्साल	४२२६८७, ४२९१८१
१४. भ्याली म्याटरनिटी नर्सिङ होम पुतली सडक	४२०२२४
१५. युनाइटेड नर्सिङ होम मानभवन	५२२५३३
१६. काठमाडौं डेन्टल नर्सिङ होम ज्याठा	२५१३५२, २५६७०९

माउन्ट कैलाश

नाम्सो लेक

लेखक :- विष्णुप्रसाद श्रेष्ठ

लेखकको परिचय

शैक्षिक योग्यता :बी.ए. (इतिहास राजनीति विज्ञान) र
स्वास्थ्य शिक्षा पोष्ट ग्राजुएट (दिल्ली विश्वविद्यालय, नयाँ दिल्ली, भारत)

सेवा : २०१८ साल चैत्र देखि निजामती सेवामा प्रवेश
२०४९ कार्तिक २१ गते ३० बर्षे अनिवार्य अवकाश

भ्रमण :

(क) नेपाल:- नेपाल अधिराज्यको ७५ जिल्ला मध्ये ७२ जिल्लाहरूको भ्रमण

(ख) भारत:- पश्चिम बंगाल- दार्जिलिङ, कलकत्ता
बिहार- पटना
उत्तर प्रदेश- बनारस, अयोध्या, इलाहाबाद, कानपुर, लखनउ, मथुरा, बृन्दावन, गोकूल, नन्दगाउँ, बरसैना, गोवर्द्धन पर्वत, नैनीताल, हरिद्वार, ऋषीकेष, देहरादून, मसूरी, केदारनाथ, बद्रीनाथ
मध्यप्रदेश- भूपाल,
आन्धप्रदेश- हैदरावाद, तिरूपतिबालाजी
कर्नाटक- बंगलोर, मैसूर
तामिलनाडू- भेलोर, चेन्नई
महाराष्ट्र- मुम्बई
राजस्थान- जयपुर, अजमेर, चितौरगढ, उदयपुर
हरियाना- दिल्ली
पंजाव- चन्डीगढ
हिमाञ्चल- सिमला

(ग) थाइलैण्ड, सिंगापुर, इण्डोनेसिया, श्रीलंका ।